CUIERUL DE LA INTRARE ȘI ETAJERĂ RUSTICĂ

MASĂ RABATABILĂ ȘI SERVANTE

MĂȘTI PENTRU CALORIFER

MASĂ DE LUCRU PENTRU COPII

MODERNIZAREA VECHII MAȘINI DE CUSUT

ȘI MOBILA POATE REÎNTINERI

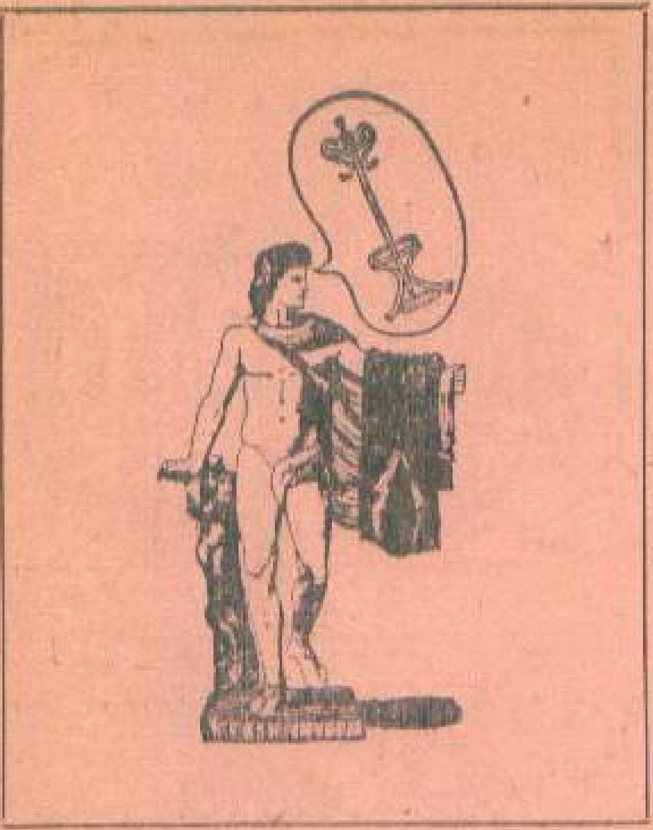

Într-o locuință, familia dorește să aranjeze totul, de la lucrurile mari pînă la cele mai mici, cît mai frumos și mai funcțional pentru ca ceasurile petrecute acasă să fie ceasuri de tihnă, de căldură și liniște. Gospodina este dornică să realizeze cu propria ei imaginație, cu propriile ei mîini cît mai multe din cele o mie și una de lucruri ce o înconjură. Pentru a încuraja asemenea inițiative și fantezii, am alcătuit aceste pagini care conțin cîteva sfaturi utile, economice și care, aplicîndu-le, vor aduce un plus de frumusețe în orice locuință.

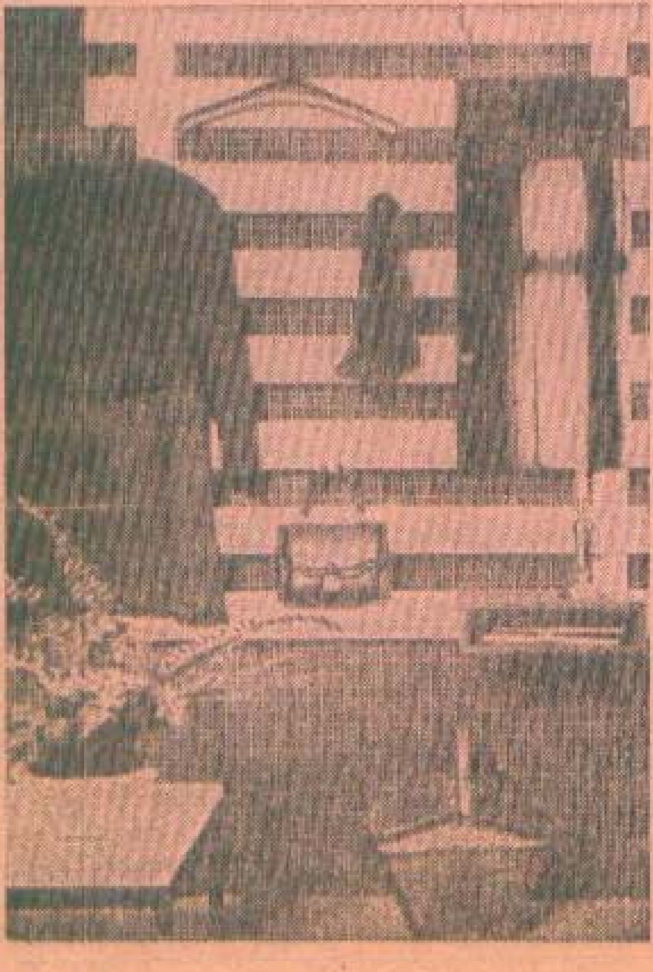

Cuierul de la intrare

Cuierul, prin locul ce-l deține, este primul mesager al casei, este cel care prezintă oaspeților cartea de vizită a gazdei, de aceea trebuie să fie aranjat cu gust.

Iată cîteva sugestii. Pentru realizarea lui se pot folosi elemente dintr-o mobilă veche, al cărei lemn s-a menținut bine sau se poate procura din comerț: placaj, placă aglomerată, foiţe de melamină. Cîrligele, de ase-

menea, se pot cumpăra, la oglindă se poate comanda în dimensiunea dorită.

Înainte de a începe execuția cuierului, se va ține seama dacă hainele vor fi puse pe portmantouri sau nu, deoarece pentru portmantouri distanța dintre cîrlige va fi mai mare. Înălțimea cea mai indicată pentru hainele celor maturi este între 1,65 și 1,80 m, iar pentru copii de la 0,90 la 1 m. Este deosebit de practic ca peretele cuierului să poată fi spălat și șters cu ușurință. Pentru aceasta este de preferat melamina sau lăcuirea cu lac incolor. Oglinda în care să se poată privi o persoană de înălțime medie trebuie să aibă minimum 30 cm lățime și 80 cm înălțime, atunci cînd latura superioară este aplicată la o înălțime de 1,75 m. La amplasarea cuierului se va ține seama și de faptul că oglinda trebuie să reflecte lumina.

Varianta 1: Cuier de perete din scînduri de 16 × 2 cm, distanța dintre ele este de 7,5 cm. Muchiile, atît pe lungime cît și la capete, sînt ușor rotunjite, prin șlefuire cu glaspapir, apoi se dau cu lac incolor pentru a-și păstra culoarea naturală. Cele două verticale se fixează direct în perete. Pentru contrast vor fi vopsite în email alb. Cîrligele pentru pălării vor avea lungimea de 7 cm. Pentru ca lemnul să nu fie deteriorat de cîrlige înainte de montare, locul unde se vor fixa va fi acoperit cu o bucată de postav ce se va lipi cu clei. Oglinda și cutia au aceeași lățime, în cazul nostru de 35 cm, și se prind în șuruburi.

Varianta 2: De data aceasta cuierul propriu-zis este vopsit în alb, iar suporții lui în culoarea fondului, pentru a nu ieși prea mult în evidență. Corpul de iluminat, la fel de lat ca și cutia de sub oglindă, este făcut din 2 bucăți de lemn lăcuite în alb, de care sînt fixate fasungurile, și din trei geamuri mate, cu marginile șlefuite și prevăzute cu găuri pentru a putea fi prinse în șuruburi.

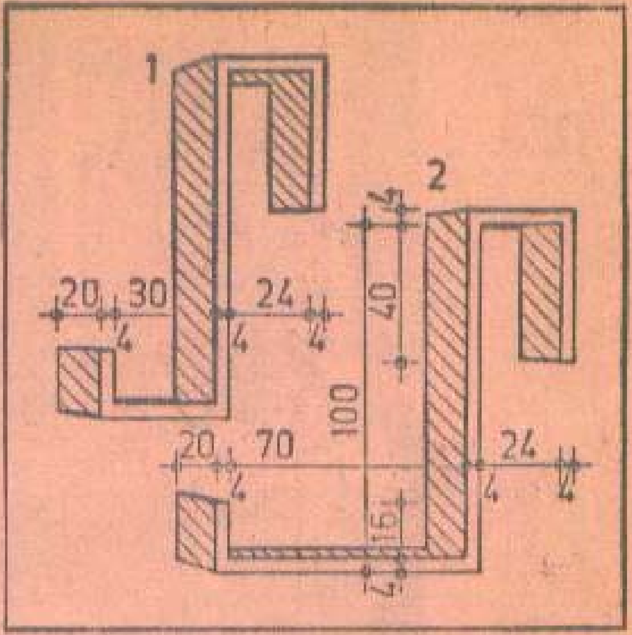

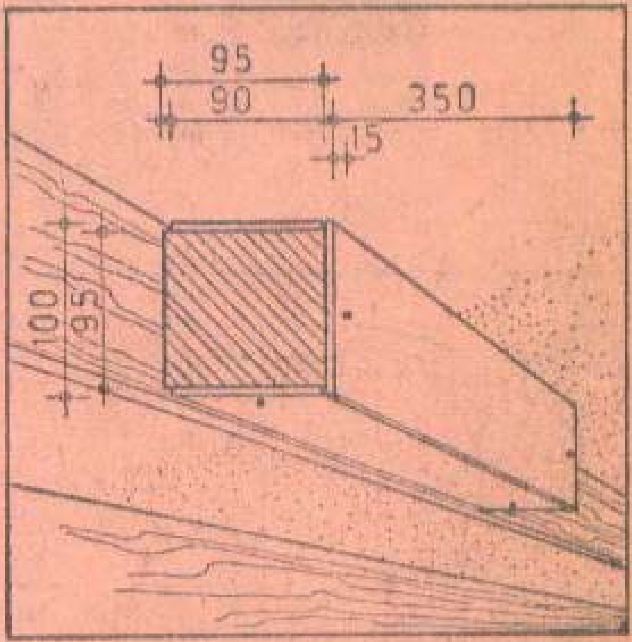

Masă rabatabilă

În multe familii, singurul moment în care se reunesc toți membrii săi în mod regulat este masa. De aceea, locul acestei reuniuni cotidiene este la fel de important ca locul unde ne place să stăm în orele de răgaz.

Vă sugerăm o soluție pentru spațiile mici. Prin desprinderea unui tablou din rama sa obținem o masă suficient de mare pentru 2—3 persoane. Rama — aflată în spatele tăbliei — oferă, totodată, loc pentru condimente, șervețele etc. Desenul dă indicații pentru modul în care se poate realiza. Mărimea tăbliei este de 65/80 cm. Rama se poate face din scîndură de dimensiunea 20 × 80 mm. Dimensiunile exterioare ale ramei sînt de 55/75 cm și se vor încheia la capete cu holșuruburi. Tăblia va depăși rama în partea de sus și lateral cu 5 cm și se va închide în partea de sus cu foraibere, iar partea de jos va fi prinsă în balamale. Masa se sprijină pe un suport de lemn care se fixează cu ajutorul unui cui sau știft în tăblia mesei. Pentru rafturile interioare se folosește placaj sau sticlă. Rama poate fi susținută fie cu ajutorul a două bucăți de fier — balot prinse în pereți, fie în două cîrlige pentru tablouri, ceva mai mari, prinse în pereții verticali ai ramei.

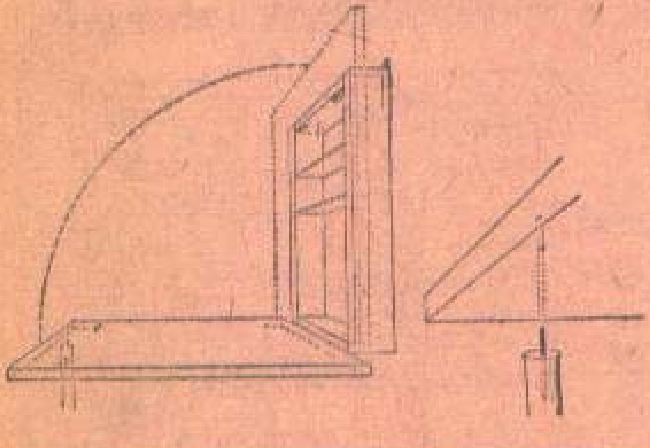

Măști pentru calorifer

Un plus de eleganță și de ordine poate da oricărui interior acoperirea caloriferului cu o mască estetică. Înainte de confecționare și montare e necesar să se stabilească suficiente orificii pentru a permite o bună iradiere a căldurii și, din acest

motiv, să fie plasată la o depărtare de 5—10 cm de elemenţii corpului de încălzit. Măştile se pot aplica atît la caloriferele montate în nişe cît şi la cele montate în afară.

Este de recomandat ca elemenţii caloriferului să fie vopsiţi într-o culoare închisă, pentru că, în acest caz, ori cît de mari ar fi deschiderile măştii, nu se observă ce se ascunde în spatele ei.

Primul exemplu: 3 tăblii din lemn prevăzute cu belciuge de care se suspendă în cîrlige masca laterală (vezi profilul schematic din schiţă). Măştile astfel suspendate permit cu uşurinţă curăţirea. Partea din mijloc este realizată dintr-o plasă din sfoară de circa 4 mm grosime, fixată pe o ramă de lemn (noi am folosit frînghie de rufe din plastic). Ramele laterale sînt acoperite cu placaj subţire (schiţa I indică cum se realizează construcţia).

Cea de-a doua soluţie lasă de fapt deschis frontul radiatorului. O masă de lemn sprijinită pe 2 suporturi laterale în formă de L, dintre care cel din dreapta va fi prevăzut şi cu un raft, aşezate astfel încît să lase un anume spaţiu liber între masă şi fereastră. Cînd se curăţă geamul, se îndepărtează masa, ridicînd-o de pe suporţi. Chiar suporţii fiind mobili (nefixaţi în parchet) pot fi cu uşurinţă mutaţi din loc atunci cînd se face curăţenie (schiţa II).

Masca perforată este suspendată cu ajutorul unor suporţi din oţel lat, la o distanţă de 6 cm de radiator. Perforaţiile au un diametru de 12 cm şi vor fi făcute într-o placă de placaj cu grosimea de 3—4 mm, care se va întări fixîndu-i laturile pe şipci de lemn cu dimensiuni de 30 × 30 mm. Se vor şlefui cu glaspapir cu grijă muchiile şi placa. Totul se va vopsi în alb.

Ultima sugestie, o mască foarte uşor de făcut. Ramele de lemn se îmbracă în material colorat, alegînd o ţesătură plină, dar prin care aerul trece cu uşurinţă. Ele se montează tot prin suspendare de o consolă fixată în perete. Pentru a împiedica pendularea măştii fixăm la 50 mm de duşumea o stinghie de lemn.

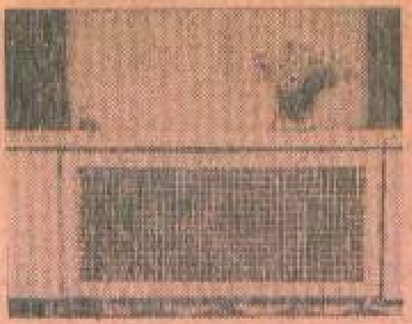

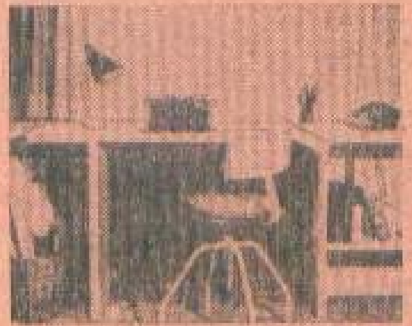

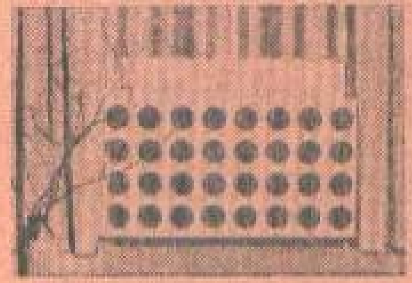

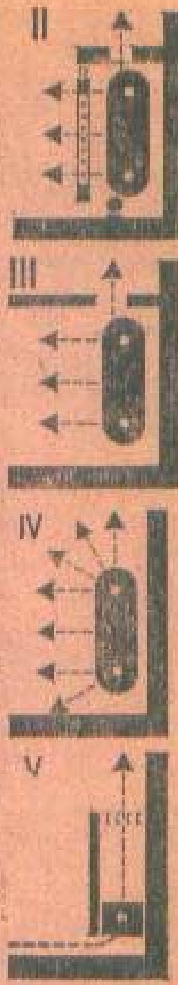

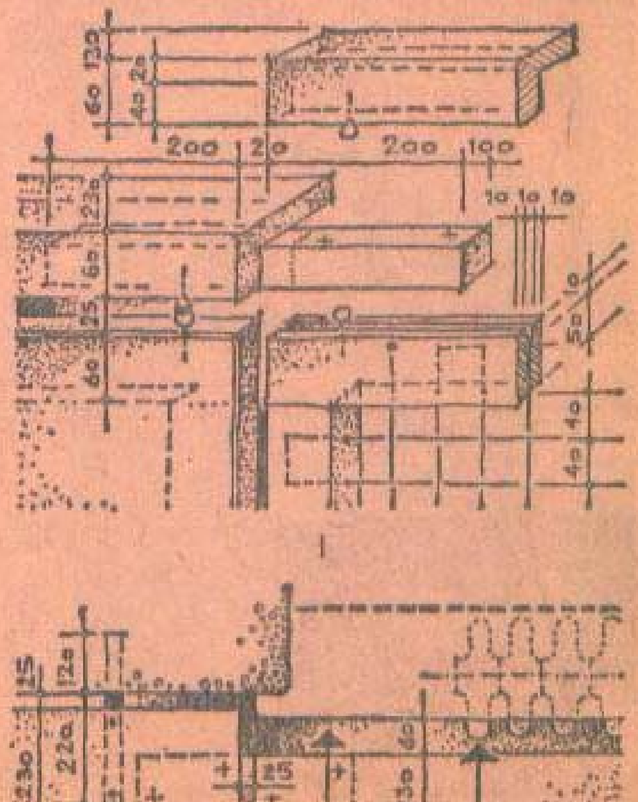

I

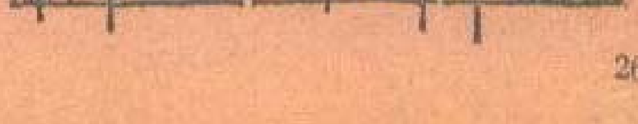

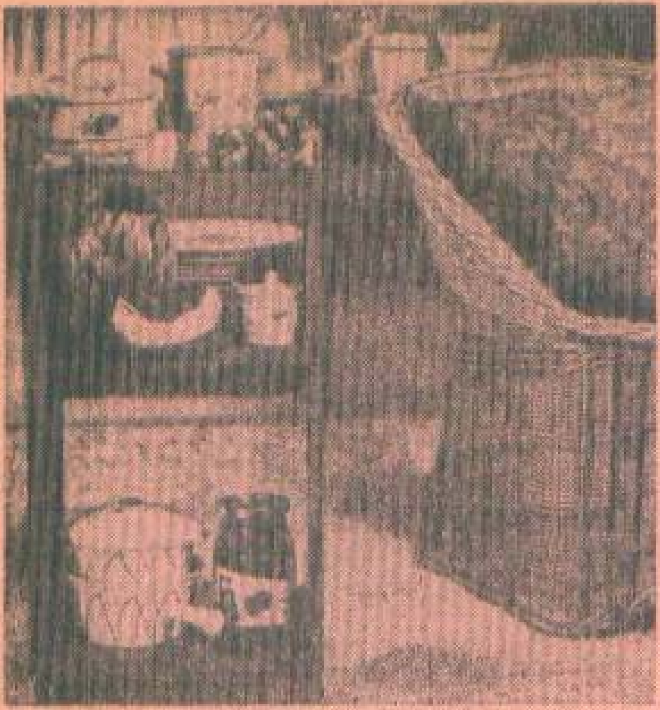

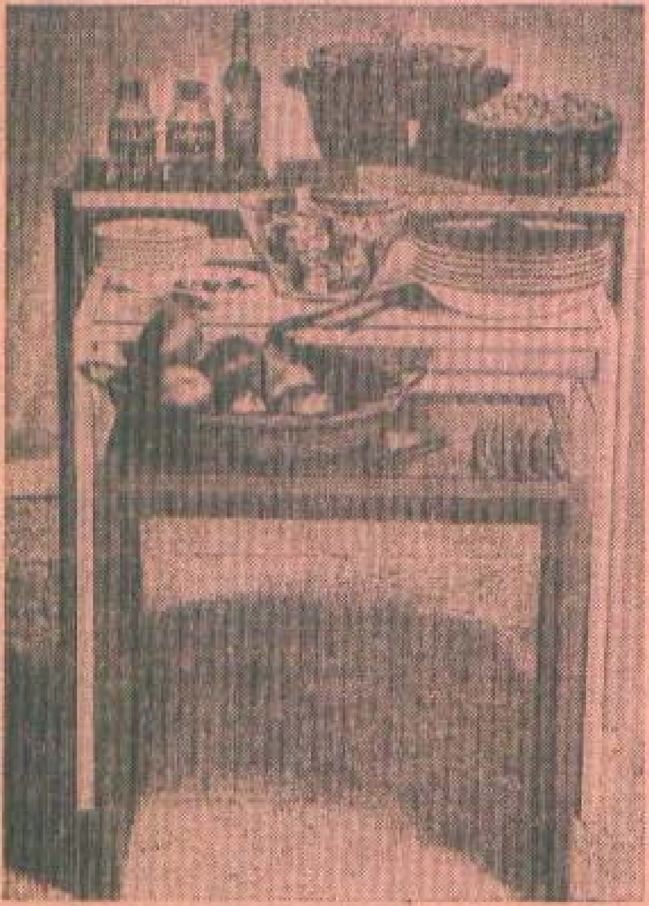

Servante

La ocazii deosebite, pe o masă nu pot fi așezate toate lucrurile de care este nevoie; în ajutor vine servanta. Ea trebuie să fie ușoară, pentru a o pune fără efort unde este nevoie.

Mărimea servantelor va fi determinată de mobilele existente, de masa lîngă care urmează să stea și, evident, de folosirea ei. Înălțimea poate varia: de la 75 la 70 cm, dacă urmează să se folosească pentru masă, și 65–60 cm, dacă o punem pe lîngă fotolii și pat.

Mărimea tăbliei variază între 40×40 și 60 × 60 cm. Ca formă de bază rămîne de ales pătratul sau dreptunghiul, pentru anumite mese însă și cea circulară.

Pentru a realiza un contrast, se poate vopsi în culori tari. Ca material pentru confecționarea tăbliilor se poate folosi cu succes sticla, ușor de procurat. Foarte bune, de asemenea, sînt plăcile de melamină.

Pe cele 3 măsuțe, care pot fi suprapuse, se pot așeza toate felurile care urmează să ajungă pe masă. De asemenea, pot servi și la debarasarea mesei. Dimensiunile servantelor suprapuse sînt 70 × 35 cm lățime, înălțimea 70; 60 × 35 lățime, înălțimea 60 cm; 50 × 35 cm lățime, înălțimea 50 cm.

Ca material mai pot fi folosite elemente din mobile vechi sau scînduri, în acest caz suprafața tăbliilor se protejează cu plăci de sticlă.

Masă de lucru pentru copii

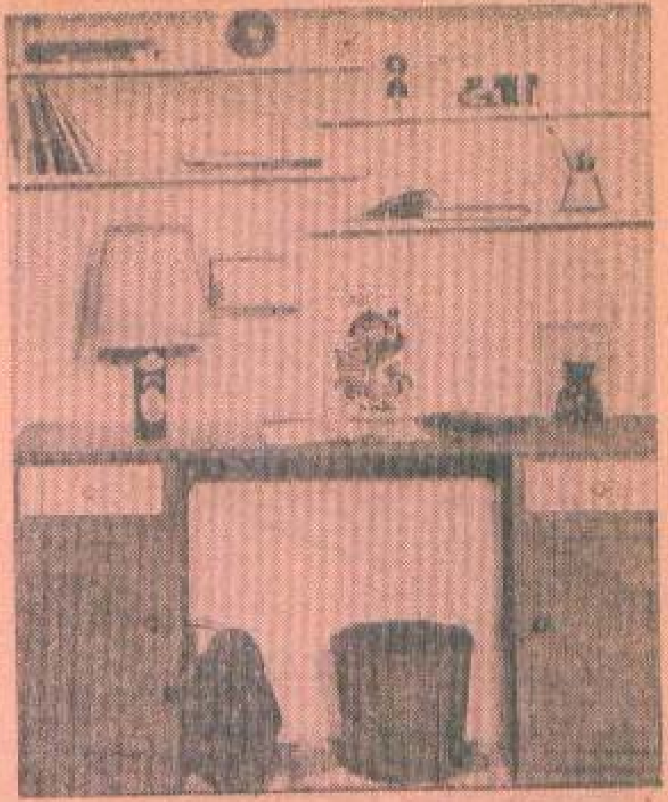

Exemplul pe care îl oferim ar putea veni în ajutorul tuturor părinților care doresc să construiască cu mijloace care le stau la îndemînă și cu cheltuială puțină o masă de lucru pentru copii. În cele mai multe gospodării există noptiere vechi care au fost înlăturate din dormitoare. Cu puțină îndemînare pot fi modificate într-o masă de lucru pentru copii. Înălțimea ei optimă este de 65 cm. Dacă noptierele vor fi mai înalte, vor fi reduse la această înălțime prin tăierea picioarelor și înlăturarea plăcilor de deasupra. Dacă noptierele sînt joase, atunci vor fi ridicate pe picioare. De asemenea, vor fi înlăturate elementele de ornamentație, dacă există. Deasupra celor două noptiere se fixează o tăblie cu lungimea de 1,38 m și lată de 0,40 m sau dacă suprafața noptierelor este mai lată, tăblia va trebui s-o depășească cu circa 5 cm. Întregul birou va fi vopsit cu vopsea de ulei albă sau o altă culoare pastel. Dacă tăblia a fost realizată din folie de melamină, atunci vor fi vopsite numai noptierele propriu-zise.

Rafturile de deasupra sînt făcute cu ajutorul unei scări de frînghie și 4 scîndurele de 80 × 17 cm, vopsite în aceeași culoare cu biroul.

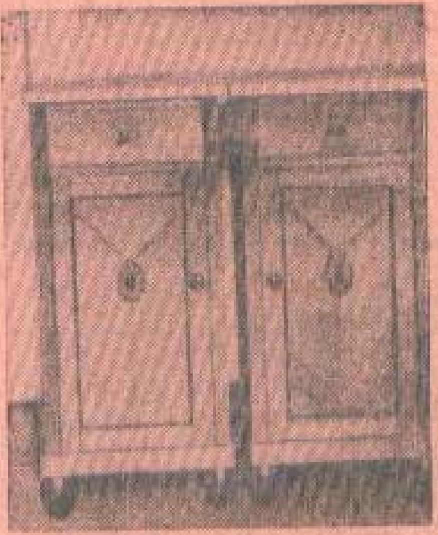

O etajeră rustică

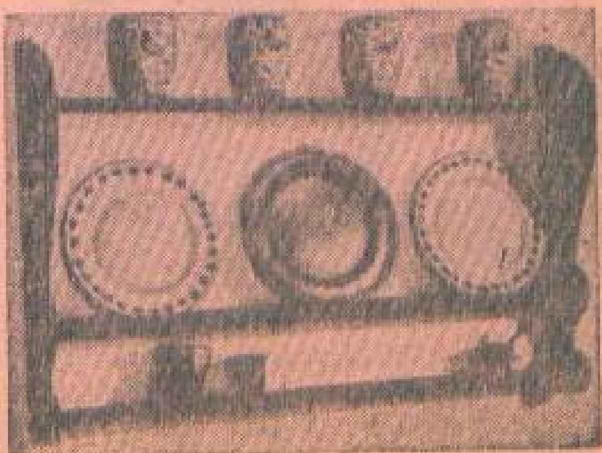

Practică, cu o linie sobră, va contribui la înfrumusețarea oricărui interior. Realizarea ei este, de asemenea, deosebit de simplă.

Părțile laterale au 55 cm lungime și 12,5 cm lățime.

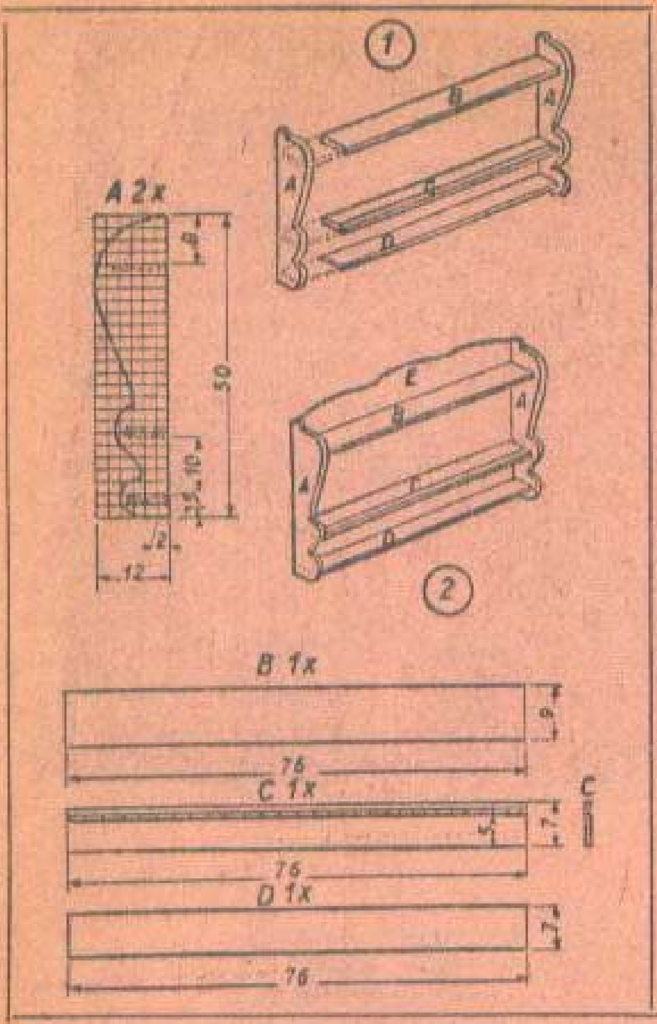

Prima operație este transpunerea desenului pe scîndură și apoi tăierea după desen. Șlefuirea se face cu ajutorul unui rașpel și finisarea cu glaspapir. Rafturile sînt făcute din scînduri de 76 cm lungime și late de 6 cm, cea de sus, iar următoarele două de cîte 5 cm. Cele trei rafturi în partea exterioară vor fi prevăzute cu șănțulețe trasate la 3,5 cm de la marginea scîndurii. Șănțulețele vor avea 1 cm lățime și 1 cm adîncime, pentru ca să se poată sprijini farfuriile. Asamblarea se face în felul următor: se montează în primul rînd raftul de sus. Se dă pe muchia raftului clei și se fixează pe laterală la 8 cm în interior. Imediat se întărește bătîndu-se în cuie, prinzîndu-se în holșuruburi. După aceea se prind și polițele următoare, avînd grijă ca între prima și a doua să rămînă o distanță de 20 cm, iar ultima la 10 cm față de cea din mijloc și la 3,5 cm față de capătul lateralelor. După ce etajera a fost asamblată, se vopsește cu vopsea de ulei în culoarea preferată.

Modernizarea vechii mașini de cusut

Îmbrăcată cu un material în carouri alb și roșu, mașina de cusut capătă cu totul alt aspect, fiind o agreabilă pată de culoare în cameră. Sub tăblia mașinii punem un mic dulăpior, prevăzut cu sertare în care se pun toate ustensilele necesare cusutului. Se dă la o parte capacul metalic al mașinii pentru a putea îndepărta tăblia. Dacă lemnul are multe plesnituri, se umple cu chit special de tîmplărie și după ce se aplică 2—3 straturi de vopsea se lustruiește cu lac incolor. Este de preferat culoarea albă. Pentru a îmbrăca mașina în partea din față și pe

laterale se confecționează două rame din stinghii de lemn de 30/40 cm. Pe aceste rame se întinde materialul în carouri. Pentru a pune în evidență rama, o vopsim în negru. Tot în alb se vopsește și vechiul capac din lemn. Partea din mijloc se îmbracă, de asemenea, cu același material din care s-a realizat masca pentru piciorul mașinii. *Dulăpiorul.* Pereții de jos și de sus (385 × 350 × 20 mm) sînt legați între ei prin peretele din spate (1 700 × 350 × 20 mm). Pe o țeavă metalică, cu un diametru de cca. 30 mm, prinsă în șuruburi de peretele de sus și de jos, se rotesc 4 cutii mari de cîte 350—380 mm și înalte de 70, 100, 150 și respectiv 255 mm. Pereții acestor cutii sînt confecționați din scîndură groasă de 10 mm. Pentru fundul cutiilor folosim placaj de 10 mm. În acest triunghi și în peretele de jos al dulăpiorului, la o distanță de 40 mm de laturi, se dă o gaură corespunzătoare grosimii țevii metalice care va permite culisarea cutiilor. Între cutii se introduc cîte 2 rondele de lemn, fiecare de 7 mm.

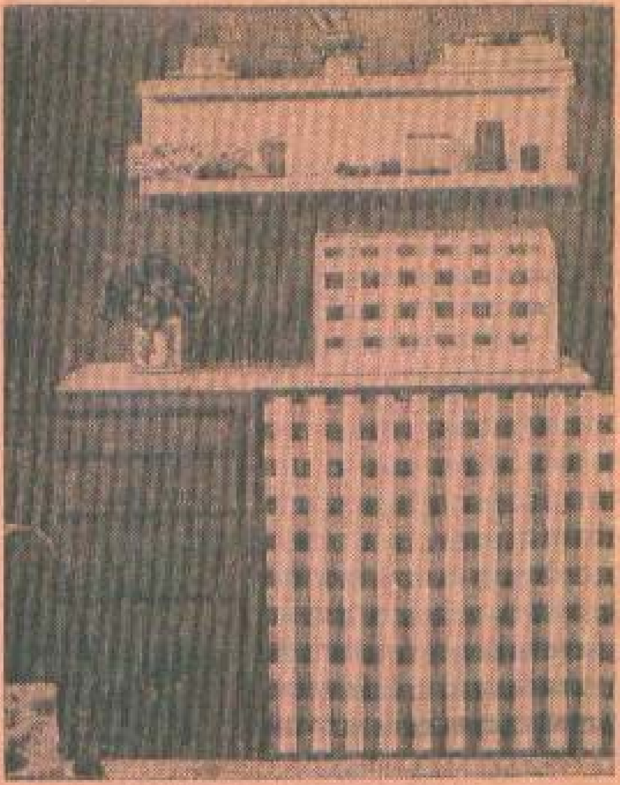

Și mobila poate reîntineri

Oricît de susținută ar fi întreținerea mobilelor, acestea necesită – ca orice alt obiect de uz casnic — o cercetare periodică amănunțită prin care să se descopere, mai înainte de a fi prea tîrziu, deteriorările datorite timpului.

Micile reparații

Echilibrarea corectă.

Prima măsură de luat se referă la echilibrarea mobilelor, aceasta fiind indispen-

sabilă pentru păstrarea lor. Dacă echilibrul este defectuos, mobila se desface lent, mai ales dacă este foarte încărcată. Deformarea părților verticale și transversale ale scheletului, datorită slăbirii cepurilor și șuruburilor, are ca rezultat strîmbarea panourilor.

Se va verifica deci, cel puțin o dată pe an, cu ajutorul unui boloboc (nivelă cu bulă de aer), care se va așeza fie în centrul unei polițe mediane — în cazul unui dulap înalt — fie, deasupra mobilei, dacă aceasta este un scrin mai scund.

Mai înainte de a se proceda la reechilibrare, mobila se va goli complet de conținut; o persoană o ridică într-o parte, iar alta introduce o pană. Nu trebuie să se creadă că problema se rezolvă dacă se folosesc bucățele de hîrtie sau scîndurele subțiri, care vor aluneca la primele vibrații ale solului. Se vor întrebuința pene de lemn tare, date la rindea, tăiate sub formă de plan înclinat; după ce s-a obținut echilibrul, partea de prisos a penei se va tăia. În felul acesta pana devine invizibilă. Se verifică din nou echilibrul: ușile nu trebuie să se deschidă și nici să se închidă de la sine. În cazul unei mobile foarte grele, este necesară o măsură de prudență: ea trebuie fixată pe perete cu ajutorul a două piroane care se vor plasa pe traversa din fund sau de sus, la partea din spate.

Scaune care nu au stabilitate

Dacă picioarele nu au fost atacate de carii, ci numai s-au descleiat sau desprins, există un mijloc ușor de a se evita dezmembrarea totală a scau-

nului: el constă în a fixa cu șuruburi, sub scaun, colțari de fier. O parte a colțarului se va fixa pe piciorul scaunului, iar cealaltă pe rama pe care este așezat fundul.

Ar mai putea fi astfel consolidate și piesele care formează rama, fixînd cu șuruburi, la fiecare colț al ramei, cîte un colțar plat. După modelul scaunului, colțarii pot fi plasați fie în interior la colțuri, fie pe dedesubtul ramei.

Scaun cu picioare inegale

Dacă picioarele s-au uzat în mod inegal, trebuie numai să fie aduse la nivel cu ajutorul unei mici rondele de piele sau de lemn, care se fixează sub piciorul mai scurt.

Scaune cu picioare șubrede

Putregai? Atac de carii? Crăpături periculoase? Mai înainte de a ne hotărî să înlocuim picioarele, recurgînd la serviciul mai mult sau mai puțin costisitor al unui specialist, vom încerca acest tratament foarte simplu, care convine foarte bine obiectelor uzuale de mică valoare.

Într-un recipient destul de înalt, pentru a se putea cufunda pe toată lungimea picioarele slăbite, se prepară o baie foarte fluidă și fierbinte, constituită din părți egale de clei și de gelatină dizolvată în apă; în acest amestec se adaugă, la o cantitate de 3 litri de soluție, o lingură de fenol, o lingură de esență de terebentină și o linguriță de esență de cimbru. Scaunul va trebui să fie ridicat pe un suport, pentru a se înlesni cufundarea părților de consolidat în vasul cu soluție. Acestea vor trebui să fie menținute un timp îndelungat în baie, pentru ca părțile

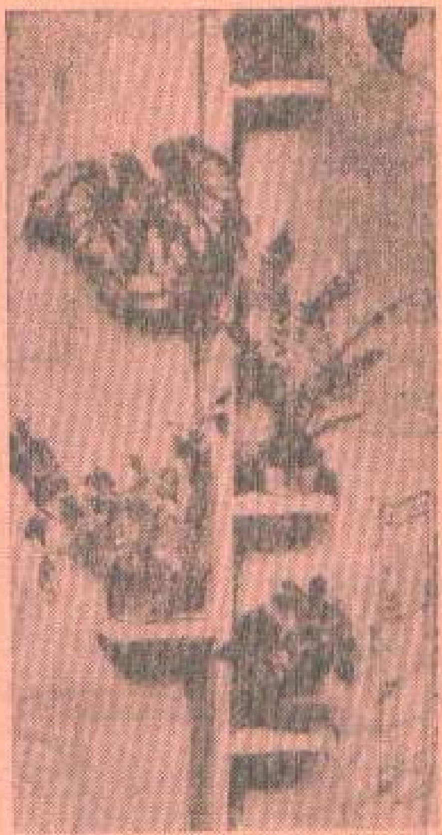

O etajeră pentru flori pe care, de asemenea, o puteți realiza cu puțină îndemînare

Un dulap aranjat sub chiuveta din baie

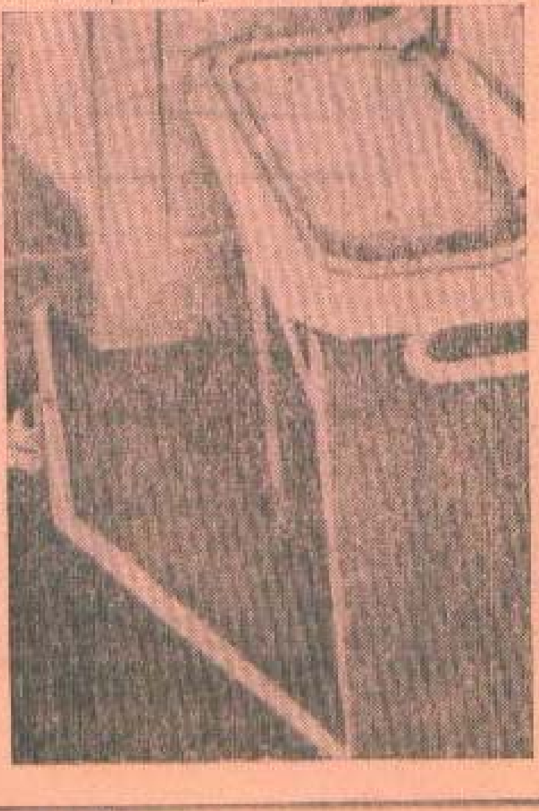

avariate să se impregneze cu clei și cu gelatină și pentru ca după uscare să se formeze o crustă solidă. Deși soluția de lipit este antiseptică, se pot aplica pulverizări cu un insecticid contra unor eventuali paraziți.

Sertar uzat

Prin uzură, sertarul se strîmbă, ceea ce are ca rezultat funcționări greoaie. Dacă părțile laterale au devenit inegale, se pot nivela lipindu-se bucăți subțiri de placaje.

Sertar care se înțepenește

Nu trebuie niciodată să fie dat la rindea, pilit sau răzuit, ci, după ce s-au însemnat cu cretă punctele unde se produce frecarea, acestea să fie șlefuite cu glaspapir. Se va reuși prin încercări succesive, însemnîndu-se de fiecare dată, cu cretă, partea de deasupra, cea de dedesubt și părțile laterale ale sertarului scos din mobilă, aceasta în scopul de a nu se trata decît suprafețele defecte fără să se subțieze lemnul în grosime.

Placaj dezlipit

Dacă mobila este de calitate, reparația se va executa de un tîmplar calificat. În cazul mobilelor obișnuite, tratamentul este puțin diferit, după cum trebuie să se înlăture numai mici umflături sau dezlipiri mai importante.

Umflături pe suprafață mică: se aplică pe acestea un fier

UMOR STRĂIN

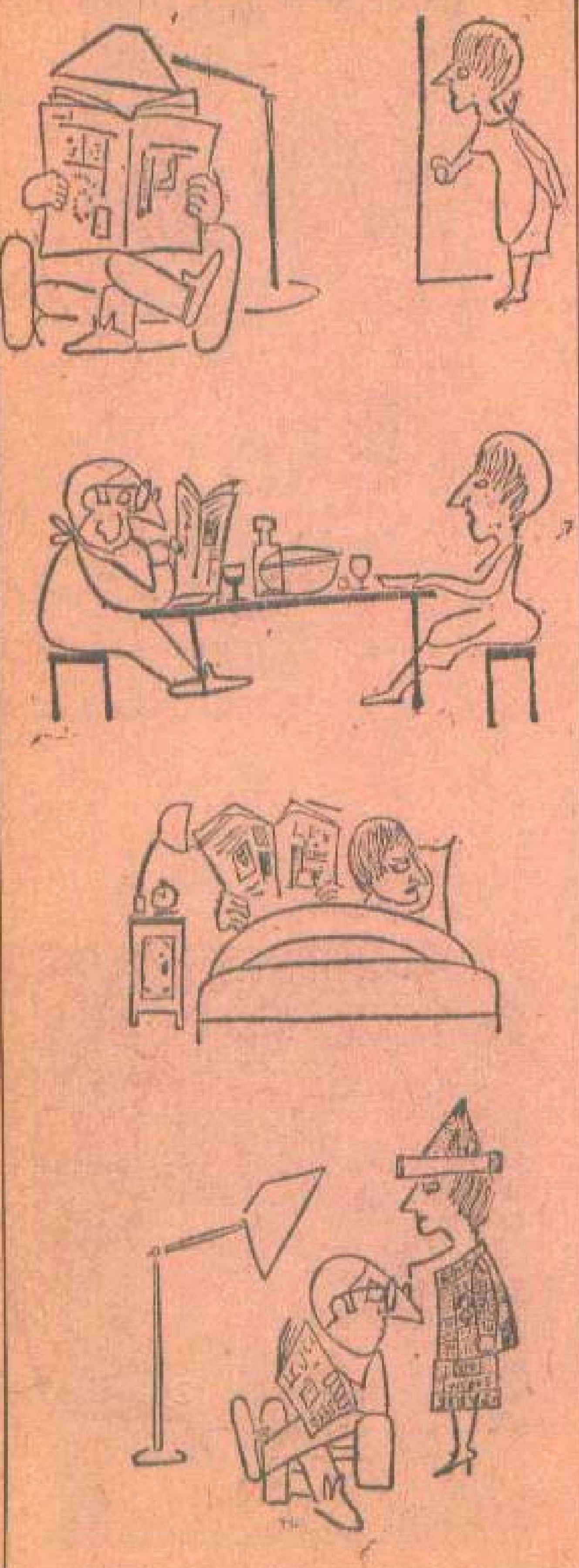

de călcat încălzit moderat, după ce s-a interpus o cuvertură îndoită de mai multe ori.

Umflături mai mari: cu ajutorul unei lame de ras foarte tăioase se face o incizie cu cruce pe furnir; se introduce apoi o bucățică de clei sub furnir și, în sfîrșit, se aplică un fier de călcat cald, ca mai sus. Căldura, topind cleiul, face ca foaia de lemn să adere din nou la suport.

Defecte pe suprafețe mari: se decupează suprafața de furnir dezlipită; se curăță suportul, pentru a se îndepărta prin răzuire cleiul vechi, uscat; se aplică un strat de clei proaspăt, se așază la loc furnirul și se pun deasupra greutăți, după ce s-a introdus o placă protectoare de sticlă sau de metal.

Adîncituri pe o mobilă produse prin lovire. Trebuie să se procedeze astfel încît fibrele lemnului care au fost comprimate prin lovitură să se umfle și să-și reia poziția inițială. În acest scop, partea adîncită se udă cu apă foarte caldă, folosind în acest scop un burete; apoi se așază deasupra hîrtie groasă de ambalaj, îndoită de patru sau de șase ori și înmuiată în apă caldă; hîrtia se usucă apoi cu fierul de călcat. Vaporii și căldura fac să se obțină rezultatul dorit; mai trebuie însă ca ulterior lemnul să fie lustruit cu ajutorul unui produs potrivit naturii sale.

Desen de VASILE MÎNDRA-CRĂIȚĂ

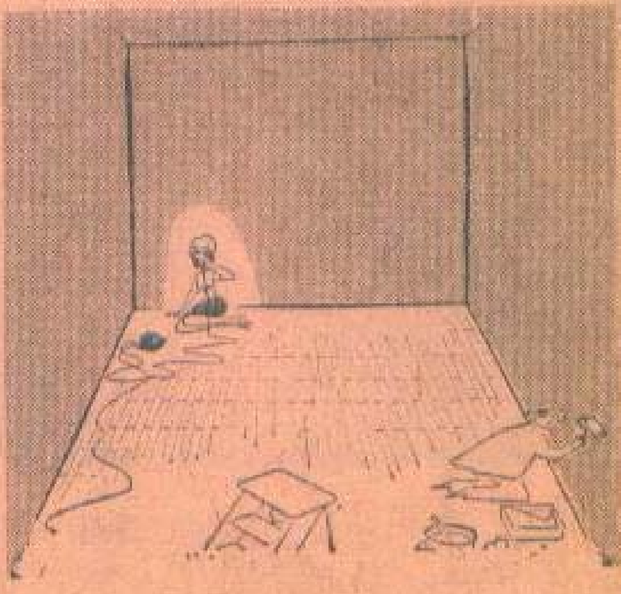

a Masa: satisfacție estetică — protocol — politețe — artă pag. 275

b Bucătărie vegetariană pag. 281

c Fripturi savuroase pag. 284

d Gustarea-televizor pag. 287

e Poftiți la ...tirgul dulciurilor pag. 288

f Uf, ce căldură! pag. 288

a

„Plăcerea unei mese este senzația gîndită, legată de anumite împrejurări, fapte, lucruri și persoane care participă la masă”.

(Brillant-Savarin, celebrul gastronom francez, autorul lucrării „Fiziologia gustului”, 1826)

Estetica mesei, aranjarea ei și prezentarea mîncărurilor nu sînt nici „formalism”, nici „convenționalism”, nici „snobism”, cum auzim adesea, ci o veritabilă necesitate, un element de civilizație. Ea are un foarte mare rol psihologic asupra dispoziției și apetitului mesenilor. Se gîndește cu rigurozitate, îmbinînd permanent latura practică cu cea de „bun gust”, cu atractivitatea.

Intr-un lapidar „curs”, dacă nu-i prea pretențios pus, vom încerca să vă oferim cîteva sfaturi, sugestii și indicații în acest sens.

Aranjarea mesei

● **Îmbrăcarea** mesei **cu o țesătură mai groasă (molton, finet), peste care se așterne o foaie din material plastic, evită deteriorarea furnirului prin încălzire de la farfuriile cu mîncăruri calde, evită zgomotul veselei și tacîmurilor.**

● Pentru mesele de **fiecare zi, în familie, pentru mese mai intime, se pot pune fețe de masă colorate;** pentru cele de **sărbătoare,** pentru marile ocazii (logodnă, nuntă, revelion etc.) numai albe.

● Dimensiunile fețelor de masă: pentru 8 persoane — 160 × 160 cm; pentru 8 persoane — 160 × 200 cm; iar pentru 12 persoane — 160 × 300 cm.

● Fețele de masă brodate se folosesc, de obicei, după-amiază, la ceai.

● Absolut contraindicate sînt fețele de masă din material plastic.

● Dacă masa este dintr-un lemn de calitate și în perfectă stare, se pot întrebuința „seturile”; și aici orice fantezie este permisă: Pot fi brodate, colorate, din materiale textile, din rafie, pai împletit etc. Sînt foarte practice, se spală și se calcă ușor și rapid. Un astfel de „șervet” dreptunghiular sau pătrat pentru fiecare oaspete, un altul de dimensiuni mai reduse în mijlocul mesei și cîteodată cîte un mic dreptunghi sub pahar dau un aspect plăcut și elegant.

● O decorație florală simplă, în armonie cu culoarea feței de masă și a veselei, va da întotdeauna o notă de lumină și de bun gust. Florile, întotdeauna naturale, vor fi așezate în mijlocul mesei, în vase joase, cu gura largă. Se vor alege flori cu cozile scurte și vor fi aranjate în așa fel încît să nu împiedice oaspeții să se vadă. Se evită florile cu miros puternic.

● La o față de masă albă, galbenă, verde sau roz folosim un vas de ceramică neagră. Florile vor fi de culori asortate sau contrastante cu fața de masă. Dacă masa este mai lungă, putem pune în mijlocul ei un vas mare negru și la o distanță oarecare — de o parte și alta — două mai mici tot negre; florile vor fi însă de un singur fel.

● Luminatul mesei cu luminări este foarte

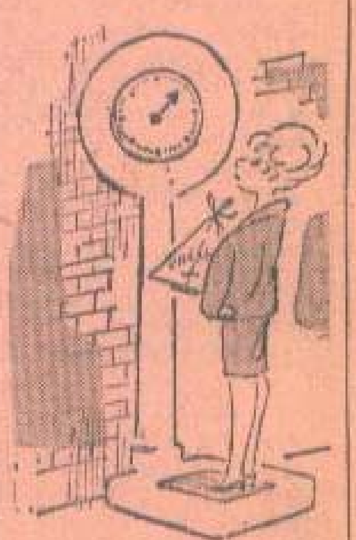

Desene de MOREZ

mic tratat de istorie culinară

— DE LA „BUCĂTĂRIA" CAVERNELOR LA INDUSTRIA CONSERVELOR

● **PRIMA** cereală consumată în era paleolitică se pare că a fost glyceria sau festuca fluitans, graminee asemănătoare meiului. Mai tîrziu, au intrat în alimentație specii primitive de secară, ovăz, orz și mei. În afara vegetalelor, în „bucătăria" cavernelor, se consumau melci, scoici, viermi, omizi, insecte. Animalele mari (maimuțe, rinoceri, urși cenușii, elani, bizoni) erau greu de vînat și ca atare nu erau mîncate decît în mod întîmplător, spre deosebire de calul sălbatic, care era un vînat curent. Carnea se consuma crudă sau friptă la frigare ori pe pietre fierbinți, iar mai tîrziu fiartă.

● **ARTA CONDIMENTĂRII** a apărut încă din paleolitic, marcînd o etapă în dezvoltarea civilizației; ea presupunea un anumit rafinament. Asezonarea alimentelor se făcea mai întîi cu cenușă, apoi cu sare, drept condimente folosindu-se usturoi, muștar, untișor de apă (creson), chimen și alte plante aromate. Pentru îndulcire „gospodinele" din paleolitic întrebuințau seva de arțar și mesteacăn, precum și mierea sălbatică.

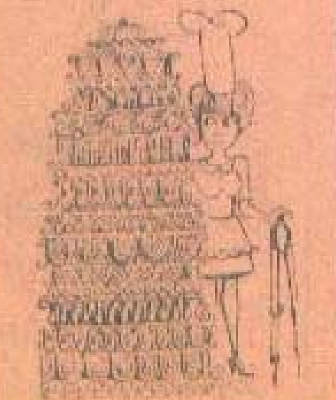

modern. Bineînțeles trebuie să avem sfeșnice, iar culoarea luminărilor va fi asortată cu fața de masă și vesela. Efectul este plăcut: lumina discretă creează ambianță agreabilă.

● Pentru masa de revelion, floriie pot fi înlocuite cu o decorație de brad, vîsc sau imortele, globuri etc. Vasul de flori poate fi așezat pe o bucată de oglindă în mijlocul mesei. Oglinda va avea o formă rotundă, ovală sau dreptunghiulară, în funcție de forma mesei.

● Pentru o masă care are loc în martie, putem decora fața de masă albă cu panglicuțe roșii și albe răsucite, imitînd șnurul mărțișorului.

Așezarea veselei și tacîmurilor

● Farfuriile se așază în fața fiecărui oaspete. În partea stîngă, lîngă farfurie, se pune furculița pentru friptură, apoi cea de pește și cea pentru primul fel. Dacă furculițele trebuie așezate cu dinții în sus sau în jos, este un subiect foarte discutat și depinde de la țară la țară. Se spune că, în general, se așază cu dinții în jos.

● În partea dreaptă a farfuriei se așază întîi cuțitul de friptură, urmat de cel de pește dacă este cazul, sau de lingura de supă.

● Tacîmurile pentru brînză, fructe, înghețată, prăjituri se aduc pe măsură ce se servesc aceste feluri.

● *Paharele.* În fața farfuriei, de la stînga la dreapta, se așază paharele.

● În partea stîngă, deasupra furculițelor, se așază o mică farfurie pentru salată.

● Șervetul pliat va fi așezat pe farfurie, bucata de pîine sau chifla va fi introdusă în șervet sau așezată pe el.

● Dacă avem supă, poftim oaspeții la masă cînd supa este pusă în farfurii; atunci șervetul și pîinea vor fi așezate în partea stîngă.

● Pentru fiecare oaspete trebuie socotit 55—60 cm de masă ca să stea comod. Nu trebuie să uităm să punem pe masă solnițe, piper; la mese mari nu se pun scobitori. Stăpîna casei va avea în fața ei coșul cu pîine și va avea grijă să servească oaspeții. Stăpînul casei se va ocupa de servitul băuturilor.

● Schimbatul farfuriilor se va face în așa fel încît niciodată să nu rămînă locul gol pe masă.

Ordinea mîncărurilor

— aperitivele;
— supa;
— o mîncare pe bază de legume;
— carne sau pește, dacă servim ambele feluri, atunci în primul rînd peștele și pe urmă carnea, însoțită de salată. Dacă dorim să suprimăm felul pe bază de legume, putem servi cîteva legume sotee pe lîngă friptură;
— prăjitura;
— brînza, fructele;
— înghețata;
— cafeaua însoțită de băuturi de desert.

Ce servim și ce nu

— Într-un meniu nu trebuie să existe același aliment sub două forme. De exemplu, sufleu de spanac și spanac sote sau supă de roșii și roșii umplute, omletă cu verdețuri și lapte de pasăre.

— Nu serviți la aceeași masă cartofi și orez, cartofi și macaroane, cartofi și fasole albă.

— Dacă primul fel sau al doilea sînt foarte grele, desertul trebuie să fie mai ușor.

Servitul aperitivelor

• Înainte de masă se obișnuiește așa-zisul aperitiv — o gustare însoțită de țuică sau altă băutură tare. El va fi compus din preparate reci, salate, sandvișuri. În nici un caz nu va fi abundent, pentru a nu „strica" pofta de mîncare.

• Băuturile potrivite pentru aperitiv: țuică, mastică, rachiu, tescovină, șliboviță, vermut, coctail — deci nu băuturi dulci. Vor fi servite în păhărele mici (în afară de vermut și coctail, pentru care se vor întrebuința pahare ceva mai mari).

• *Este o mare greșeală să servim la aperitiv coniac sau vișinată; acestea se servesc după masă, la cafea.*

• Aperitivele, dacă spațiul camerei vă permite, se servesc înainte ca oaspeții să se așeze la masă. Ele vor fi prezentate în farfurii mici sau castronașe. Gazda îi va servi pe oaspeți, oferindu-le cîte o farfurie și o mică furculiță (există speciale pentru aperitive) din metal sau material plastic.

• Pîinea care însoțește aperitivele se prezintă în coșulețe, tăiată în bucăți foarte mici (sferturi de felie).

Prezentarea mîncărurilor

Supa va fi pusă în farfurii fierbinte, ca să nu se răcească pînă cînd oaspeții se așază la masă.

Castronul de supă nu se aduce decît la mesele foarte intime. Chiar în acest caz, este mult mai practic ca gospodina să aibă lîngă ea o măsuță de ajutor pe care să-și așeze tot ce este necesar pentru servit și pe care poate sta supiera.

Friptura se așază pe un platou oval. Chiar dacă bucata de carne pregătită este mai mare decît ar fi necesar pentru numărul de persoane, se aduce întreagă doar cu cîteva bucăți gata tăiate. Din pasăre se prezintă la masă numai bucățile bune.

Sufleurile, legumele soté, legumele garnitură, budincile se prezintă pe platouri rotunde.

Salata, așezată în salatieră, se pune în farfurioare pentru fiecare oaspete în parte. Salata nu se taie cu cuțitul, deci trebuie să fie pregătită astfel ca să nu necesite întrebuințarea acestuia.

Peștele se aduce pe platouri ovale.

Sosul, în sosiere.

Sarea se obișnuiește să fie așezată în solnițe mici, în fața mesenilor. Cum nu este permis să se ia cu degetele și nici cu vîrful cuțitului, trebuie să avem grijă să punem în solnițe mici lingurițe speciale.

Brînzeturile se servesc pe un platou rotund. Pe același platou se așază și untul. Cînd oferim brînza, trebuie să avem grijă ca pe farfuria fiecărui oaspete să existe și un mic cuțit — brînza nu se mănîncă cu furculița. Se taie cu cuțitul mici bucăți care se pun pe feliuțe mici de pîine.

Compotul este adus în castron și se servește în compotiere, care se așază pe farfurioare, împreună cu lingurițele.

Tortul se aduce la masă tăiat dinainte. Se oferă pe farfurioare speciale însoțite de lingurițe ori furculițe speciale de prăjitură.

Înghețata se pune în castronașe sau cupe. Există și lingurițe speciale de înghețată.

Fructele se aduc la masă aranjate estetic pe fructiere, în boluri mari de cristal, sticlă,

mic tratat de istorie culinară

• **PÎINEA**, sub o formă primitivă de pîine-lipie nedospită, apare încă din neolitic. În Franța, în localitatea Mas-d'Azil, s-au descoperit cele mai vechi resturi de grîu și orz, conservate în oale de lut. Se presupune că pîinea a apărut acum 8 000 — 10 000 de ani pe coastele occidentale ale Mediteranei. Tot atunci apar pe „masa" strămoșilor noștri lintea și bobul.

• **ARTA CULINARĂ** cunoaște o dezvoltare nemaiîntîlnită în Grecia antică. Acolo au apărut primele „cărți de bucate", tratate de gastronomie, precum și primii bucătari calificați, care puteau fi găsiți zilnic în ... piață. Istoricul grec Xenofon se indigna de mulțimea mîncărurilor rafinate ce se pregăteau pe vremea lui, iar Platon, fără să ezite, i-a izgonit din „republica" sa pe toți bucătarii. Spartanii, socotind probabil că mîncărurile copioase corup moravurile, nu acceptau decît meniuri simple.

• **ROMANII** au preluat în mare măsură bucatele grecești. Totuși ei au avut aporturi interesante la perfecționarea gastronomiei. Astfel, pateul de ficat de

ceramică sau în coșuri. Oaspeților li se vor da farfurioare, cuțite și furculițe mici.

Dacă servim *raci*, la fiecare tacîm se va așeza și un bol mic cu apă călduță. La *struguri*, un bol cu apă rece. Acestea pentru **limpezirea** degetelor.

Alegerea vinurilor

Regulă generală: Dacă în cursul unei mese se servesc mai multe feluri de vin, cum ar fi roșu sec, alb sec, alb dulce și roșu dulce și gros, cel mai ușor vin va fi servit înaintea celuilalt. Totuși, este preferabil cînd facem meniul să ne limităm la un număr de două vinuri ori, și mai bine, să alegem mîncăruri care merg, eventual, cu același vin.

— un vin alb sec merge cu: crustacee, pateu de ficat, măruntaie, pește, ouă, friptură de pasăre, spanac, salată de fructe, înghețată;

— un vin alb mai puțin sec: cu păsări gătite cu sos, mazăre, fasole, cartofi;

— un vin roșu ușor merge cu șuncă, friptură de vacă, pui fript, rață, vînat, spanac, cartofi;

— un vin roșu mai tare: cu pulpă de berbec, miel, carne de vacă sub toate formele, rață, gîscă, pui cu sos, toate vînaturile.

Există mîncăruri după care nu prea merge nici un fel de vin. De exemplu: mîncărurile acrișoare și deserturile cu ciocolată. În acest caz, avem grijă să punem la îndemîna oaspeților apă rece sau apă minerală.

● Vinurile se servesc la **temperaturi diferite**, **în funcție de felul lor**.

— vinurile albe seci se **servesc reci (6—12°C)**;

— **vinurile roșii mai ușoare, la temperatura camerei (18—20°)**;

— vinurile roșii **mai** tari se servesc ceva mai reci (15—16°);

— vinurile **dulci se** servesc reci (4—5°);

— șampania, **foarte** rece (2°);

— **șprițul se oferă de** asemenea foarte rece. Unii **consideră „o adevărată crimă" adaosul** de sifon în vin. **Ca să nu renunțăm la acest** obicei, **vom servi vinul** în paharul de vin și **sifonul separat într-un pahar de apă, urmînd ca cine dorește să-și facă** singur amestecul.

Berea

Mult apreciata băutură se servește foarte rece. **Dacă dorim să facem** o **potrecere mai simplă, pentru obișnuiții casei, putem să servim toată seara numai bere. Atunci ne putem** permite fețe de masă colorate în carouri, **iar berea va fi** servită în pahare mari sau căni de pămînt etc. Există mîncăruri reci și calde care se potrivesc foarte bine cu bere; toate mezelurile, mîncărurile cu varză, anumite salate combinate cu sos de maioneză sau tartar. La bere se mai servesc cartofi pai, alune, nuci prăjite, ridichi etc.

Dulceața și șerbetul

Majoritatea gospodinelor noastre, cum ai intrat în casă, îți oferă o cafea și o dulceață sau cel puțin aceasta din urmă. Obicei de origine orientală, s-a împămîntenit la noi de sute de ani. Pe vremuri, dulcețurile erau aduse în „chisele" (vase mici cu

capac) lucrate din cristal sau argint etc. Chisele erau așezate pe o tavă. Tot pe tavă mai era o farfurie (în general, de argint) care era despărțită la mijloc, într-o parte se puneau lingurițele curate, iar în cealaltă parte lingurițele întrebuințate. Tot pe această tavă existau pahare cu apă rece. Mai tîrziu și-au făcut apariția farfurioarele de dulceață individuale, mai practice și mai igienice. Excepție face șerbetul. După obiceiul vechi, lingurița cu șerbet se introduce în paharul cu apă și se servește astfel. În orice caz, dulceața se aduce servită pe mici farfurioare cu paharul de apă alături. Pe tava de servit se așterne un șervețel brodat.

Cafeaua

Băutură răspîndită în lumea întreagă și cu virtuți importante. Nu există masă, ocazie, petrecere unde să lipsească. *Este un aliat al orelor de destindere, ca și al orelor de muncă intensă.*

„Cafegiii" au, fiecare, sistemul lor de a prăji, rîșni și prepara cafeaua.

● *Pentru cafeaua turcească*, boabele se macină foarte fin. Se măsoară o ceașcă de apă rece de persoană, o linguriță cu vîrf de cafea și o linguriță rasă de zahăr. Se pune la fiert și se lasă să dea trei clocote, după fiecare se ia vasul de pe foc și se amestecă. După primul clocot, se ia cu lingurița specială (cu coada mai lungă) așa-zisul caimac, partea spumoasă de deasupra, care se pune pe fundul ceștilor. După al treilea clocot, se toarnă 3—4 picături de apă rece în ibric ca să se lase „zațul" la fund. După aceea se toarnă în cești.

● *Pentru cafeaua-filtru sau „espresso"* se macină mai mare și este necesar un aparat special în care se așază cafeaua în partea de sus și apa în cea de jos. La fiert, apa se ridică și pătrunde în partea cu cafea.

● Cafeaua poate fi servită însoțită de coniac ori de lichioruri.

● Nu este permis să fumezi în timpul mesei, poate fi incomod pentru ceilalți oaspeți și alterează gustul mîncării.

Arta decorării

● *Culorile* au o mare influență asupra „poftei de mîncare", asupra sucurilor gastrice. Prezentarea mîncărurilor într-un mod plăcut a fost ridicată de marii bucătari la rangul de artă. La mîncăruri pot fi reprezentate toate culorile în afară de albastru.

● Supele vor fi înviorate coloristic cu pătrunjel verde tocat și presărat deasupra ori crutoane de pîine prăjită.

● Fripturile vor fi așezate pe foi de salată, înconjurate de ciuperci, felii de roșii, castraveți.

● Legumele se orînduiesc după culori: morcovi lîngă fasole verde, cartofi albi presărați cu verdeață și chimen etc.

● Deserturile, salatele de fructe, înghețata se pretează la o decorație mai diversă.

● *Ceapa*, supranumită „radiul regnului vegetal" pentru substanțele pe care le conține, este și un excelent ingredient pentru decorarea mîncărurilor.

● Un flanc de solzișori (rondele), alternînd ceapă albă cu „roșie", poate garnisi fripturile, salatele de pește, de cartofi, de tomate, de vinete, icrele.

Pentru a obține ceapa roșie treceți solzișorii prin boia dulce de ardei.

mic tratat de istorie culinară

gîscă este o „Invenție" romană, datind din epoca dintre consulatul lui Sulla și Cezar, epocă de înflorire a artei culinare. Masa cea mai copioasă, pentru toate categoriile sociale, era masa de seară. Tipică pentru

bucătăria romană era un fel de plăcintă-prăjitură, „patella", care se făcea din legume, pește, brînză, ouă și chiar fructe, mai ales gutui; pentru a vă face o idee de rafinamentul și excentricitatea gastronomiei romane, iată după Macrobiu spicuiri din meniul unui banchet. Aperitive: arici, scridii crude; specialități de moluște: peloride și spondili; sturzi, găină grasă cu sparanghel, ghindă neagră de mare, ghindă albă de mare; mușchi de capră și de mistreț; păsări în pesmet, uger de scroafă, cap de mistreț, patella de pește; turtă de făină; pîine de Picenum.

• solzișorii așezați pe felii de salam, șuncă sau pește umplut dau o aromă plăcută;

• florile de ceapă sînt de un mare efect. Tăiați cu fantezie cepe de mărimi diferite în formă de floare, dinspre tijă spre creastă. Marginile sau vîrfurile „petalelor" se pot muia în boia de ardei;

• bărcuțe din foi de ceapă cu vele din ardei verde și roșu;

• coșulețe din ceapă, umplute cu diverse umpluturi (ouă, ciuperci, ton, icre, maioneză, sos de roșii, capere, salată boeuf etc.).

• *Morcovul*, pe lîngă marea lui valoare nutritivă (caroten), are efecte coloristice deosebite.

• „Cuiburi" de morcovi. Se rad morcovi cruzi, se amestecă cu pătrunjel tocat fin și maioneză ori cu castraveciori murați. Din această compoziție se fac „cuiburi" care să orneze un platou cu legume sau fripturi reci ori se consumă separat ca salată. În acest caz, se asezonează cu lămîie și chimen.

• Rondelele de morcov crud sau fiert garnisesc — după anotimp — creson, salată verde, mărar, pătrunjel, varză creață.

• Spiralele din fîșii de morcov sînt ușor de făcut. Cu un cuțit bine ascuțit sau cu unul special de curățat zarzavat, se taie fîșii subțiri, egale, care se rulează și se prind apoi cu scobitori sau furculițe speciale, de aperitiv. Se folosesc la salate de crudități, la brînzeturi, mezeluri sau fripturi, gustări.

• „Inelușe" de carote. Cu un cuțit dințat tăiem inele de 1—2—3 cm grosime din morcovi fierți pe jumătate. Cu o pîlnie li se scoate miezul. Inelușele le folosim garnitură la cele mai diverse mîncăruri: chiftele, șnițele, fripturi etc., dar le putem umple și cu mici rulouri de șuncă, cu salată boeuf, ele constituind singure un atrăgător aperitiv.

• Încercați-vă îndemînarea, transformînd felii de morcov în flori, frunze, figurine. O condiție: cuțitul trebuie să fie foarte bine ascuțit. Le folosim la supe, la garnisirea aspicului, a salatelor.

• Din morcovi și sfeclă roșie ori albă, din morcovi și ridichi puteți „confecționa" trandafiri. Cu acest buchet multicolor decorați atrăgător platourile de pește, brînzeturile, carnea rece.

Lămîia: bogăția ei în săruri minerale și vitamina C, gustul plăcut și răcoritor sînt sporite de valențele ei decorative.

• Felii de lămîie cojită se așază peste pește prăjit, șnițele, cotlete, presărîndu-se cu pătrunjel tocat. După anotimp, se pot pune deasupra bucăți de ardei gras, căpăcele de roșii, trandafirași din ridichi.

• Crestați lămîia cu cuțitul de zarzavat și apoi tăiați felii orizontale, vor ieși zimțate.

• Coșulețele de lămîie constituie un rafinament culinar pentru platouri cu gustări de pește, mezeluri, salată. Ca să nu se răstoarne se fac cîte trei piciorușe din scobitori ori se pun păhărelele de la serviciul de ouă.

• Din coaja unei jumătăți de lămîie se poate face o cupă pentru sosuri reci. Cînd scoa-

tem miezul lămîii, curățim cît mai bine pielițele albe. Cupele se așază pe cîte o foaie de salată, se garnisesc de jur împrejur cu pătrunjel verde.

● Se scoate miezul dintr-o lămîie cu coaja groasă și o tăiem în cercuri prin care trecem felii de salam, de șuncă ori rulouri de șuncă umplute cu salată de țelină.

● Corăbioare din coajă de lămîie cu vele din ardei ori foi de dafin. Catargul se formează din scobitori de plastic.

● „Porcul" de lămîie — o garnitură amuzantă. Unei lămîi lunguiețe i se taie un „botișor", se înfig două cuișoare în loc de ochi, două bucățele de morcov drept urechi. Lămîia se pune pe o frunză de salată, de varză creață ori pe varză albă tocată fin.

Varza albă și-o dispută drept „mîncare națională" multe popoare; conține săruri minerale și vitamine, substanțe alcaline, iar efectele ei estetice sînt la dispoziția fanteziei noastre.

● Un mod original de a prezenta aperitivul: o jumătate de varză albă, așezată în mijlocul unui platou rotund, garnisită de jur împrejur cu pătrunjel verde tocat și salată. În căpățîna de varză se înfig scobitori care au în vîrf bucățele de pește prăjit, chiftelușe, friptură rece, mezeluri, cuburi de cașcaval, brînză, fileuri de anșoa, scrumbii marinate etc. Cuburile de brînză pot fi pudrate alternativ cu boia, chimen, mac.

● Cornete din foi de varză (în prealabil opărite în apă clocotită sărată). Le umplem cu salate de tot felul (castraveciori, varză murată etc.). Cornetele se așază pe o farfurie, se garnisesc după plac.

● Soteuri de legume prezentate într-un „castron" de varză: se scobește o jumătate de varză și se umple cu soteuri ori ghiveci de legume. Se aduce pe un platou rotund, garnisit cu pătrunjel tocat.

b

Supă de zarzavat

2 morcovi, 2 păstîrnaci, 4 rădăcini de pătrunjel, 4 gulii, 5—6 cartofi, 1/4 varză dulce, 2 cepe mari, 100 g de ulei sau de unt, 3—4 roșii, pătrunjel verde, 3 l de apă, sare.

Se încinge uleiul într-o cratiță, se pune tot zarzavatul tăiat fideluță, în afară de cartofi. Se amestecă pînă se moaie puțin, fără să se rumenească. Se adaugă apa fierbinte și se pune la foc. Cînd zarzavatul este aproape fiert, se adaugă și cartofii. La sfîrșit, sarea.

Zarzavaturile din această supă pot varia după sezon: se poate adăuga mazăre verde, fasole verde, praz etc.

Această supă de bază, strecurată, se poate servi în mai multe feluri și poate fi adăugată la anumite sosuri.

Găluște de cartofi prăjite: 5 cartofi mari, 3 gălbenușuri, 1 ou întreg, 1 linguriță de unt, 1 lingură de făină, pesmet, sare.

Fierbem cartofii și îi trecem prin sită. Frecăm untul pînă se face spumă, adăugăm gălbenușurile, oul, cartofii, făina și sarea. Amestecăm. Luăm din compoziție cîte o linguriță și formăm cu mîna găluște cît o nucă pe care le muiem în ou bătut și în pesmet. Se prăjesc pînă se rumenesc. Le punem în castronul de supă și turnăm deasupra supa de zarzavat.

mic tratat de istorie culinară

● ÎN EVUL MEDIU alimentația devine mai sărăcăcioasă. Mari perioade de foamete, ca cele din anii 843, 1028 și 1032, au determinat pe oameni să mănînce mai modest. În această epocă apar pastele făinoase care se fabrică pentru prima oară la Neapole (cuvîntul

macaroane este de origine napolitană). Sărăcia mîncărurilor era „mascată" de numeroase condimente. Cei nevoiași se mulțumeau cu mirodeniile locale. Bogătașii însă plăteau prețuri fabuloase pentru mirodenii aduse din India și Arabia. „Scump ca piperul" era în evul mediu o expresie curentă, mirodeniile constituind cadouri scumpe pe care regii și le făceau între ei. Tot pe atunci a început să se folosească zahărul din trestie, importat din Arabia. Vînzarea sa a constituit la început un privilegiu al... farmaciștilor; utilizat și ca

mic tratat de istorie culinară

medicament, unii spițeri îl vindeau ca un soi de panaceu universal.

• ACCESORIILE pentru masă, fața de masă, tacimurile și scobitorile apar încă din evul mediu; lingurile și furculițele nu se utilizează înainte de secolele XIII-XIV. Abia Renașterea avea să introducă la mesele oamenilor șolnițele, carafele și paharele, care constituiau uneori adevărate obiecte de artă.

• ÎN SECOLUL XVII mîncarea la mesele prinților și nobililor atinge dimensiuni pantagruelice. O prințesă palatină povestește următoarele despre Ludovic al XIV-lea: „L-am văzut

adesea pe rege mîncînd patru farfurii de supă, fiecare supă de alt fel, un fazan întreg, o prepeliță, o farfurie mare cu salată, o bucată de berbec cu sos și usturoi, două felii groase de șuncă, o farfurie cu prăjituri, iar la urmă fructe și dulceață".

Găluște de pîine: $1/2$ de pîine albă, 3 ouă, $1/2$ l de lapte, 1-2 linguri de făină, 1 ceapă, $1\,1/2$ lingură de unt, sare, piper.

Batem cu telul ouăle, adăugăm laptele. Așezăm în acest lichid pîinea albă tăiată felii. Punem la încins untul, prăjim în el ceapa tăiată felii. Amestecăm cu pîinea muiată și adăugăm 1-2 linguri de făină, ca să se lege ca un aluat. Formăm cu mîna găluște cît nuca, le tăvălim prin făină și le fierbem în supa de zarzavat strecurată. Servim cu ceapă verde tocată sau pătrunjel tocat.

Varză creață umplută

3 verze tinere, 300 g de supă de zarzavat.

Umplutura: 150 g de orez, 200 g de ciuperci, 2 cepe, 3 linguri de unt sau de ulei, pătrunjel tocat, 2 felii de pîine muiate, 1 ou.

După ce le-am curățat de foile superficiale, punem verzele în apă fierbinte sărată; le lăsăm să dea două-trei clocote. Le limpezim cu apă rece și le punem pe sită la scurs. Prăjim orezul cîteva minute, ca să înflorească, îi adăugăm pătrunjel verde și sarea. Separat prăjim înăbușit, cu două linguri de unt, ceapa și ciupercile tăiate cuburi. Mestecăm ciupercile tocate cu orezul, cu pîinea muiată și oul. Așezăm verzele pe un fund de lemn și răsfirăm pe rînd foile, le umplem cu compoziția de mai sus, le legăm cu sfoară și le punem la fiert cu supa de zarzavat.

Înainte de a servi, tăiem sforile și punem deasupra smîntînă.

C

Cantitățile sînt calculate pentru 1 kg de carne.

Friptură umplută

După ce facem o tăietură de-a lungul bucății, batem carnea pentru a putea fi rulată. Separat, rumenim o ceapă și o țelină rasă în 2 linguri de margarină; stingem cu un sfert de pahar de apă, adăugăm cîte o jumătate de linguriță de sare și piper, lăsăm să dea cîteva clocote și turnăm totul peste 2 pahare de pesmet amestecat cu 2 linguri de pătrunjel tocat. Amestecăm bine și umplem carnea; formăm rulada legînd bine cu sfoară. Frecăm bucata rulată cu cîte o jumătate de linguriță de sare, piper, boia și o rumenim în 3 linguri de ulei, stingem cu $1/2$ pahar de apă și coacem la cuptor potrivit 2 ore și un sfert, stropind din cînd în cînd cu zeamă. Separat fierbem 1 kg de dovlecei tăiați felii și îi așezăm lîngă friptură, garnisim cu 2 roșii tăiate felii, presărăm puțină sare și piper și mai lăsăm la cuptor pînă ce carnea este moale.

Friptură picantă

Rumenim în 2 linguri de ulei bucata de carne, stingem cu un amestec format din $1\,1/4$ pahar de apă și $3/4$ pahar de oțet, adăugăm 3 linguri de zahăr, $1\,1/2$ linguriță de sare, $1/2$ linguriță de piper, 2—3 foi de dafin, 2 cepe tăiate felii. Lăsăm să fiarbă la foc mic, pînă ce s-a muiat carnea, o tăiem felii și turnăm deasupra sosul trecut prin sită. Servim cu găluște de cartofi preparate astfel: tăiem în cuburi 1 felie de pîine și le rumenim într-o $1/2$ lingură de margarină împreună cu 1 lingură de ceapă tocată. Separat, facem un aluat din $3/4$ kg de cartofi fierți, scurși, sfărîmați și amestecați cu 2 ouă întregi, 2 linguri de făină, 1 lingură de pătrunjel tocat, sare și piper. Luăm cîte o lingură din acest aluat în

palmă, o aplatizăm, punem la mijloc amestecul de ceapă și pîine și formăm gălușteie. Punem la fiert în apă clocotită cu sare. Cînd acestea sînt gata (se ridică la suprafață), le scoatem cu lingura de spumă, le presărăm cu pesmet rumenit în margarină. Servim lîngă friptură.

Friptură chinezească

Frecăm bucata de carne cu 2 linguri de făină amestecate cu 1 linguriță de sare și 1/4 linguriță de piper, apoi o rumenim în 3 linguri de untdelemn. Stingem cu 1 pahar de apă clocotită, adăugăm 1/2 pahar de ulei și 1/2 linguriță de nucșoară rasă. Acoperim și lăsăm să fiarbă la foc mic 2 ore, apoi adăugăm 2 cepe mari tăiate felii. Cînd s-a muiat carnea, o servim cu o garnitură de orez fiert și cu sosul trecut prin sită, separat pus în sosieră.

Friptură vînătorească

Se rumenește carnea în 3 linguri de ulei împreună cu 1 ceapă tăiată felii și 1 lingură de făină; se stinge cu 1 pahar de apă clocotită. Adăugăm 1 morcov, 2 foi de dafin, cîte 1/2 linguriță de sare, piper și zahăr și se fierbe la foc mic pînă ce carnea este aproape moale. Strecurăm sosul și îl turnăm din nou pe carne, adăugînd 250 g de vin și 50 g de ciuperci (rumenite în puțină margarină). Lăsăm să mai fiarbă 20 de minute. Servim cu garnitură de orez fiert sau cartofi pai.

d

Ați invitat cîțiva prieteni la o emisiune interesantă la televizor? Doriți să le serviți o gustare, dar în același timp să vedeți și dv. emisiunea? Pregătiți dinainte ceea ce se numește „platou-televizor", adică pentru fiecare oaspete o farfurie mare întinsă (nu farfurii mici) pe care veți așeza estetic gustările. Ele pot varia la infinit.

Aveți grijă să adăugați un șervețel de hîrtie și paharul cu băutură. Restul de băutură îl așezați pe o masă, la îndemîna tuturor.

Sandvișuri cu pasăre

Pasărea fiartă se scoate de pe os și se toacă mărunt cu cuțitul. Separat se toacă un castravete murat. Se amestecă totul cu maioneză. Se unge mai întîi felia de pîine (curățată de coajă) cu puțin unt, apoi se pune o foaie de salată de aceeași dimensiune cu pîinea. Deasupra se așază pasărea cu maioneză. Se garnisește cu o felie de castravete.

Lămîi pescărești, picante

Pentru 5 persoane: *5 lămîi, 1 cutie de ton* (depinde de mărimea cutiei), *2 linguri de ulei, 1 linguriță de muștar, sare, piper, pătrunjel.*

Stoarceți lămîile, rostogolindu-le de cîteva ori pe masă cu mîna. Tăiați căpăcele și cu o linguriță scoateți miezul, avînd grijă să strîngeți sucul. Eliminați pielița albă și sîmburii. Tăiați miezul bucățele. Frecați separat tonul cu uleiul, muștarul, sarea și piperul, adăugați bucățile de lămîie și pătrunjelul tocat. Frecați pînă la omogenizare, umpleți lămîile; garnisiți cu cîteva frunze de mărar. Lămîile se servesc așezate fiecare într-o ceșcuță.

Măsline murate

Se fierb măslinele timp de 30 de minute, schimbînd mereu apa pentru a se desăra. Separat se fierbe, cît să

mic tratat de istorie culinară

● **NOUTATEA** în alimentația secolului al XVII-lea a fost cafeaua. Adusă de turci în Europa, noua băutură, condamnată de medicii conservatori, chiar de facultăți întregi, se impune, totuși, devenind o adevărată modă în societatea înaltă. Cam în aceeași vreme s-a răspîndit în Europa și ceaiul. Cei care au contribuit la introducerea ceaiului printre europeni au fost olandezii. Pe la 1730, pe mesele francezilor și austriecilor apare o nouă băutură:

cacaoa. Mult deosebită de cea pe care o cunoaștem astăzi, ea se prepara prin fierberea boabelor prăjite. Cît despre ciocolată, ea nu a apărut decît după ce olandezul van Houten a descoperit mijlocul de prelucrare a prafului de cacao.

dea cîteva clocote, o parte de oțet cu două părți de apă, boabe de piper și foi de dafin. Măslinele fierte se așază în borcane împreună cu cîteva felii de lămîie. Turnăm deasupra oțetul fierbinte pînă le acoperă.

e

I — *Dulciuri fără foc*

Bomboane cu vișine din vișinată

2 albușuri de ou, 200 g de zahăr, 200 g de nuci măcinate, 2 linguri de cacao, vișine rămase de la vișinată.

Se freacă albușurile cu zahărul, nucile și cacao. Se iau cu mîna părți din compoziție și se formează mici sfere, cu una-două vișine la mijloc. Se tăvălesc în cacao și zahăr tos.

Prăjitură din brînză de vaci

500 g brînză de vaci, 200 g de unt, 200 g de zahăr, 8 gălbenușuri răscoapte, 150 g de stafide.

Se trec prin sită mai întîi brînza, apoi gălbenușurile răscoapte, calde. Untul se freacă cu zahărul pînă se face spumă. Se amestecă cu brînza, gălbenușurile și stafidele. Pe sita de macaroane se așază un șervet subțire ud, în așa fel ca să facă cît mai puține cute, se toarnă compoziția peste șervet, se așază deasupra o farfurie și peste farfurie o greutate de 300-400 g. Se pune sita la scurs deasupra unui vas, timp de 4-5 ore. Apoi se răstoarnă și se pune la gheață.

II — *Dulciuri preparate la cuptor*

Prăjitură cu susan

250 g de unt, 7 linguri de zahăr, 1 ou, 50 g de susan, 2 1/2 pahare de făină, 1/2 baton de vanilie.

Se freacă untul cu zahărul, cu gălbenușul și vanilia tăiată fin. Se adaugă treptat făina și susanul. Se întinde aluatul pe planșetă și se taie în formă de biscuiți. Se înmoaie fiecare bucată în albuș și se dă prin susan, apoi se coace.

Tort de morcovi

500 g de morcovi rași, 500 g de zahăr, 500 g de nuci măcinate, 10 ouă, 4 lingurițe de zeamil, 4 linguri de rom sau coniac, zeama de la 1/2 lămîie.

Se amestecă timp de 10 minute morcovii rași cu zahărul, apoi se adaugă zeama de lămîie, gălbenușurile, nucile, romul și zeamilul. Se bate totul cu telul. La urmă se adaugă albușurile spumă. Se coace la foc potrivit într-o formă unsă și tapetată cu făină. Este mai bună a doua zi. Se adaugă orice fel de cremă sau numai frișcă.

Turtă dulce cu miere de albine

250 g de zahăr tos, 1/4 l de apă, 2 linguri de miere de albine, 100 g de ulei, 1 linguriță de bicarbonat, 1 vîrf de cuțit de cuișoare, 1 vîrf de cuțit de scorțișoară, 100 g de nuci, 1/2 kg de făină.

Se arde puțin zahărul, se stinge cu apă, se adaugă mierea, se amestecă totul bătînd cu telul și adăugînd uleiul, făina, cuișoarele, scorțișoara, bicarbonatul. La sfîrșit, nucile tăiate. Se coace într-o formă unsă cu ulei și presărată cu făină.

III — *Dulciuri „festive"*

Tortă „Albă ca zăpada" pentru logodnă

Blaturile: 80 g de margarină (unt), 7 linguri de lapte, 1 linguriță de amoniac, 2 linguri de

mic tratat de istorie culinară

● **DIN AMERICA** au fost aduse în Europa porumbul, floarea-soarelui și cartoful. Dacă primele două s-au încetățenit mai repede pe continentul nostru, cartoful a fost primit mai întîi ca o plantă decorativă. A fost nevoie de perseverența savantului Parmentier pentru ca cultura sa să fie răspîndită mai întîi în Franța și apoi și în alte țări.

● **ULTIMII 150 DE ANI** reprezintă pentru istoria alimentației o etapă aflată sub semnul industriei, al chimiei. În 1810 bucătarul parizian Appert face o descoperire care pune bazele unei noi ramuri industriale, cea a conservelor. Primele conserve erau obținute de Appert prin fierberea alimentelor și închiderea lor ermetică în cutii de tablă.

zahăr; făină cît cuprinde.

Se freacă margarina cu zahărul, se adaugă laptele amestecat cu amoniacul și treptat se adaugă făina în așa fel ca aluatul să rămînă destul de moale. Se împarte în 6-7 blaturi, care se întind pe fundul unei cratițe unse cu ulei și se coc separat, fără să se rumenească prea tare, ci să rămînă aproape albe.

Crema: 500 g de lapte, 1 pahar de zahăr, 1 pahar de făină, 1 lămîie, 200 g de unt sau margarină.

Se fierbe laptele cu zahărul și făina pînă se îngroașă ca o ciulama. Se lasă să se răcească și se adaugă coaja rasă de la o lămîie și sucul. Se freacă spumă untul (margarina) și se adaugă treptat, frecînd compoziția de mai sus. Se așază între blaturi și pe deasupra. Se îmbracă în frișcă. Tortul iese „alb ca zăpada".

f

Ponci „Bristol"

1 l de apă, zeama de la 1 1/2 lămîie, coaja de la 1/4 de lămîie, 375 g de rom și zahăr după gust.

Se pune într-un vas zahărul, zeama și coaja de lămîie și se toarnă apa clocotită peste ele. Se lasă acoperit jumătate de oră, după care se scoate coaja de lămîie, se adaugă romul, se lasă să se răcească, apoi se pune în sticle, la frigider. Iarna se bea fierbinte.

Ponci rece cu frișcă

500 g de zahăr, 12 ouă, 1/4 l de rom, 1 kg de frișcă.

Se freacă gălbenușurile cu zahăr pînă se face o spumă groasă, se adaugă romul și albușul bătut ca pentru bezele. La sfîrșit se adaugă frișca. Se pune la frigider, se servește la pahare, garnisit cu fructe din dulceață.

Limonadă de miere

500 g miere de albine, 6 l de apă, 1 1/2 lingură drojdie de bere, 2 lămîi.

Se fierbe mierea în apă pînă dă în cîteva clocote. Cînd s-a luat de pe foc, se adaugă drojdia. Se lasă două zile să se dospească, cu vasul descoperit. Se toarnă apoi în urcioare sau sticle de 2—3 l și se închide ermetic. Se consumă după una-două săptămîni, cînd devine foarte spumoasă. E o băutură plăcută, răcoritoare și hrănitoare.

Limonadă cu piersici, caise, pepene

Un pepene verde sau galben de 1 kg, 1 kg de piersici, 1/2 kg de caise sau 1/2 cutie de compot de caise, 1 l de apă, zahăr după gust, sifon.

Curățați fructele, așezați-le într-un castron și striviți-le cu lingura de lemn. Adăugați treptat apă fierbinte și zahărul, continuînd amestecul.

La servit, turnați în pahare cu un polonic, ca să luați piureul de fructe în mod egal, adăugați 1 cub de gheață și sifon. La această băutură se poate adăuga 1/2 l de vin alb.

Limonadă americană „White lemon" (lămîie albă)

Sucul de la 3 lămîi, coaja rasă de la o lămîie, 3 linguri de zahăr, 1/4 l de vin alb, 1 l de lapte fierbinte.

Amestecați coaja de lămîie cu sucul și zahărul. Lăsați să stea 1—3 ore. Amestecați cu vinul, adăugați laptele fierbinte. Treceți prin sită. Serviți foarte rece.

Băutură marocană

Fierbeți timp de 20 de minute 300 g de stafide într-un litru de apă. Adăugați zahăr și scorțișoară după gust. Strecurați și serviți foarte rece, adăugînd sifon.

Băutură de roșii cu țelină

3—4 țeline mici, 2 kg de roșii, sare, piper.

Fierbeți țelinele în apă cu puțină sare și lăsați să scadă pînă rămîne cam 500 g de lichid. Treceți țelina prin sită, amestecînd cu lichidul, lăsați să se răcească. Se pregătește un suc de roșii, care se adaugă peste țelină. Se servește foarte rece, cu sare și piper.

Vin de ouă

1/4 l de vin alb, 1 ou proaspăt, 50 g de zahăr.

Se bate bine într-un recipient de cocteil, și cînd zahărul s-a dizolvat se pune băutura într-o sticlă și se lasă la frigider.

Imitație de vin porto

Se face din prune proaspete, bine coapte. Cantitățile vi le fixați după dorință. Scoateți sîmburii, rupeți prunele în bucățele și le puneți la fiert cu apă cît să le cuprindă, cu 2-3 frunze de dafin, cîteva cuișoare și zahăr după gust. În timpul fierberii se scoate spuma. După ce s-au fiert bine, lăsați-le să se răcească, storceți prunele și turnați zeama într-un butoiaș ori în damigeană și lăsați-le să fermenteze 3-4 zile. Apoi se limpezește cu albuș de ou, bine bătut cu zahăr și cu cîteva linguri de făină. Se mai lasă o zi, se trage în sticle. Vinul este bun de băut după 12 zile.

PSIHOZELE FOLICULINICE — pag. 292

CÎTEVA NEAJUNSURI ALE VIEȚII MODERNE — pag. 296

DECALOGUL SOMNULUI — pag. 299

DE CE MĂ ÎNGRAȘ? DE CE SLĂBESC? — pag. 300

CALENDARUL SARCINII — pag. 305

DE LA TINEREȚE PÎN'LA BĂTRÎNEȚE — pag. 310

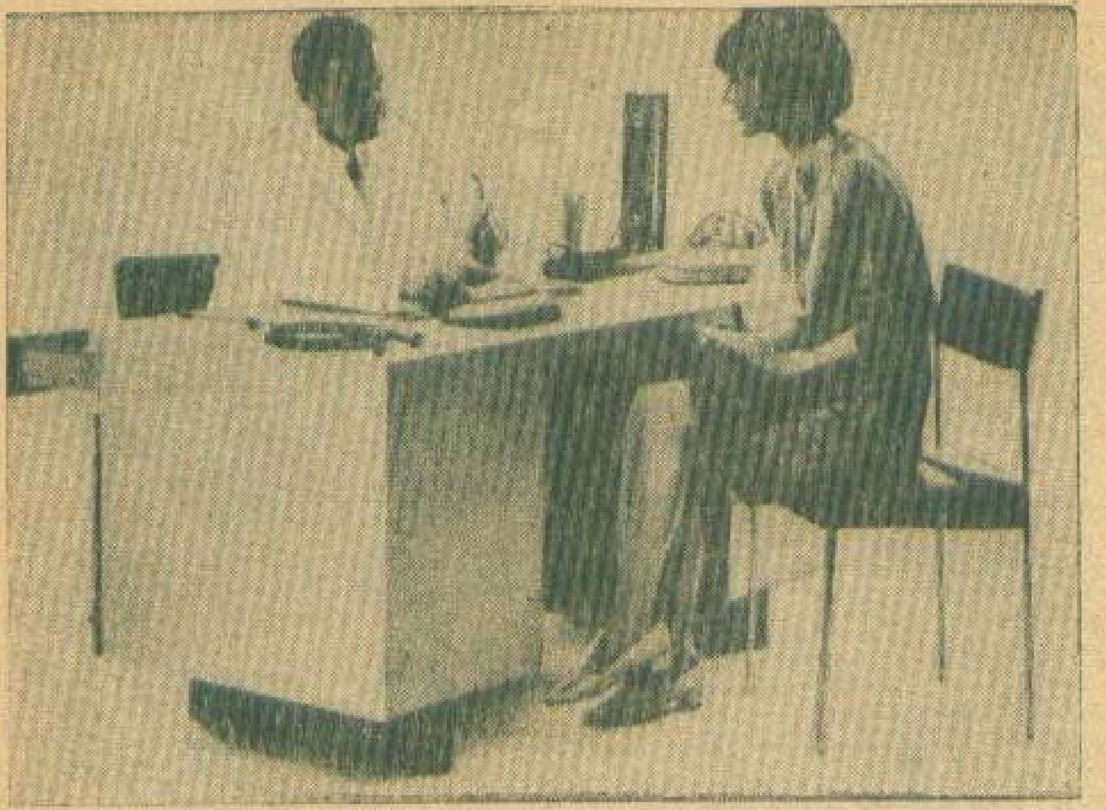

PSIHOZELE FOLICULINICE

Pentru a înțelege esența problemei pe care o abordăm, se cuvine ca mai întîi să precizăm ce este starea de foliculinie normală, pură; care este rolul celor doi hormoni sexuali specific feminini: foliculina și progesteronul.

Mersul ritmic al unor fenomene, precum și modificările specific feminine legate de menstruație (diferite congestii cu predispoziție la inflamații, tulburări hepatice, tulburări neurologice, modificări în compoziția sîngelui și altele) fac ca limitele dintre starea de sănătate și boală la unele femei să fie estompate.

Dacă progesteronul este „umilul servitor al speței", hormonul-suport al sarcinii, foliculina nu este numai un simplu hormon genital, ci este considerată ca o substanță specifică, vitală, acționînd puternic (chiar și de o manieră inegală, prin fluctuațiile ei) asupra corpului (soma), inimii și a spiritului încă de la origine. Într-adevăr, foliculina începe să fie secretată încă din viața embrionară (odată cu formarea ovarelor, ovulul se maturează scăldîndu-se în lichidul folicular); ea influențează creșterea, fasonează psihismul feminin și modulează progresiv caracterele sexuale secundare. Plecînd de la pubertate, influența ei se intensifică, devine hormonul feminității; este hormonul sentimentului și al expresiei celei mai înalte, dragostea; este hormonul care explică „grija femeii de a plăcea", alții i-au spus hormonul geloziei. Ca o sevă care însuflețește, foliculina impregnează straturile subcorticale ale encefalului, reglînd funcțiile lor și armonizînd în același timp raporturile cu scoarța cerebrală, pe de o parte, și viața periferică, pe de alta. Prin proprietățile ei vasodilatatoare asupra creierului, ea stimulează, în interrelație cu alți hormoni, și inteligența feminină. Ea este aceea care suscită grația și farmecul, care redă vocea melodioasă. Formele rotunjite și voluptoase, suplețea grațioasă a mișcărilor, ochii strălucitori,

fizionomia înveselită prin reliefările spiritului, femeia animată de focul pasiunilor... ființa încîntătoare... toate se datoresc calității foliculinei femeii. Acesta este tipul „foliculinic pur", este cel mai rar, dar și cel mai evoluat.

În altă ordine de idei, se știe că foliculina poate să devină nocivă prin acțiunea sa proprie, fie printr-un răspuns reacțional incoerent al centrilor care o stimulează, și astfel să provoace o dereglare a psihismului feminin, putînd să meargă — odată cu alte tulburări — pînă la psihoza cea mai gravă.

În viața intrauterină, sexul embrionului uman nu schițează diferențierea sa decît către a șasea sau a șaptea săptămînă, dintr-o porțiune numită epiteliul germinativ, care pînă în acel moment se găsea într-o stare perfect neutră. Este evident că sexul viitor s-a întipărit în oul uman în momentul cînd cei 2 pronuclei (din ovul și spermatozoid) au fuzionat, dar acesta nu este „sexul genetic", deoarece constituția cromozomică (cromozomii, elemente componente ale nucleului) nu este suficientă pentru a asigura dezvoltarea ulterioară a glandei sexuale (ovar sau testicul) fără concursul substanțelor hormonale speciale, elaborate de anumite porțiuni ale embrionului uman. Aceste substanțe sînt perfect susceptibile de a devia de la normal, fie din cauza unei anomalii genetice, fie prin acțiunea unor factori antagoniști, încă neelucidați perfect. Dacă la un moment dat al evoluției ovarului (mai ales în primele 3 luni de viață intrauterină) acești factori antagoniști ajung să asigure supremația, rezultă, cel puțin la *sexul feminin*, nu numai o oprire a dezvoltării embrionare, dar chiar o inversiune, în sensul opus. Astfel „sexul genital" (băiat: penis și testicule, sau fetiță: vulvă și ovare) poate să nu fie totdeauna în conformitate cu „sexul genetic". Se pot prezenta două eventualități: sau diferențierea se împlinește de o manieră ideală, cu formare de ovare în stare pură, care pot să convertească mica moștenire genetică într-o mare „furtună"; sau, dimpotrivă (și este circumstanța cea mai frecventă), diferențierea se împiedică de un obstacol și rezultă ovare conținînd unele elemente heterogene; așadar, este vorba de o intersexualitate, care în general este extrem de nuanțată, pentru că aceste elemente sînt în realitate în așa fel deminuate, atît din punct de vedere cantitativ cît și calitativ, prin elemente normale, încît ele nu sînt în stare de a manifesta existența lor prin cîteva caractere discordante, practic fără importanță. Aceste femei trebuie să fie considerate ca normale pentru simpla rațiune că ele constituie marea majoritate. Afirmăm, riscînd chiar, că o foliculină de o calitate diminuată poate să suscite reacții ciudate, foliculină care din punct de vedere chimic este totdeauna asemănătoare cu ea însăși, poate astfel cum pentru un chimist diamantul și vulgarul carbon sînt unul și același lucru.

La cele cu „foliculine pură" (eufoliculinie) „totul nu este decît ordine și frumusețe"; se poate vorbi de „o loterie de la naștere" (după expresia lui M.J. Rostand): totul ar depinde de un anumit aranjament al substanței nucleului (din ovar și testicul) și de un oarecare mod de asamblare al elementelor ce servesc la transmiterea caracterelor ereditare.

Astfel de femei sînt în întregime feminizate și cu o vie inteligență, sînt pline de farmec și grație. Ele realizează ceea ce se numește „poezia mișcării", făcută, după expresia prof. Binet de la Nancy, de „inteligența musculară", în sensul că la execuția unui gest intră în acțiune numai mușchii utili, alții rămînînd în repaus. Totul este armonios între scoarța cerebrală și anumiți centri nervoși, între aceștia din urmă și glandele endocrine.

Am insistat asupra tipului de *eufoliculinie* pentru rațiunea că pe lîngă factorul exces al foliculinei (cu o frecvență relativă și ales în mod deliberat și sugestiv în titlul temei) există și o disjuncție de ordin constituțional, constantă sau episodică, între secreția ovariană și sistemul neuroendocrin. Unii autori au analizat, prin toate mijloacele posibile de explorare, substratul hormonal al tulburărilor premenstruale și au găsit pe un anumit lot de femei

10—15% cu exces foliculinic, 60% cu mai puțin hormon progesteron și 25% cu preponderența hormonului masculin (testosteron), dar și aceste cercetări sînt relative, știindu-se că intervine reactivitatea țesuturilor care primesc în final foliculina și determină un anumit răspuns. De cîte ori nu întîlnim fibroame uterine sau mastoze chistice (boli incriminate ca hiperfoliculinice la origine), dar la investigațiile necesare și posibile nu atestă hiperfoliculinia. Transpolăm aceleași considerente asupra centrilor nervoși care „se lasă" influențați de foliculină (sau alți hormoni) și vom înțelege unele dereglări din releul cunoscut (creier, hipofiză — mama tuturor glandelor —, glande suprarenale, ovare). Dacă se descoperă un exces foliculinic, este posibil să nu fie în raport cu tulburările psihice, după cum este posibil de a avea o psihoză foliculinică fără hiperfoliculinie.

Se ignoră într-adevăr frecvența reală a *psihozelor foliculinice grave* poate și pentru motivul că ginecologul nu se ocupă de așa ceva, iar bolnavele au recurs în mod natural la psihiatru. Frecvența tulburărilor ușor psihice este destul de mare, care, nedescoperite la timp și netratate adevărat, pot să ducă în timp la psihoze, după cum pot să dispară și spontan. Este știut că psihismul femeii suferă o mare variație din cauza labilității hormonale. Astfel, congestia sînilor, cefaleea, edemele pleoapelor și membrelor inferioare; greață, diaree, deschinezii veziculare și intestinale; angine, crize de astm; herpes labial și vulvar, eczeme, manifestările hemoragice; artralgii; crize epileptice (la unele femei); contracturi tetaniforme; tulburări ale echilibrului glicemic; tulburări de foame, de sete sau somn; amețeli; tulburări de echilibru sînt semne care premerg menstruației, unele constant, altele ocazional, alcătuind „sindromul premenstrual" sau „molimenul catamenial", cu frecvență între 30 și 40% sau, după alți autori, chiar 80%. Este cunoscută starea de enervare, de neliniște, de anxietate însoțită de insomnii, impulsivitate, de iritabilitate (majoritatea femeilor care comit delicte sau sinucideri se găsesc în premenstru). Unele femei realizează (mai rar) tulburări psihotice: stări depresive, maniacale, delirante, mutism, halucinații, negativism etc. Astfel de tulburări apar în premenstru și cedează în primele zile după menstre.

Adevăratele psihoze foliculinice (continuăm să le etichetăm ca atare, chiar și după explicarea unor complexe fenomene premergătoare) pot fi favorizate în dezlănțuirea lor de manifestările din cadrul sindromului premenstrual. De altfel, fiecare femeie își face psihoza sa cu manifestări care îi sînt proprii, melancolia și anxietatea fiind fenomene constante (cunoscute ca foarte frecvente în psihiatrie); importante sînt ritmul acestor manifestări și paralelismul cu fazele ciclului genital sau, mai degrabă, cu secreția foliculinică. Uneori paralelismul este frapant, cu maximum de intensitate în premenstru. Aforismul lui M. Herschberg că „tot ce este premenstrual este hiperfoliculinic" rămîne adevărat în cea mai mare parte a împrejurărilor.

Iată exemplul unei femei de 30 de ani, cunoscută ca echilibrată, fără griji familiale, financiare, preocupată totuși de una sentimentală; o frigiditate de cîteva luni, după un comportament sexual normal de 10 ani. Treptat ea pierde din vivacitatea și veselia ei, o tristețe, o melancolie din ce în ce mai pronunțate o stăpînesc. Un aer de neliniște, de neîncredere o domină, răspunde monosilabic la diferite întrebări; mărturisește că trăiește într-o anxietate continuă, fără ca să poată, cu toată logica, să discearnă cea mai mică cauză. O singură teamă obsedează, aceea de *apă*. Această hidrofobie nu este de loc difuză, nu are teamă de ploaie, ea intră în mare sau în baie fără cea mai mică spaimă, dar dacă, spălîndu-se pe mîini, o picătură de apă îi atinge antebrațul, aceasta este dezlănțuirea celor mai negre catastrofe: solicită sprijin soțului, mamei, surei sale etc. Se lasă calmată cu greutate; o obsedează vîlcarea picăturii de apă. Pe scurt,

lasă impresia unei femei care înaintează rapid spre demență. Din punct de vedere ginecologic, două elemente de reținut: menstre mai abundente și o secreție a colului uterin mai abundentă; un examen de laborator denotă o activitate foliculinică puțin pronunțată. Confruntarea dintre medicul psihiatru și medical ginecolog a stabilit: primul a decis necesitatea unei spitalizări pentru electroșocuri, secundul pentru un tratament antagonist al foliculinei cu testosteron. Cea de-a doua alternativă, care s-a impus pînă la urmă, a dus la vindecarea femeii, sub o riguroasă observație medicală.

Cercetările ultramoderne asupra genezei hormonilor ovarieni, din singele venos al ovarului, prin incubație a fragmentelor de ovar, prin izotopi radioactivi sau cu ajutorul unor ingenioase tehnici microchimice au stabilit că o serie de deficiențe enzimatice (elemente în cantitate mică, dar cu mare rol în metabolismul duc la perturbarea raportului dintre hormonii masculini și feminini (testosteron — foliculină) din organismul unei femei cu boală chistică a ovarelor și cu tulburări de glandă suprarenală, la care se incriminează și posibilitatea unor anomalii genetice. O serie de neplăceri însoțesc femeile cu asemenea tulburări endocrine; rămîne deschisă problema cercetării corelației dintre psihismul femeii și boala chistică ovariană care recidivează.

*

Astfel de femei (cu psihoze foliculinice) trăiesc un coșmar al stării de veghe; sînt triste și abătute; pierd puțin cîte puțin forța lor de rezistență; doresc să fie lăsate liniștite; se închid în ele însele, întocmai cum pupila se retractă pe măsură ce lumina devine agresivă; se acuză singure de crime pe care nu le-au comis, cred în culpabilitatea lor; uneori este vorba de un erotism exacerbat, cel mai adesea verbal și obscen. Cu toată apatia către melancolie, are loc lupta în orice moment între voință și tendința morbidă; exemplu: „Eu aș vrea să mă sinucid, dar, în fond, este un lucru idiot, pentru că n-am nici o rațiune de a o face..." Aceste stări clocesc de mai mult timp, au o perioadă de latență, de care trebuie să profite ginecologul, căruia femeia i se adresează de mai multe ori pentru rațiuni independente de hiperfoliculinie. Se pare că și unele psihoze din perioada de alăptare (eliminînd factorul infecțios) să aibă astfel de explicații sau explicația unor dereglări între creier și glandele suprarenale.

Alte tratamente (vitamine, preparate de fier etc.) pe lîngă hormonii androgeni (hormoni masculini) sau progestative de sinteză întregesc medicația adecvată care trebuie individualizată de către un medic competent.

Dr. PETRE POPESCU
medic primar

CÎTEVA NEAJUNSURI ALE VIEȚII MODERNE:

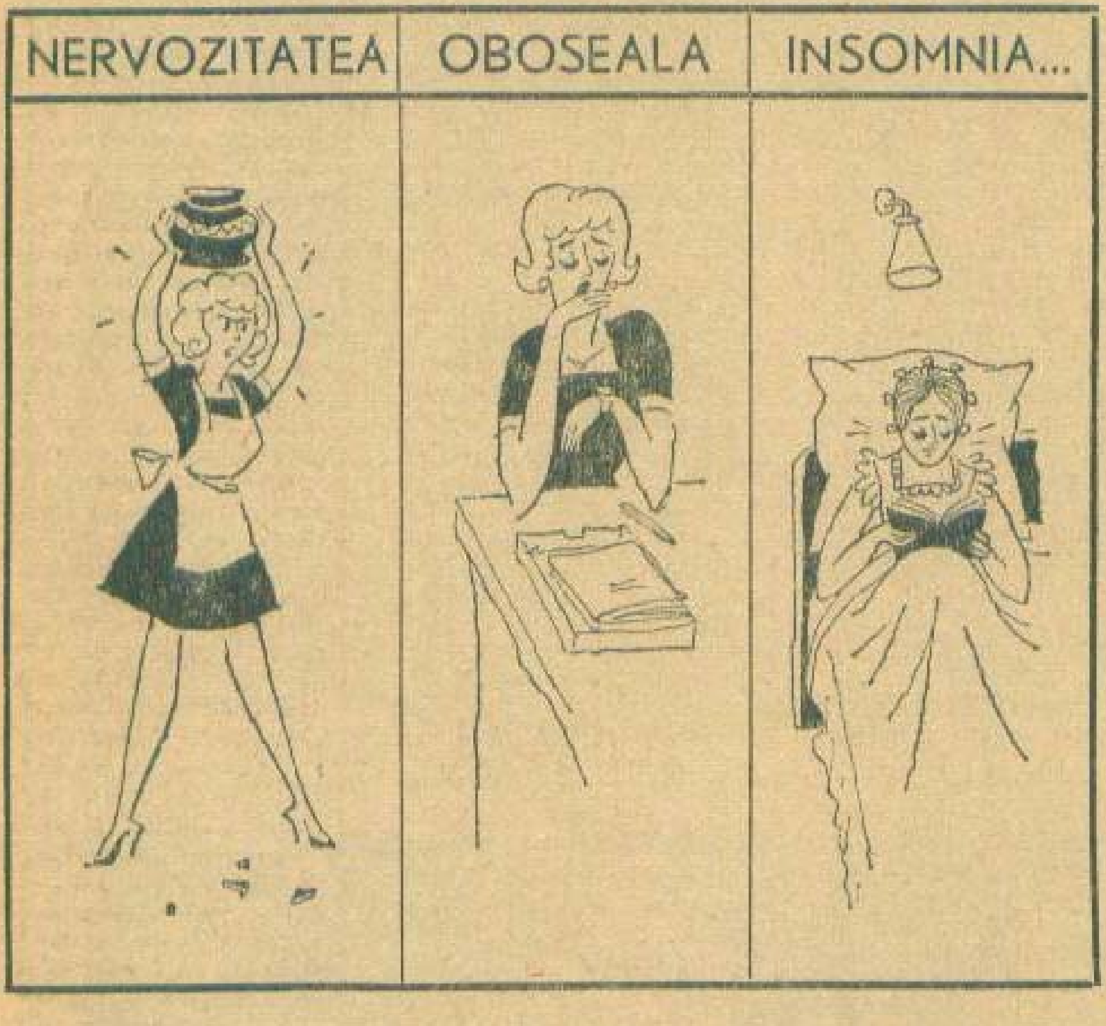

Se vorbește în ultimul timp din ce în ce mai mult despre „noxele civilizației". Nu este numai o simplă metaforă. Progresul tehnic, confortul, viața modernă au nu numai avantaje, ci și neajunsuri, care se reflectă mai ales asupra sănătății noastre. În primul rînd, condițiile în care trăiește omul contemporan. Tensiunea psihică, încordarea, caracteristică ritmului din ce în ce mai accelerat al mai tuturor activităților din zilele noastre, pot duce la suprasolicitarea celei mai „nobile" celule a organismului: celula nervoasă. Pe de altă parte, dezvoltarea masivă a mijloacelor de transport, munca de birou, mecanizarea, dar și televizorul, spectacolele îl transformă pe om într-un sedentar. Această activitate fizică redusă, însoțită deseori de o alimentație nerațională, excesivă și la ore neregulate, contribuie la declanșarea unor reacții psihice diverse, dintre care cele mai frecvente sînt: nervozitatea, oboseala și insomnia.

Sănătatea a fost definită, pe bună dreptate, ca o „stare perfectă de echilibru". Cînd acest echilibru este rupt, fie printr-o muncă încordată psihic, fie printr-un decalaj între efortul inte-

lectual și cel fizic, fie printr-o serie de conflicte ce depășesc posibilitățile noastre de adaptare, rezultatul este același: o hiperexcitabilitate nervoasă, care duce cu timpul la oboseală sau astenie.

La început, nervozitatea exagerată nu poate fi considerată ca o boală. Ea se integrează în domeniul „psihiatriei marginale", specialitate modernă care studiază tocmai granița dintre reacțiile omului sănătos și cele care încep să aparțină bolii. Nervozitatea se caracterizează prin „răspunsuri paradoxale", mai ales de tipul excitației minime — reacții maxime, cum se spune în mod empiric: „omul se înfurie din nimic". Iritabilitatea exagerată, senzația penibilă de neliniște, crizele afective, labilitatea emoțională sînt numai cîteva din manifestările așa-numitei „nervozități".

Ca o consecință a nervozității sau independent de aceasta se constată pe plan psihic o epuizare rapidă. Oboseala nu este o „boală", fiind o stare normală a organismului, care survine după efort fizic sau intelectual; ea dispare după odihnă. Surmenajul constituie o stare de oboseală prelungită, o treaptă „superioară" a oboselii, care nu dispare de la o perioadă de muncă la alta, iar organismul nu se reface după odihnă. Surmenajul apare cînd se depășește limita oboselii, continuîndu-se munca fără ca organismul să-și fi reînnoit forțele. Se produce în acest caz o senzație particulară de epuizare, care este însoțită de dureri de cap, irascibilitate, dureri musculare, somnolență, lipsa poftei de mîncare, scădere în greutate etc.

Dar mai există și un alt fel de oboseală: oboseala nevrotică. Este una din maladiile cele mai caracteristice ale vieții moderne. Această oboseală, pe care o simțim uneori fără a-i cunoaște cauza, fără a putea da vina pe o activitate fizică sau intelectuală prealabilă, apărînd chiar înainte de efort și în absența unei cauze morbide, e cunoscută sub numele de astenie, termen care, tradus literal, înseamnă: slăbiciune, lipsă de putere. La o analiză mai atentă se constată în asemenea cazuri că oboseala apare cînd există o disproporție între efortul de înțelegere și de atenție solicitat și capacitatea nervoasă, cînd există o dereglare a ritmurilor: somn, stare de veghe, muncă, alimentație sau cînd se produc conflicte cu mediul ambiant, acasă sau la serviciu.

Astenia, oboseala nevrotică, poate trece — dacă nu este tratată adecvat — la nevroză astenică, care, în afară de oboseală, mai are drept simptome constante insomnia și cefaleea (durerea de cap).

Insomnia poate apare și izolat, fără alte simptome (din categoria celor enumerate mai sus). Și această insomnie este o urmare tipică a civilizației, a vieții moderne. Omul sănătos, care trăiește în mediul natural, nu cunoaște insomnia. Ritmul trepidant, zgomotul, graba, excitațiile continue, toxicele (alcool, cafea, tutun), neliniștea, autodisciplina insuficientă, dar și viața sedentară, fără eforturi fizice suficiente — sînt cauzele esențiale. Folosirea somniferelor nu re-

REȚETELE LUI ORFEU

■ **În mitologia greacă** *sînt descrise efectele miraculoase ale lirei lui Orfeu, care, prin sunetele ei, alina suferințele bolnavilor. Cercetările moderne au arătat că, ascultînd muzică, în creierul nostru se produc o serie de procese de excitație care se răsfring asupra tuturor organelor. Semnalăm, cu titlu de curiozitate, un „catalog medico-muzical" alcătuit de dr. Robert Schaufler, după care fiecărei boli îi corespunde ca tratament o bucată muzicală. Spicuim cîteva „prescripții": în surmenajul intelectual — fugile lui Bach, în stările melancolice — „Imnul bucuriei" de Beethoven, în astenie nervoasă — suita „Moldova" de Smetana și „Lumina soarelui" de Grieg, în dureri de cap — „Don Juan" de Mozart sau „Rapsodia ungară" nr. 1 de Liszt, în hipertensiunea arterială de natură emoțională — „Nocturna" în re minor de Chopin sau „Cvartetul" în fa de Ravel ș.a.m.d.*

■ **Și alte arte** *pot exercita o acțiune favorabilă asupra organismului uman. Aristotel a fost primul care a arătat că spectatorii care asistă la reprezentarea unei tragedii se simt purificați, trecînd printr-o stare de „catharsis". În secolul trecut, un critic definea „catharsisul" ca o descărcare a emoțiilor acumulate, cu efecte de*

rezolvă problema insomniei.

Este de la sine înțeles că pentru a combate aceste cîteva neajunsuri — nervozitatea, oboseala, insomnia — este necesar să înlăturăm în primul rînd cauzele care le provoacă.

Mai întîi regimul de muncă. Este strict obligatoriu un regim de muncă rațional și adaptarea unui ritm în succesiunea muncă-odihnă. Igiena locului de muncă, precum și ambianța plăcută au o influență pozitivă în combaterea surmenajului mai mult decît orice medicamente.

Igiena sufletească, morală și intelectuală reprezintă un pivot capital al prevenirii tulburărilor nervoase. Este vorba de antrenamentul scoarței cerebrale de a inhiba (a opri, a stăpîni) reacțiile reflexe, de a le selecționa și, în sfîrșit, de a le diferenția. Sau, cum spune o psihiatră franceză, M. Pascal: „Să știi să descurci, să disociezi, să confrunți, să ordonezi, să subordonezi, să nu pui totul pe același plan, să cunoști măsurile

REMEDII CONTRA ÎNSOMNIEI

847 462, 847 463, 847 464, 847 465...

zitivă în combaterea surmenajului.

Practicarea exercițiilor fizice, însoțită de gimnastică respiratorie, practicarea sporturilor (înot, schi, canotaj, patinaj), odihna activă (muzică, lectură etc.), folosirea factorilor naturali de călire (aer, apă, soare), traiul în natură, în aer liber, excursiile la țară sau la munte, plimbările plăcute și neobositoare pe jos, toate acestea contribuie la echilibrarea psihofizică a organismului

și dimensiunile faptelor și ale lucrurilor". O mare achiziție a psihiatriei contemporane este ideea că funcțiile psihice sînt perfectibile prin exerciții. Metodele moderne de autosugestie, antrenament autogen și relaxare dovedesc pe deplin această posibilitate, care ne stă la îndemînă.

Ca tratament propriu-zis, vom evita pe cît posibil medicamentele (tranchilizante, somnifere sau stimulente), preferînd mijloacele naturale ca: hidroterapia, alimentația

R...ȚETELE LUI ORFEU

purificare morală, dar și de destindere a sistemului nervos. Încă din 1929 un medic american a înființat un „teatru psihoterapeutic" în care bolnavii erau puși să joace scenete conținînd momente din biografia lor sau chiar frămîntările lor psihice. Francezul Emile Dart a pus și el bazele unui „sistem teatral" de vindecare a bolnavilor mintali. În psihiatrie se folosește astăzi „psihodrama" — bolnavii sînt puși să „joace" anumite situații.

■ **Dansul** *este și el folosit pentru tratarea unor tulburări motorii. Psihiatrul brazilian David Aztein a reînviat vechiul ritual al dansului magic, numindu-l „danstransterapie" și folosind ritmurile moderne de twist, cha-cha-cha și shake.*

■ **Efectul culorilor** *asupra organismului și comportării oamenilor este de asemenea folosit în medicină. Stările de agitație pot astfel ceda în fața culorii albastre, care are un efect calmant. Culoarea roșie dă rezultate neașteptate în unele cazuri de psihoză maniaco-depresivă. Portocaliul grăbește ritmul inimii, este un stimulent emotiv și favorizează digestia. Verdele este un calmant eficace împotriva migrenelor, insomniei și oboselii nervoase.*

bogată în vitamine, evitînd excesul de alcool, cafea, tutun, condimente, de carne sau de conserve. În eforturile intense poate fi utilizat un surplus de vitamine, în special vitamina A, B_1, B_6 și C, glucoza, mierea de albine sau zahăr în cantitate de 40—50 g pe zi, deoarece s-a constatat că rezervele acestora scad din organism în stările de oboseală.

Dr. E. ROȘIANU

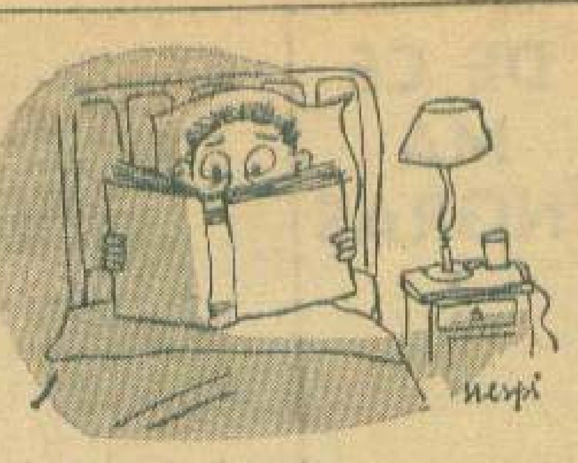

Lectură!

DECALOGUL SOMNULUI

1. Să ne culcăm și să ne sculăm la aceeași oră! *Astfel se stabilește un reflex condiționat care ușurează adormirea și îmbunătățește somnul.*

2. Să întrerupem cu 1-2 ore înainte de culcare orice activitate încordată. *Acest „preludiu" deconectant va pregăti somnul mai bine decît orice somnifer.*

3. Să nu ne culcăm cu stomacul plin. *Seara vom mînca și vom bea ușor, excluzînd alimentele care se digeră greu (mîncare gătită, mezeluri etc.).*

4. Să ne ferim de băuturi excitante în a doua parte a zilei, *cum sînt cafeaua sau ceaiul concentrat.*

5. Să aerisim camera înainte de culcare. *Este bine să deschidem geamul înainte de a intra în pat, respirînd adînc de zece ori. Facem astfel o excelentă „gimnastică" pentru celulele nervoase.*

6. Să ne obișnuim să dormim „pe burtă", *este foarte odihnitor și sănătos pentru coloana vertebrală.*

7. Să folosim apa pentru stimularea somnului: *băi călduțe urmate de fricțiuni cu apă rece sau dușuri reci de 1-2 minute.*

8. Să avem un pat comod, *ceea ce nu înseamnă deloc să fie prea moale. Patul prea moale supraîncălzește corpul și este neigienic.*

9. Să ne culcăm îmbrăcați într-o lenjerie de corp aparte, *cămașă de noapte sau pijama confecționate dintr-un material ușor.*

10. Să ne gîndim înainte de a adormi numai la lucruri plăcute, liniștitoare. Aceste gînduri, prin repetare, ne calmează și ne „leagănă".

Ultima soluție: să dormi ca să uiți că suferi de insomnie!

DE CE MĂ ÎNGRAȘ ?

DE CE SLĂBESC ?

Iată două întrebări care revin ca un „laitmotiv" în scrisorile cititoarelor noastre. Pe bună dreptate, îngrășarea și slăbirea pot constitui motive de îngrijorare, mai ales pentru femei, considerentele medicale fiind dublate de cele estetice.

Mai întîi, care sînt cauzele îngrășării? Contrar părerii celor mai mulți profani, principalul factor care duce la un exces ponderal nu este altul decît... excesul alimentar. Originea endocrină a obezității, mult incriminată altădată, este de fapt foarte rară. Un studiu efectuat la Clinica de boli de nutriție a Spitalului „Dr. I. Cantacuzino" din București asupra unui număr de 4 000 de bolnavi a arătat că doar în 5 la sută dintre cazuri era vorba de o obezitate datorată unor boli endocrine sau unor traumatisme psihice. În rest, toți ceilalți nu erau decît niște... aprigi mîncăcioși, oameni a căror îngrășare trebuia explicată printr-un consum alimentar mai mare decît pierderile energetice.

Să precizăm că procesul îngrășării se poate constitui chiar prin excese mici și repetate. Este suficient, de pildă, un surplus de numai 15 calorii, adică valoarea unei felii de pîine cu unt, pentru ca în ceva mai mult de 3 luni persoana respectivă să cîștige 2,5 kg. În acest fel, la capătul unui an, ea va avea aproape 10 kg mai mult, fără să fi „abuzat" de mîncare. O tendință de îngrășare se poate produce chiar în condițiile unui regim supravegheat, dacă „cheltuielile calorice" sînt mici. În acest sens trebuie să atragem atenția femeilor care duc o muncă exclusiv sedentară asupra pericolului îngrășării. Cităm, cu titlu de curiozitate, cercetările unor specialiști englezi care au stabilit că cheltuielile calorice ale unei munci intelectuale de 7—8 ore pot fi acoperite de consumarea a 2—3 nuci!

Ce trebuie să facem cînd constatăm că ne îngrășăm? Să ținem seama că nu vom putea slăbi decît mîncînd puțin, suprimînd dulciurile, excesul de grăsimi și de pîine. Există variate regimuri de slăbire, dar în general este bine ca ele să fie aplicate numai cu avizul medicului. În funcție de vîrstă, cura de slăbire poate fi făcută cu un ritm de la 3 kg la 6-10 kg pe lună.

Iată cîteva tipuri de regim sever cu valori calorice diferite:

Regim de 1000 calorii pe zi

Carne foarte slabă	150 g
Ou	1 buc
Lapte smîntînit	400 g
Pîine	20 g
Legume	250 g
Fructe	300 g

Regim de 1500 calorii pe zi

Carne foarte slabă	150 g
Unt	15 g
Ou	1 buc
Lapte smîntînit	400 g
Smîntînă	30 g
Pîine	60 g
Fructe	300 g
Legume	400 g

Regim de 800 – 900 calorii pe zi

— *O zi de zarzavaturi* (morcovi, salată verde, fasole verde, vinete sau lăptuci fierte cu lapte, roșii înăbușite, pîine 75 g)

— *O zi de carne* (supă de carne cu 50 g carne tocată, friptură slabă 200 g, șuncă slabă 100 g, salată 60 g, pîine 50 g, mere 300 g)

— *O zi de ouă* (3 ouă ochiuri în apă, salată 100 g, pîine 50 g, mere 300 g)

— *O zi de lapte* (lapte 600 g, cartofi 200 g, brînză 25 g, unt 10 g, pîine 50 g, mere 150 g)

— *O zi de pește* (pește fiert 250 g, cartofi fierți cu verdeață 100 g, pîine 50 g, salată 30 g, mere 300 g)

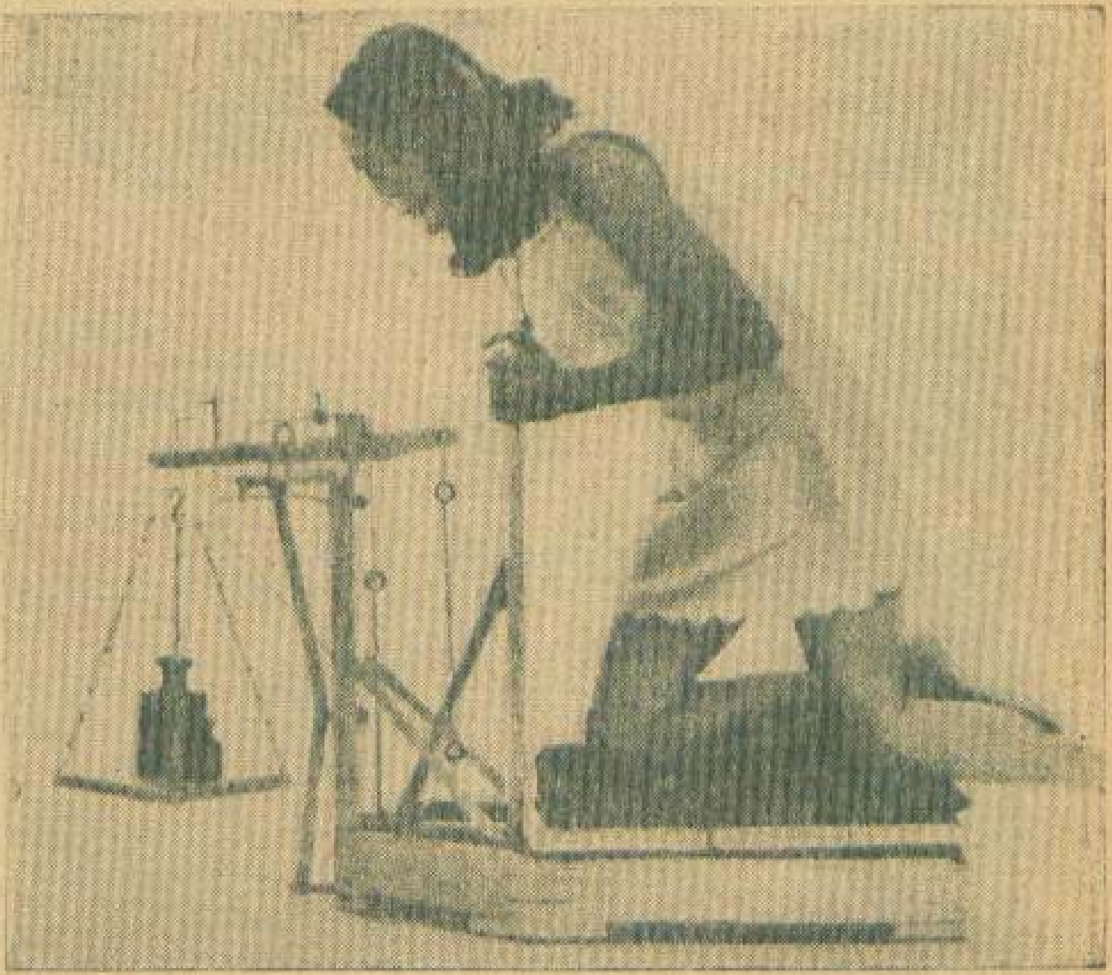

— *O zi de fructe* (fructe zemoase crude 800 g, pîine 40 g, brînză 40 g)

— *O zi liberă* (la alegere, din cele de mai sus)

La toate aceste regimuri se mai pot consuma în plus cafea sau ceai fără zahăr (eventual cu zaharină), limonadă (fără zahăr), supă de carne degresată.

În ce privește exercițiile fizice, mișcarea, sportul și mai ales masajul, nu trebuie să supraapreciem rolul lor. S-a arătat, de pildă, că pentru un obez de 110 kg, urcatul unei scări de peste 3 m costă din punct de vedere energetic doar 3 calorii, adică echivalentul a 1/2 g de unt!

Să răspundem acum la cealaltă întrebare. Aflată la polul opus, slăbirea progresivă este de cele mai multe ori o stare de boală. Aportul insuficient de alimente **ca stare este o cauză mai** rară astăzi. În schimb, există persoane care suferă de lipsă de poftă de mîncare. Cauzele pot fi psihice (anorexia psihică), boli digestive (colită, gastrită, stomac **operat** etc.), boli endocrine **sau** boli generale (tuberculoză, hipoanabolism etc.). Absorbția defectuoasă („malabsorbția") este un alt mecanism care poate duce la denutriție. În acest caz, aportul alimentar poate fi normal, dar resorbția sau absorbția alimentelor din tubul digestiv este insuficientă. Un ultim mecanism care poate duce la slăbire este metabolismul vicios, și anume prin preponderența proceselor distructive interne (catabolice) față de cele constructive (anabolice). O întîlnim deseori la cei cu stări febrile prelungite, în boli metabolice, ca diabetul zaharat, în boli endocrine, ca hipertiroidia **ș.a.**

În toate aceste cazuri, tratamentul judicios al bolii de bază poate duce la oprirea procesului de slăbire și chiar la îngrășare. Spre deosebire de aceste situații, persoanele slabe sănătoase, cu deficit ponderal static au mai puține șanse de a se putea îngrășa. Este vorba de cei pe care toți din jur îi știu „dintotdeauna" ca fiind slabi, persoane care fac parte din tipul constituțional astenic. Sînt stări de slăbire fără denutriție, care nu beneficiază în general de tratamentele pentru îngrășare (vitamine, hormoni, calciu etc.) sau de o cură de îngrășare. Am vrea de aceea să avertizăm femeile slabe „din naștere" să se abțină de la irosirea forțelor în speranța nerealizabilă de a „vindeca" o stare care este, de fapt, normală.

Dr. E. BOGDAN

Cîte kilograme am voie să cîntăresc la înălţimea mea?

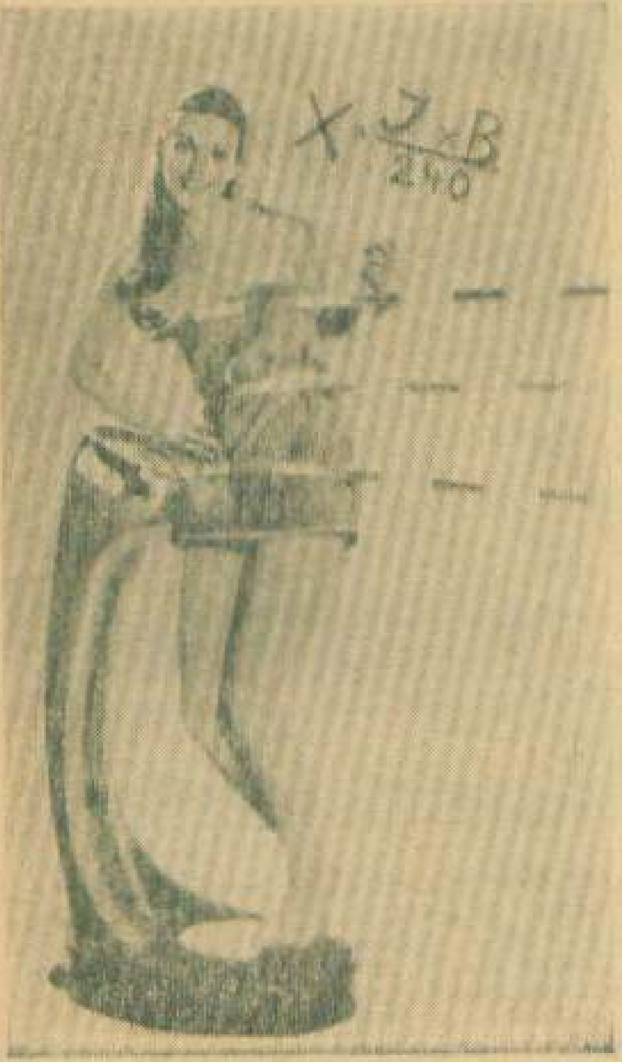

Scoateţi-vă pantofii şi măsuraţi-vă înălţimea. Înconjuraţi bustul cu un centimetru, trageţi aer în piept şi notaţi rezultatul măsurătorii. Daţi tot aerul afară şi notaţi din nou rezultatul măsurătorii. Adunaţi ambele cifre obţinute şi împărţiţi la 2. Aţi obţinut astfel o măsurătoare medie. Însumaţi acum rezultatul obţinut cu înălţimea dv. (în cm). Produsul astfel obţinut se împarte la 240. Rezultatul final vă indică numărul de kilograme pe care trebuie să-l aveţi.

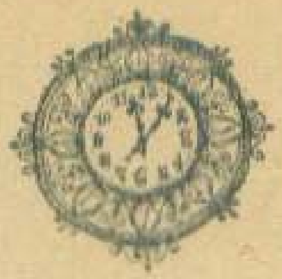

Consumul de calorii pe oră

dormind	65
stînd culcat	77
stînd aşezat	100
citind	120
scriind	120
cîntînd	122
cosind cu mîna	115
tricotînd	116
măturînd	110
călcînd	144
spălînd	144
bătînd la maşină	140
ştergînd duşumelele	169
vopsind	160
mergînd încet	200
mergînd repede	360
alergînd	570
înotînd	500
mergînd cu bicicleta	410
făcînd gimnastică	170
exerciţii cu haltere	290
schiatul	600
urcatul scărilor	1 160

calorii cu linguriţa

Cine vrea să slăbească trebuie să fie zgîrcit cu caloriile. Societatea germană pentru alimentaţie a stabilit că cel care nu consumă pe zi mai mult de 1 650—1 750 de calorii trebuie să slăbească, deoarece corpul este obligat să consume din grăsimea proprie. Pentru a vă uşura calculul, vă indicăm caloriile în linguri şi linguriţe.

Alimente		Cantităţi	Calorii
Alimente şi grăsimi	zahăr	o linguriţă cu vîrf	33—41
	făină	o lingură cu vîrf	88
	orez	o lingură cu vîrf	90
	fulgi de ovăz	o lingură cu vîrf	80
	marmeladă şi jeleu	o linguriţă cu vîrf	54
	pîine	o felie	80—90
	chiflă	normală	110
	cartof	mijlociu	45—55
	margarină, unt	o linguriţă cu vîrf	70—80
	ulei	o lingură	90—100
Lapte, bere, ouă şi brînză	lapte nedegresat	o ceaşcă	109
	lapte degresat	o ceaşcă	46
	iaurt	un borcan	111
	bere	un pahar	50
	brînză degresată	100 g	196
	brînză nedegresată	100 g	419
	brînză de vaci dietetică	o lingură	30
	brînză de vaci cu smîntînă	o lingură	75
	ou de găină		84
Carne şi salam	porc slab	100 g	118
	porc cu grăsime	100 g	269
	vacă slabă	100 g	173
	vacă cu grăsime	100 g	238
	viţel	100 g	140
	berbec	100 g	249
	ficat	100 g	137
	cîrnăciori	100 g	250
	lebăr	100 g	449
Fructe şi legume	măr	mijlociu	70
	portocală	mijlocie	65
	banană	mică	45—55
	fasole verde	100 g	37
	castraveţi	100 g	9
	spanac	100 g	12
	varză creaţă	100 g	25
	legume proaspete	100 g mediu	35
	legume uscate	100 g	350—392
	legume conserve	100 g mediu	29

— Vă rog să-mi faceţi două...

Atenție la medicamente!

Medicina cunoaște în prezent „epoca de aur" a terapeuticii; niciclnd ea nu a dispus de un „arsenal" mai bogat în medicamente ca în zilele noastre. După ultimele statistici internaționale sînt cunoscute pînă astăzi în industria farmaceutică peste 700 000 de produse medicamentoase de sinteză și peste 30 000 de substanțe naturale. Un labirint în care e ușor să te pierzi...

Dar ideea generală că medicamentele vindecă nu este de loc exactă. Mai precis, nu este completă. Unul din „părinții" medicinii moderne, Paracelsus, spunea încă acum 400 de ani: „Toate substanțele sînt otrăvitoare; numai doza face ca o substanță să nu fie otrăvitoare". Astăzi se știe că modul de acțiune a medicamentului este legat nu numai de doză, ci și de vîrsta bolnavului, de forma bolii și mai ales de reacția individuală a fiecărei persoane. Se spune în medicină că „nu există boli, ci bolnavi". De aceea, același medicament poate fi util unui bolnav suferind, să spunem, de hipertensiune arterială și nociv altuia care suferă de aceeași boală.

Pericolul automedicației, al tratamentului după rețetele altora este deci evident.

Să mai menționăm că aproape fiecare medicament, chiar banalul antinevralgic, este o substanță străină, care, introdusă în organism, poate produce nu numai vindecarea bolii, ci și efecte secundare. Este ceea ce medicii numesc „riscul terapeutic". Multe medicamente au astfel contraindicații precise, ceea ce face ca administrarea lor îndelungată fără avizul medicului să fie dăunătoare. Aspirina este contraindicată în ulcerul gastric și duodenal, piramidonul la bolnavii la care globulele albe din sînge sînt scăzute, acalorul în afecțiuni hepatice și renale etc.

Medicamentele pot produce, de asemenea, reacții neobișnuite, chiar luate în doze terapeutice. Anumite persoane prezintă o sensibilitate specială față de unele medicamente, nesuportînd chiar cantități foarte mici. Se cunosc astfel numeroase cazuri de intoleranță față de penicilină, streptomicină, somnifere (barbiturice), sulfamide, antipirină, chinină etc.

Iată de ce medicamentele trebuie folosite numai la prescripția doctorului, iar orice tratament va fi făcut numai sub supraveghere medicală.

Dr. R. EMILIAN

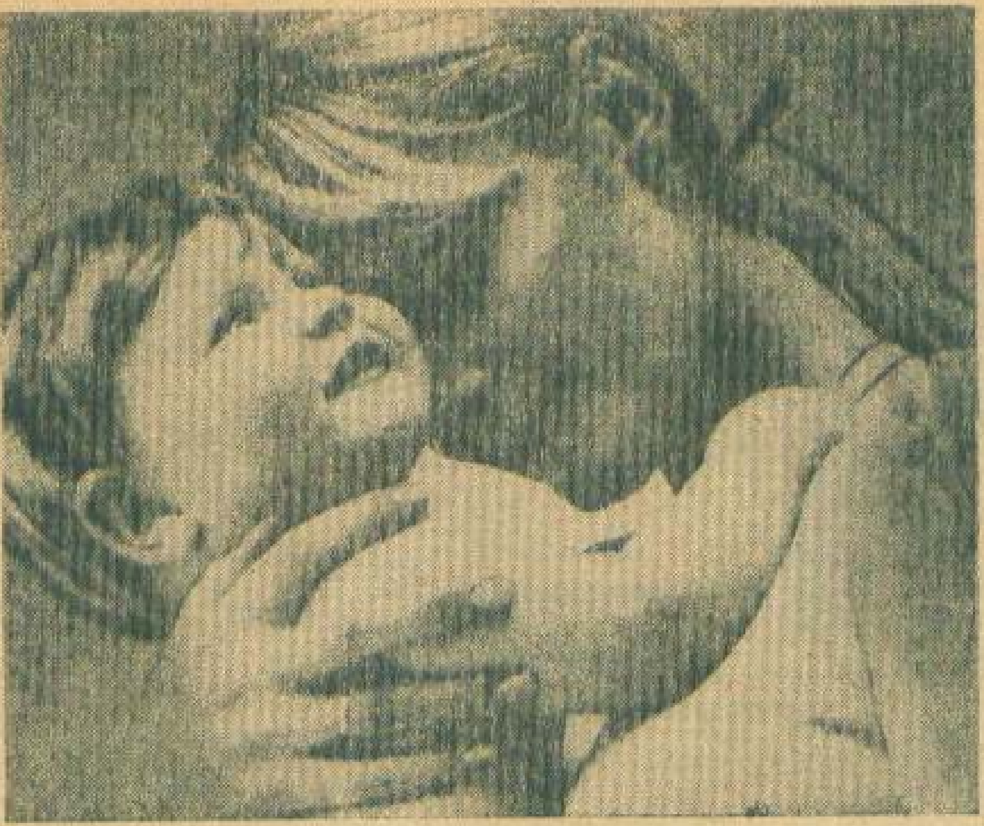

CALEN-
DARUL
SARCINII

Pentru
tinerele mame,
medicii
au întocmit
un calendar
al sarcinii,
care
să le ajute
pentru
a da viață
unor copii
sănătoși
și frumoși.

LUNA 1.

La sfîrșitul primei luni, embrionul măsoară 5 mm. Incă nu seamănă cu o ființă omenească, dar inima bate încetișor.

Atenție la infecții

Sarcina propriu-zisă începe din momentul trecerii ovulului fecundat in ovar. De pe acum se formează organele copilului, proces care se va încheia la sfîrșitul lunii a treia. Datorită unor influențe exterioare, în această perioadă pot apărea malformații. De aceea, este necesar să dați atenție sănătății dv., să vă feriți de boli infecțioase, în special de pojar, hepatită epidemică, rubeolă, poliomielită, de infecții virotice. Toate acestea pot dăuna embrionului.

LUNA 2.

Se formează membrele, delicate ca niște muguri. Apoi se conturează fața

Nu luați medicamente

Continuați să fiți atentă cu propria dv. sănătate. Frecventați cît mai puțin posibil locurile publice, cinematografele, teatrele, evitați aglomerațiile în cazul declanșării unei epidemii de gripă. Evitați vizitele în familiile cu copii bolnavi de pojar, rubeolă sau oreion. Nu luați nici un medicament fără avizul sau recomandarea medicului. Chiar în acest stadiu incipient al sarcinii, alimentația, cu cît este mai echilibrată, servește mai mult embrionul în dezvoltarea lui: grăsimi și sare puține, lichide în cantități moderate, în schimb multe albumine, vitamine și calciu.

LUNA 3.

Fată sau băiat? La începutul acestei luni se determină sexul viitorului copil. La sfîrșitul lunii embrionul măsoară 10 cm lungime.

Sînt interzise băile fierbinți

Deoarece în primele trei luni de sarcină există pentru unele femei pericolul avortului, vă sfătuim să nu vă expuneți la eforturi fizice, la călătorii prea obositoare (urcat pe munte etc.) și îndelungate. Băile foarte fierbinți, dansul care suscită mișcări bruște, sporturile în afara înotului pot avea urmări neplăcute. Renunțați la alcool și tutun. Dacă observați sîngerări sau dureri asemănătoare celor menstruale, adresați-vă fără întîrziere medicului.

LUNA 4.

Se înregistrează semne mai pregnante ale vieții embrionului. Inima lui

bate foarte repede, de două ori mai repede decît cea a unui om matur, rinichii lucrează și ei și tot acum îi apar primele firișoare de păr pe cap.

Cu toată încrederea

Pentru dv. începe o perioadă „bună". Psihologic se petrece o schimbare îmbucurătoare, dictată de siguranța că veți deveni mamă, de importanța ce vi se acordă de către familie, de lumea din jur. In mod obișnuit sarcina dv. devine acum vizibilă. De aceea, nu uitați importanța unei îmbrăcăminți lejere, comode.

LUNA 5.

Viitoarea mamă capătă prima înștiințare sigură din partea micuței ființe — care se mișcă.

Odihna primează

Chiar din primele săptămîni ale acestei luni este bine să faceți exerciții de gimnastică recomandate gravidelor. Odihna și somnul de noapte (8 ore obligatoriu) sînt condiții neapărate pentru a vă simți într-o dispoziție plăcută și fizicește reconfortată.

LUNA 6.

Mișcările fătului se amplifică, devenind tot mai puternice.

Evitați eforturile

Nu stați prea mult în picioare, evitați ridicarea greutăților mari, eforturile fizice și intelectuale prelungite. O naștere prematură ar avea șanse minime. S-ar putea la unele femei să apară pete cafenii pe față, care dispar o dată cu nașterea copilului; dar pentru ca petele să nu se înmulțească, stați cît mai puțin la soare și, oricum, ungeți-vă cu o cremă protectoare.

LUNA 7.

Copilul aflat în uter își poate suge degetul. El cîntărește 700 g și curînd va deschide ochii.

Respectați concediul prenatal

Cu 52 de zile înainte de termenul prezumtiv al nașterii începe în mod legal concediul de maternitate, pe care vă sfătuim să-l respectați. Dacă vă chinuie pofta de mîncare, nu e indicat să abuzați de o alimentație prea abundentă. Femeile însărcinate nu au voie să crească în greutate mai mult de 400 g pe săptămînă; o creștere de 600 g sau mai mult poate fi un indiciu de îmbolnăvire (dar nu întotdeauna).

LUNA

8.

Dacă naşterea survine, copilul cîntăreşte 2 400 g, măsoară 45 cm şi este înzestrat cu toate organele ce-i sînt necesare pentru a trăi.

Aşteptaţi naşterea cu calm

Pentru a naşte la termenul normal de 9 luni, cruţaţi-vă organismul. In continuare sînt permise înotul şi gimnastica pentru gravide. In această perioadă poate interveni o desprindere prematură de placentă sau o sîngerare generată de o placentă prost prinsă. Consultaţi imediat medicul!

LUNA

9.

Este luna normală a naşterii. Un copil de 9 luni are o greutate de 3 300 g şi o lungime de 50 cm. (Nu vă speriaţi dacă în primele zile copilul pierde o zecime din greutate.)

Aveţi valiza pregătită

In ultimele 4 săptămîni de sarcină veţi renunţa la înot şi veţi întrerupe raporturile sexuale. Cu 14 zile înainte de naştere, trebuie să vă pregătiţi valiza cu cele necesare pe timpul spitalizării dv. Dacă încep contracţiile uterine, sîngerări sau pierdeţi lichid, anunţaţi de urgenţă maternitatea.

NAŞTEREA, UN MIRACOL LIPSIT DE DURERE

Gravidele japoneze îşi susţineau corpul bandajîndu-se.

Noile mijloace şi metode ale medicinei zilelor noastre fac din graviditate şi naştere un moment de împlinire, de fericire în viaţa unei femei. Nu acelaşi lucru puteau spune şi înaintaşele noastre.

Cu 400 **de-ani înainte** în **Germania** femeia năștea **îmbrăcată** în nenumăratele jupoane pe **care** le **cerea** moda **timpului.**

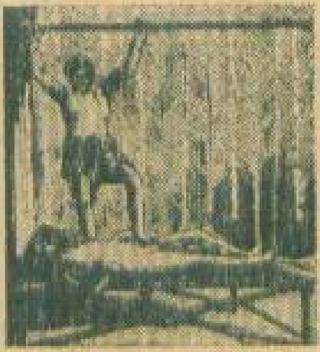

În sudul Asiei, moașele **obișnuiau** să „ajute" **viitoarele** mame masîndu-le **corpul** cu **picioarele.**

Lăuzele erau ridicate în sus cu ajutorul unei frînghii.

DE LA TINEREȚE PÎN' LA BĂTRÎNEȚE

În cadrul consultațiilor, în discuții personale sau răspunzînd la numeroasele scrisori adresate revistei „Femeia", m-am întîlnit de multe ori cu întrebări ce țin de aspectele intime ale vieții.

Cînd și sub ce formă pot interveni părinții, medicii și, în general, educatorii pentru a realiza inițierea sexuală?

Sînt persoane care-și aduc aminte, cînd copiii lor ajung la 15—16 ani, că este necesar să le facă educație sexuală și încep cu morala. Altele preferă o tăcere prudentă, justificîndu-și atitudinea prin „îi va învăța viața".

Aceste atitudini sînt greșite. Adevărata inițiere constă din a da explicații — într-un mod clar, deschis și progresiv — adaptate particularităților fiecărui copil.

Pe măsură ce cresc, copiii tind să se elibereze de orice tutelă și autoritate. În același timp, părinții apreciază că numai o atitudine severă va asigura evoluția normală a acestora. În loc să-i dirijeze, ei le impun propriile concepții, lovind în personalitatea lor.

Autoritatea este necesară, ascultarea, de asemenea, dar forțarea, impunerea cu orice preț a unor idei este dăunătoare.

Părinţii înşişi trebuie să înveţe ce este sexualitatea, care este rolul ei în viaţa omului. Cunoscînd toate acestea nu mai este greu să stabilească „momentul" în care trebuie să se înceapă iniţierea copilului. De altfel, aceasta depinde de foarte multe circumstanţe. Într-un fel decurg lucrurile într-o casă cu mulţi copii, altfel cînd e vorba de copilul unic; într-un fel pentru copiii de la oraşe, altfel pentru copiii de la sate etc.

Pentru toţi însă este obligatorie informarea corectă şi progresivă, cu noţiuni de sex şi sexologie, fără neadevăruri, cu explicaţii adaptate la posibilitatea lor de înţelegere, fără vulgarizări simpliste.

Copilul începe să cunoască sexele prin diferenţierile între mamă şi tată, apoi apare interesul faţă de ceea ce îl deosebeşte pe el ca fetiţă sau băiat; aceste cunoştinţe îl vor urmări inconştient pînă cînd el însuşi va avea un comportament sexual faţă de parteneră sau partener.

Educaţia sexuală este însăşi viaţa de la naştere şi pînă la adolescenţă. De modul în care va fi asigurată o viaţă echilibrată din punct de vedere fizic, psihic, moral şi social, depind profilul moral, moravurile personale (deci şi cele sexuale) ale omului de mîine.

La începutul pubertăţii este necesară completarea cunoştinţelor cu sfaturi prieteneşti privind comportarea faţă de celălalt sex, respectul reciproc şi, mai ales, trebuie insistat asupra elementelor de igienă, care permit păstrarea sănătăţii fizice şi morale. Băiatul care începe să înţeleagă semnificaţia virilităţii trebuie să ştie că experimentările cu tendinţă de satisfacere a dorinţelor sexuale pot influenţa asupra evoluţiei psihosexuale pînă acolo încît chiar de la această vîrstă să se creeze un motiv de dizarmonii în viitoarea viaţă conjugală. Contractarea unei boli, nopţile pierdute cu diverse persoane sau alte exagerări şi abuzuri pot compromite echilibrul psihic şi fizic al tînărului, cu consecinţe imediate şi îndepărtate destul de serioase.

Cu o fată se poate discuta tot ce o aşteaptă pe plan biologic, psihic şi moral, să i se explice că viaţa de femeie oferă multe surprize, plăcute şi neplăcute.

Tînăra trebuie determinată să înţeleagă că farmecele feminine nu sînt anume făcute pentru a „cuceri cît mai mulţi băieţi". Esenţa feminităţii constă în a şti, în faţa unei tentaţii, să rămîi stăpînă pe propriul sentiment, stăpînă pe impulsurile sexuale.

S-ar putea discuta tot atît de natural despre vîrsta cea mai potrivită pentru căsătorie, utilizîndu-se exemple de natură organică, funcţională şi socială.

Discuţia largă şi bine documentată a procesului de fecundaţie — cum se produce sarcina, care sînt semnele ei, marile prefaceri ale organismului legate de sarcină, naştere şi alăptare — ar permite nu numai înţelegerea proceselor amintite, dar ar trezi şi un sentiment de responsabilitate.

SÎNTEM PE PUNCTUL DE A NE CĂSĂTORI ŞI AM DORI SĂ VĂ CEREM UNELE SFATURI

Aşa încep numeroase scrisori şi mărturisesc că întotdeauna mă bucur, deoarece a consulta un medic înainte de acest mare eveniment constituie adesea o condiţie de succes pentru viitorul cuplu conjugal.

Care sînt de fapt problemele principale pentru care femeile cer consultaţii: sînt normal dezvoltată, am sănătatea corespunzătoare pentru ca să mă pot căsători?

Majoritatea tinerelor la vîrsta de căsătorie au atins maturitatea fizică şi nu prezintă, în general, nici un simptom, nici o anomalie datorită unor boli anterioare.

În ţara noastră este obligatoriu examenul serologic înainte de căsătorie. Dacă analizele dau la iveală o boală venerică, se instituie un tratament special, recomandîndu-se amînarea căsătoriei pînă la vindecare.

Una dintre consecinţele cele mai serioase ale blenoragiei, de exemplu, este sterilitatea. Ca ginecolog, am întîlnit numeroase cazuri. Obstrucţia tubară (trompe înfundate) poate fi rezultatul unei blenoragii transmise de la un soţ incomplet vindecat.

Femeile se întreabă şi mă întreabă şi pe mine dacă vor avea copii normali, dacă nu sînt susceptibili să moştenească anumite tare ereditare existente în familiile lor.

Într-adevăr, ereditatea este o problemă care merită să fie luată în consideraţie în momentul căsătoriei, deşi în sensul strict al termenului nu există o maladie ereditară, ci un anumit teren propice la anumite imperfecţiuni sau anomalii.

Desigur că pe lîngă asigurările specialistului privind sănătatea fizică şi maturitatea psihică absolut necesare într-o căsătorie, fericirea conjugală mai depinde şi de mulţi alţi factori. Ca medic, mă voi rezuma numai la aspectele relaţiilor intime între soţ şi soţie.

Există numeroase femei care nutresc o caldă afecţiune pentru soţ şi copii, lasă

impresia că au o căsnicie fericită, întrețin raporturi sexuale cu bărbatul lor, dar în realitate sînt frigide.

Cauzele sînt multiple, uneori greu decelabile. Totuși cunoașterea principalelor circumstanțe în care se instalează frigiditatea permite luarea unor măsuri, fie pentru prevenirea, fie pentru înlăturarea, fie, în sfîrșit, pentru corectarea lor, cel puțin parțială.

Disproporția fizică generală dintre doi parteneri sau disproporția locală (ne referim la dezvoltarea organelor genitale) pot constitui o primă cauză de frigiditate.

În al doilea rînd, frigiditatea poate fi cauzată de faptul că bărbatul uită în fața soției virgine că are de învins două obstacole: unul psihic și unul fizic.

Obstacolul psihic constă în comportamentul cu totul special al partenerei. Întreaga ei ființă trădează o tulburare, consecință a unei adevărate lupte interioare între dorința apropierii intime, pe de o parte, și teama de necunoscut, de durere, de urmările posibile, pe de alta, ceea ce se traduce prin alternarea unei atitudini de acceptare cu momente de refuz categoric.

În această împrejurare, calitățile partenerului, modul lui de comportare pot avea o importanță hotărîtoare, cu răsunet asupra întregii vieți conjugale ulterioare.

Infecțiile organelor genitale sau deviațiile uterului (frecvent retroversia) pot declanșa dureri în timpul contactului, care prin repetare duc în mod reflex la apariția frigidității. Tulburările generale, ca, de exemplu, diabetul, subalimentația, oboseala, îngrășarea exagerată, dereglările hormonale pot constitui, de asemenea, cauze de frigiditate.

Problemele pe care le pune viața sexuală sînt atît de complexe, încît de multe ori, cu tot interesul acordat de medic persoanei care solicită un sfat sau un tratament pentru frigiditate, este greu să selecționeze esențialul, punctul nevralgic înspre care trebuie acționat. Dezgust în general sau numai față de un anumit partener?

Se întîlnesc cazuri cînd frigiditatea, apărută ca urmare a unor împrejurări (traume sufletești suferite înainte de căsătorie, o educație prea austeră cu transmiterea unor principii greșite, o deflorare brutală, existența unor infecții în sfera genitală care produc dureri), nu dispare, în ciuda vieții conjugale armonioase. De aceea, este important ca bărbatul să nu uite că instinctul sexual al femeii poate să rămînă în stare latentă încă multă vreme, dar că există posibilități ca acesta să fie trezit.

Există și femei care consideră „somnul" lor în viața sexuală ca o probă de mare virtute și de înaltă spiritualitate. O astfel de concepție poate fi evident cauza frigidității și „tratamentul" constă din a le face să înțeleagă că armonia sexuală a doi parteneri este piatra fundamentală pentru conviețuirea lor. Sînt unele femei care, cu toată indiferența față de actul sexual, se străduiesc să-și ascundă acest sentiment, simulînd un interes mult mai crescut decît există în realitate. În asemenea situații este mai bine ca voința să fie utilizată pentru a cunoaște cauza frigidității și a lua măsurile necesare. Această recomandare o facem mai mult la adresa partenerului, de cele mai multe ori el fiind „cauza", datorită lipsei de tact în relațiile cu partenera. Graba, lipsa de înțelegere a momentului, necunoașterea unor noțiuni elementare de fiziologie și psihologie determină teama sau indiferența.

Frigiditatea este o deficiență care apare nu numai la femei, ci și la bărbați. Ea însă nu trebuie confundată cu impotența sexuală, care este cu totul altceva.

În cazurile de frigiditate masculină este vorba de un bărbat potent, dar care simte mai rar nevoia unui raport sexual. Există numeroase femei care consideră un asemenea comportament expresia lipsei de afecțiune sau a infidelității. Trebuie precizat că potența sexuală a bărbatului este foarte diferită chiar în limite normale. Ea depinde de vîrstă, de sănătate, de constituție, de tonusul erotic al partenerei și de un număr încă mare de alte influențe fizice și psihice, și constituie o calitate personală ale cărei cauze au rămas încă incomplet elucidate.

Dacă un bărbat este frigid, aceasta înseamnă că este și impotent? Nu. Sînt două noțiuni cu totul distincte. Un bărbat frigid poate fi viril, chiar cu dorințe rare, uneori după săptămîni sau chiar luni de zile.

În cazuri de impotență, dimpotrivă. Dorința sexuală poate fi foarte vie, dar relațiile sexuale nu pot fi realizate.

Care pot fi cauzele impotenței sexuale?

Cazurile de impotență congenitală sînt foarte rare și sînt datorate unor boli ale glandelor cu secreție internă sau unor malformații.

Indiferent care ar fi cauza stării de impotență, există suficiente mijloace cu ajutorul cărora se poate obține, dacă nu vindecarea, cel puțin o ameliorare. Desigur, nu este vorba de a dezvolta o mare capacitate sexuală. Sînt însă posibile ameliorări care au un efect binefăcător asupra întregului organism, asupra capacității de muncă. Dacă anumite stări nevrotice favorizează apariția impotenței, la rîndul ei impotența

duce la stări obsesionale, la lenevie fizică și intelectuală, la delăsare dusă la extrem (neglijență vestimentară, deficiențe igienice etc.)

Rezultate foarte bune se obțin prin evitarea exceselor alcoolice, a surmenajului fizic și moral. Se recomandă somnul prelungit, viața în aer liber, exercițiile fizice moderate, plimbări, distracții; la persoanele care nu au contraindicații, masajul, dușurile reci urmate de frecții. Razele ultraviolete sînt, de asemenea, eficiente, mai ales dacă se asociază cu un regim tonic (pește, ouă, icre, condimente). O atenție deosebită trebuie acordată factorilor psihici; să nu se precupețească nici un efort pentru a se învinge timiditatea, pentru a se combate starea de depresiune și frică.

Trebuie făcută o diferență între impotența sexuală survenită la bărbații tineri și la cei în vîrstă. Senilitatea este o stare provocată de îmbătrînire și caracterizată prin modificări în structura și funcția tuturor organelor, a aparatelor și sistemelor corpului omenesc. Ea se traduce printr-o slăbire progresivă a activității organismului, plecînd de la o vîrstă tradițional situată după 65 de ani (cu foarte mari variații individuale).

Unele studii recente constată că factorul determinant în continuarea vieții sexuale este starea de căsătorit sau celibatar a individului. Astfel, la aceeași vîrstă, numai 7% din celibatarii examinați mai aveau o viață sexuală activă, față de 54% căsătoriți. Rezultă că frecvența raporturilor sexuale și mai ales continuitatea constituie factori importanți pentru menținerea prelungită a unei vieți sexuale active.

LA CE VÎRSTĂ ESTE NORMAL SĂ APARĂ TULBURĂRI SEXUALE?

După foarte mulți autori, printre care Paul Guilly (șeful clinicii de neurologie și psihiatrie a Facultății de medicină din Paris), „vîrsta critică" este marcată printr-o diminuare gradată a dorinței sexuale. Cu timpul s-ar ajunge la dispariția ei, transformîndu-se într-o aversiune totală pentru sexul opus. Sentimentul de ostilitate, spune autorul, poate fi uneori atît de puternic încît încer-

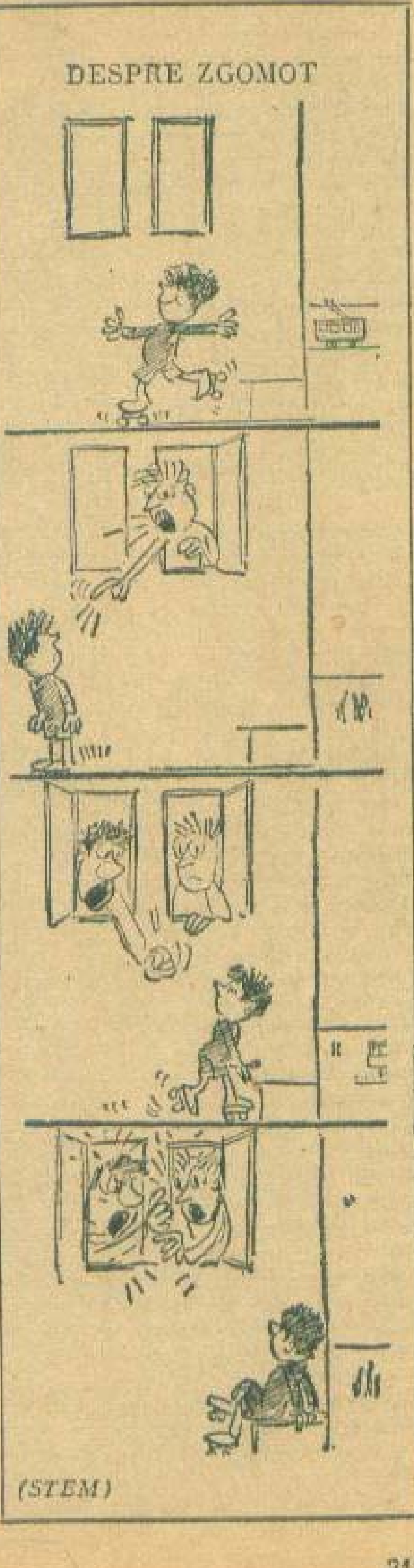

cările de apropiere ale unui soț perseverent pot conduce la dezbinări conjugale chiar acolo unde pînă atunci totul se desfășura normal.

Libido-ul la om este însă foarte complex, astfel că afirmația autorului amintit nu poate fi generalizată, în foarte multe cazuri observîndu-se fenomenul invers, adică de creștere a dorinței sexuale.

Hipersexualitatea climacterică poate determina la unele femei visuri erotice asociate uneori cu senzații deosebite, care lasă o stare generală de oboseală. Altele devin abuziv de cochete, se machiază exagerat, folosesc parfumuri violente, se îmbracă și se coafează extravagant, din dorința de a place, de a fi încă atrăgătoare, de a deștepta mari pasiuni.

Intensitatea fenomenelor psihice (asociate hipersexualității climacterice) depinde de echilibrul neuroendocrin al femeii, la care se adaugă tendințele sale profund instinctive, elemente de educație, experiența, mediul social, cultura, valoarea morală, concepțiile religioase etc.

Uneori o simplă întîmplare conjugală (soția află, de exemplu, că a fost înșelată) este suficientă pentru ca să deștepte veritabile crize de comportament.

George Sand spunea că vîrsta critică „nu există cu adevărat decît pentru femeile care nu și-au avut viața lor de femeie".

„Criza" se manifestă printr-o stare de continuă depresiune, tradusă noaptea prin insomnie și ziua prin „gînduri" la ce le va aduce viitorul sau evocînd ce puteau să facă în trecut, cum spune Simone de Beauvoir.

Cu ochii la necruțătorul calendar care le amintește că zilele sînt trecătoare, trăiesc mereu cu spaima că „mîine va fi prea tîrziu" și în tot ce fac se simte dorința de a trăi, dorința de a-și afirma dreptul lor la dragoste și fericire. Este această „criză" un fenomen patologic? Nu. Recunoscută sau nu, ea apare la fiecare femeie sau bărbat care a depășit o anumită vîrstă (aproximativ 40—50 de ani), e drept la unii mai rar și de o intensitate mai slabă, la alții mai frecvent, în funcție de numeroși factori și, în primul rînd, de timpul disponibil pentru realizarea unor astfel de „trăiri".

De altfel, unele femei sînt mai practice; în loc de meditații, amintiri, regrete folosesc timpul pentru îngrijirea lor, se luptă și reușesc să rămînă necrezut de tinere și atrăgătoare în ciuda anilor.

Există și o categorie de femei, de altfel ele formează majoritatea, care reușesc să se adapteze fiecărei vîrste, fără dificultăți serioase, avînd un sistem neuroendocrin solid, o viață de familie liniștită, trăind alături de un soț care, în afara obligațiilor profesionale, n-a uitat că are și un cămin.

Odată cu trecerea anilor, „grația părăsește corpul și se îndreaptă spre spirit". Iubită și dorită pînă acum pentru frumusețea fizică, femeia devine respectată pentru inteligență, spirit, bunătate.

Treptat se ajunge la adevărata liniște pe care fiecare o dorește și spre care aleargă de-a lungul anilor. „Gloria pălește, confortul a fost creat, s-au realizat ambițiile și speranțele, s-a verificat soliditatea sentimentelor, a sosit momentul în care marile incertitudini ale tinereții au dispărut, în care s-a găsit comoara cea mai de preț a tuturor celor care trăiesc sub soare — PACEA — și asta înseamnă ceva" (George Sand).

AU ȘI BĂRBAȚII O VÎRSTĂ CRITICĂ?

După părerea a numeroși specialiști și din diverse domenii, pare dificil de admis existența unei „vîrste critice" masculine în raport direct cu involuția sexuală propriu-zisă. S-ar putea vorbi însă de o vîrstă critică în sensul unei etape de involuție organică generală la începutul bătrîneții.

De altfel, indiferent dacă admitem sau nu această etapă pe plan teoretic, practic, în jurul vîrstei de 50 de ani, la majoritatea bărbaților apar unele tulburări psihice sau morale (sindromul de 50 de ani). Care sînt aceste tulburări? Puține se cunosc și probabil multe există.

Spre deosebire de femei, care în ultimul timp vin mai des la medic și descriu greoi, dificil, dar descriu problemele intime legate de multiplele aspecte ale vîrstei critice, bărbatul ascunde și față de cei din jur și uneori chiar față de el însuși tot ceea ce ar știrbi autoritatea lui de „sex puternic".

Rolul hormonilor testiculari în producerea bătrîneții nu este suficient cunoscut. „Bătrînețea este un tot, iar reducerea funcțiilor testiculare nu este decît un aspect" (A. Raybaud).

Indiferent de manifestare, se pare că pînă la 60 de ani nu ar exista modificări care să explice altfel decît psihic o anumită criză. Apar însă transformări în activitatea unor glande cu secreție internă, cu răsunet asupra întregului organism. Astfel, reacția tiroidiană (la bărbat mai slabă decît la femeie, de cele mai multe ori absentă) apare mai mult la hipertiroidieni, anterior vîrstei cri-

tice, sub forma unei nervozități extreme, tahicardie, palpitații, uneori chiar valuri de căldură.

Glandele suprarenale secretă intens, fiind responsabile de anumite modificări fizice (aspectul „plin", „corpolent"), de accentuare a pilozității (barba devine mai aspră, păr mai mult în nas și urechi). Frecvența mult mai mare a hipertensiunii arteriale la bărbat față de femeie poate fi raportată la cantitățile crescute de hormoni suprarenali care inundă organismul în această perioadă, dar nu pot fi neglijați și alți factori (tutun, alcool, surmenaj fizic și psihic) care se pot însuma treptat, producînd leziuni renale, cardiace, vasculare.

Totuși apariția frecventă a numeroase afecțiuni exact în preajma vîrstei climacterice (45–50 de ani) obligă controlul sistematic și grijă ori de cîte ori există acuze — indiferent de intensitatea lor. Modificările metabolice sînt asemănătoare cu cele ale vîrstei critice a femeii (obezitate, diabet, tulburări digestive, cutanate, oculare etc.)

Tulburările nervoase sînt mult mai frecvente, cu toate că, în ansamblu, apar mai discrete decît la femei.

„Spirit neliniștit, comportament inegal, inconsecvență a inimii, incertitudine în conduită, aceste vicii ale sufletului — spune La Bruyère — pot exista în toate epocile vieții, dar par a fi mai degrabă apanajul perioadelor tulburi din existență, criza de adolescență și adesea criza vîrstei critice".

Ce i se recomandă bărbatului la vîrsta critică? Să învețe din arta de a bea, a mînca, a se distra, treptat, cît mai puțin, și mai ales să învețe să capituleze demn, la o anumită vîrstă.

MARIA ALECU UNGUREANU
doctor în medicină

Aveți unele formalități de îndeplinit, aveți nevoie de lămuriri în unele cazuri mai deosebite?

Breviarul juridic din anul acesta vă informează asupra dispozițiilor legale privitoare la probleme solicitate de un număr apreciabil de cititori.

importanța termenului

pag. 317

obligația de întreținere

pag. 318

despre drepturile succesorale

pag. 319

Importanța termenului

Toți cei care se adresează justiției trebuie să știe că primo îndatorire este respectarea termenului prevăzut de lege, deoarece depășirea acestuia atrage decăderea din exercițiul dreptului și nulitatea actului făcut peste termen.

1. TERMENELE ÎN DREPTUL CIVIL ȘI PROCESUAL CIVIL

— Termenul pentru introducerea unei acțiuni cu obiect patrimonial este de 3 ani de la data cînd s-a născut dreptul la acțiune. (De exemplu: în ziua de 31 XII 1966 s-a dat cu împrumut suma de lei 2 000. Dacă banii nu s-au restituit, acțiunea va trebui introdusă cel mai tîrziu pînă la 31 XII 1969). Important este că pentru orice împrumut ce depășește suma de 250 de lei dovada nu se poate face cu martori, ci numai cu act scris (chitanță).

— Termenul pentru o acțiune privind viciile ascunse ale unui lucru transmis (de exemplu: o sudură la arborele motor al unei mașini care s-a vîndut drept nouă) este de 6 luni, în afară de cazul în care viciile au fost ascunse cu viclenie, caz în care termenul curge de la descoperirea viciului, însă cel mai tîrziu un an de la predarea lucrului.

— Termenul de acceptare a succesiunii este de 6 luni de la data morții defunctului.

— Termenul pentru executarea silită a unei hotărîri judecătorești este de 3 ani de la data rămînerii definitive a acesteia.

— Termenul de recurs este de 15 zile de la comunicarea hotărîrii, care se face la domiciliul părților. Recursul motivat se depune la instanța care a pronunțat hotărîrea.

— În cazul ordonanțelor prezidențiale (hotărîri care se dau în cauze urgente judecate după o procedură specială), termenul de recurs este de 5 zile de la pronunțare.

— Termenul de recurs în procesele de divorț este de 30 de zile de la comunicarea hotărîrii.

— Termenul pentru a se face mențiunea desfacerii căsătoriei pe marginea actului de căsătorie este de 2 luni de la data rămînerii definitive a hotărîrii de divorț. Pentru aceasta, soțul care a obținut divorțul se va prezenta la serviciul de stare civilă al consiliului popular la care s-a încheiat căsătoria cu copie legalizată de pe hotărîrea de divorț definitivă.

Și acest termen, ca toate celelalte, trebuie respectat, pentru că, dacă nu s-a cerut transcrierea hotărîrii în cele 2 luni, aceasta nu-și mai produce efectele, trebuind început un nou proces de divorț. (art. 3, 5, 6, 11, 22 din decretul 167/1958, art. 700 și 1 191 din Codul civil, art. 301–303 și 518 din Codul de procedură civilă, art. 39 din Codul familiei și 619 din Codul de procedură civilă — modificate prin Decretul 779/1966).

2. TERMENELE ÎN DREPTUL PENAL ȘI PROCESUAL PENAL (referitor la stabilirea infracțiunilor)

— În cazul infracțiunilor pentru care legea prevede că este necesară o plîngere prealabilă (lovirea, amenințarea, insulta, calomnia, vătămarea corporală și abuzul de încredere cînd valoarea pagubei este de cel mult 500 de lei), reclamantul trebuie să se adreseze comisiei de judecată în termen de 1 lună din ziua în care a știut cine este făptuitorul, dar nu mai mult de un an de la săvîrșirea faptei.

— Termenul de sesizare în infracțiunile pentru care se efectuează procedura de împăciuire este de 2 luni din ziua cînd reclamantul a știut cine este făptuitorul.

— Tot două luni este și termenul în care reclamantul trebuie să se adreseze organului de cercetare penală sau procurorului în cazul infracțiunilor mai grave.

— În cazul infracțiunilor enumerate mai sus, cînd nu s-a ajuns la împăcare în fața comisiei de judecată, reclamantul se poate adresa judecătoriei în termen de cel mult 1 lună de la data rezolvării plîngerii de către comisie.

— Dacă la comisia de judecată făptuitorul s-a obligat să repare paguba și nu-și respectă îndatorirea, reclamantul trebuie să se adreseze instanței de judecată în cel mai mult 1 lună de la expirarea datei stabilită pentru împlinirea acestei obligații.

— Termenul de recurs este de 10 zile de la pronunțarea hotărîrii de condamnare pentru cel prezent la dezbateri sau pronunțare.

Pentru cel care au lipsit atît la dezbateri cît și la pronunțare, ca și pentru inculpatul deținut sau militar în termen care a lipsit la pronunțare, termenul începe de la comunicarea copiei de pe hotărîrea de condamnare.

Recursul se declară prin cerere scrisă, care se depune la instanța a cărei hotărîre se atacă.

Poate fi declarat și oral în ședința în care s-a pronunțat hotărîrea, încheindu-se un proces-verbal.

— Termenul de recurs pentru infracțiunile flagrante (cele descoperite în momentul săvîrșirii sau imediat după aceea) care se judecă după o procedură specială, urgentă, este de 3 zile de la pronunțare (art. 12, 18, 20 și 30 din Legea privind comisiile de judecată nr. 59/1968 și art. 279, 284, 363, 366, 367 și 477 din Codul de procedură penală).

Obligația de întreținere

Reglementarea legislativă a obligației de întreținere este unul din principalele mijloace de consolidare a familiei.

„Obligația de întreținere există între soț și soție, părinți și copii, cel care înfiază și cel înfiat, bunici și nepoți, străbunici și strănepoți, frați și surori" (Codul familiei, art. 86, al. 1).

Mai trebuie menționat soțul care odată ce a contribuit la întreținerea copilului celuilalt soț trebuie să continue pe toată perioada minorității, dacă părinții firești au murit, sînt dispăruți sau sînt în nevoie.

Și copilul va putea fi obligat să dea întreținere celui care l-a crescut timp de 10 ani în condițiile arătate mai sus.

Cel care a luat un copil pentru a-l crește fără a întocmi formele cerute pentru înfiere are obligația de a-l întreține pînă la etatea de 18 ani, însă numai dacă părinții firești au murit, sînt dispăruți sau în nevoie. Trebuie făcută deosebirea indicată de lege între aceste categorii.

În timp ce copilul are drept la întreținere pînă la împlinirea vîrstei de 18 ani, fără a fi necesare alte probe decît certificatul de naștere, toți ceilalți pot acționa numai dacă fac dovada că se află în nevoie și din cauza incapacității de muncă nu pot realiza venituri.

Obligația de întreținere se execută prin plata unei pensii în bani sau în natură, stabilită în raport cu veniturile nete ale celui ce urmează a o plăti și nevoia celui care o cere.

Legiuitorul a stabilit întreținerea pînă la o pătrime din cîștigul realizat din muncă pentru un copil, o treime pentru doi și jumătate pentru trei sau mai mulți copii.

Soții își datorează întreținere pînă la desfacerea căsătoriei prin divorț și chiar și după aceasta dacă unul din soți dovedește că se află în nevoie din cauza unei incapacități de muncă survenite

înainte sau în timpul căsătoriei ori ivită în decursul unui an de la desfacerea căsătoriei și se datorește unei împrejurări legate de perioada de conviețuire.

Cuantumul stabilit în aceste condiții poate fi pînă la o treime din veniturile nete ale soțului obligat la plată, în raport de nevoia celui care o cere și de mijloacele celui ce urmează să o plătească.

Dacă soțul este obligat la plata pensiei de întreținere pentru celălalt soț și pentru copii, totalul acesteia nu va putea depăși jumătate din venitul net.

În cazul în care divorțul s-a pronunțat din vina soțului care cere întreținere, acesta nu va putea beneficia de pensie decît pe o perioadă de un an de la desfacerea căsătoriei.

Dreptul la întreținere încetează prin recăsătorirea soțului îndreptățit să o primească.

Obligația de întreținere se stinge prin împlinirea vîrstei de 18 ani, în cazul copiilor, prin moartea debitorului sau a celui îndreptățit la pensia de întreținere.

Instanța va putea mări, micșora sau dispune încetarea obligației, după cum se schimbă mijloacele celui care o plătește sau nevoia celui ce o primește.

(Art. 86, 87, 88, 93, 94, 95 din Codul familiei și art. 41 din Codul familiei modificat prin Decretul 779/1966).

Despre drepturile succesorale

Prin succesiune se înțelege transmisiunea patrimoniului unei persoane decedate către persoanele determinate de lege (succesiune legală) sau de însăși voința celui decedat (succesiune testamentară).

1. Legea a indicat rudele care vin la succesiune, și anume:

— descendenții (copiii născuți din căsătorie sau în afara ei, cei înfiați), precum și copiii acestora (nepoți, strănepoți);

— ascendenții (părinții, bunicii și străbunicii);

— colateralii (frații, surorile, unchii, mătușile și verii primari);

— soțul supraviețuitor.

Trebuie menționat că soțul supraviețuitor vine la succesiune întotdeauna, indiferent de celelalte rude, variind numai întinderea dreptului său în funcție de clasa din care fac parte celelalte rude cu care vine în concurs. Astfel, dreptul său va fi de:

1/4 cînd vine în concurs cu descendenții;

1/3 cînd vine în concurs cu tatăl și cu mama defunctului ori numai cu unul dintre ei, în ambele cazuri împreună cu frații și surorile soțului încetat din viață și descendenții lor sau numai cu unul dintre ei;

1/2 cînd vine în concurs numai cu tatăl și mama defunctului ori numai cu unul dintre ei, sau numai cu frații și surorile acestuia și descendenți de ai lor, sau numai cu unii dintre ei;

3/4 cînd vine în concurs cu bunicii sau unchii, mătușile, verii primari.

Celelalte rude nu vin întotdeauna la succesiune, existînd o ordine de preferință, ruda cea mai apropiată în grad înlăturîndu-le pe celelalte. Astfel, dacă există descendenți, numai aceștia vor primi succesiunea, celelalte rude neavînd nici un drept.

Dacă descendenții nu sînt în același grad, atunci succesiunea va reveni celor ce un grad mai apropiat.

De exemplu: dacă de pe urma defunctului au rămas 3 copii, iar aceștia, la rîndul lor, au fiecare cîte un copil, vor veni la succesiune numai copiii (care sînt rude de gradul I) și nu și copiii acestora (nepoții), care sînt rude de gradul II. De asemenea, nu vor avea drepturi la succesiune nici frații, surorile, unchii etc.

În cazul în care defunctul a avut 3 copii, din care însă la moartea sa nu mai sînt în viață decît 2, iar celălalt a predecedat, lăsînd, la rîndul său, fii, aceștia au dreptul de la lege să urce în locul și gradul ascendentului lor pentru a prelua partea de moștenire ce i s-ar fi cuvenit. Acest beneficiu al legii se numește „reprezentare".

Împărțirea succesiunii nu se mai face în mod egal între moștenitori, ci pe „tulpini" (prin tulpină înțelegîndu-se autorul comun din care coboară cei ce vin la succesiune pe calea de reprezentare).

În exemplul dat, împărțirea succesiunii se va face în 3, cei doi fii vor lua treimea ce se cuvenea tatălui lor predecedat.

— Dacă nu există descendenți, vor veni la succesiune tatăl și mama defunctului (numiți de lege ascendenți privilegiați) și frații și surorile (colaterali privilegiați).

Sînt prevăzute în lege următoarele situații:

— dacă în urma defunctului nu au rămas frați și surori sau descendenți ai acestora, întreaga succesiune revine părinților, luînd fiecare cîte jumătate;

— dacă au rămas ambii părinți și frați și surori, se va împărți succesiunea în jumătate, părinții luînd fiecare cîte un sfert, iar restul de jumătate se va împărți între frați;

— dacă a rămas numai unul dintre părinți și colateralii privilegiați, atunci părintele în viață va lua 1/4, iar restul de 3/4 se va împărți egal între frați;

— dacă nu mai trăiește nici unul dintre părinți, întreaga succesiune se va împărți între frați și surori.

În lipsa moștenitorilor din primele două clase, succesiunea revine ascendenților ordinari (bunici) sau, în lipsa acestora, străbunicilor și dacă nici aceștia nu mai există, succesiunea va trece colateralilor ordinari, unchii și mătușile (rude de gradul III) sau, în lipsa acestora, verilor primari (rude de gradul IV);

2. Succesiunea testamentară se împarte conform dorinței defunctului înscrisă în actul său de ultimă voință, „testamentul".

Testamentul poate fi:

— autentic, redactat la notariatul de stat;

— olograf, scris în întregime de mîna testatorului, care pentru a fi valabil trebuie să cuprindă data, locul unde a fost redactat și semnătura respectivă.

● Succesiunea trebuie acceptată într-un termen de 6 luni, deschiderea succesiunii trebuind să se facă la notariatul ultimului domiciliu al defunctului, fiind necesare următoarele acte:

— certificatul de moarte (în copie legalizată);

— actele de stare civilă ale moștenitorilor (de căsătorie pentru soț și de naștere pentru fii și frați) în copie legalizată;

— testamentul;

— actele de proprietate (în copie legalizată);

— certificat de la secția financiară a consiliului popular în care sînt situate imobilele, în care să fie cuprinsă valoarea de asigurare a construcțiilor și valoarea terenului.

RODICA GETA CONSTANTINESCU

E. V. LUCAS

chipul de pe perete

pag. 322

WILL F. JENKINS

goana prin întuneric

pag. 325

ROY VICKERS

trompeta de cauciuc

pag. 331

E. V. LUCAS

CHIPUL DE PE PERETE

Încerc încă un sentiment de stupoare și rușine cînd mă gîndesc la cele petrecute aseară la Dabney și singura mea consolare este gîndul că și ceilalți au același simțămînt. Vorbeam despre fenomenele supranaturale — acest subiect steril, dar în același timp pasionant — și aproape fiecare dintre noi relatase cîte un caz, fără a produce însă prea mare efect. Printre cei pe care eu nu-i cunoșteam era și un omuleț cu fața palidă, neliniștită, pe care îl adusese Rudson-Wayte și care urmărea tăcut pe fiecare vorbitor cu cea mai mare atenție. Dabney, dorind să-l atragă în discuție, se întoarse spre el și-l întrebă dacă nu ar avea de povestit vreo întîmplare, vreo istorie care să conțină un element inexplicabil.

— Bine, zise, după ce se gîndi un moment, dar nu o poveste în sensul obișnuit al cuvîntului; nu ceva din auzite ca cele mai multe dintre cele spuse de dumneavoastră. Sînt de părere că adevărul nu este doar infinit mai straniu decît ficțiunea, ci și infinit mai interesant. Pot să vă povestesc un fapt care mi s-a întîmplat mie personal și al cărui deznodămînt a avut loc, în mod destul de ciudat, chiar azi după-masă.

L-am rugat să înceapă.

— Acum un an sau doi, spuse el, locuiam în strada Great Ormond, într-o casă veche pe partea dinspre Holborn. Pereții odăii de dormit fuseseră zugrăviți de locatarul precedent, dar casa era umedă și începuseră să apară pete mari, decolorate.

Una din acestea — cum se întîmplă adesea — era aidoma unui chip omenesc; poate mai pregnant, mai surprinzător decît în mod obișnuit. Dimineața, amînînd mereu să mă dau jos din pat, stăteam și priveam îndelung pata, pînă cînd, treptat, am ajuns s-o consider o ființă reală — colocatarul meu, de fapt. Ciudat era că, în timp ce celelalte pete de pe perete se măreau și își schimbau conturul, aceasta nu se schimba niciodată. Rămînea mereu aceeași.

În timpul acela s-a întîmplat să fac o formă foarte gravă de gripă, cu complicații și, cum n-aveam altceva de făcut toată ziua decît să citesc sau să meditez, acest chip a început să pună stăpînire pe mine din ce în ce mai puternic. Devenea din ce în ce mai real și pot spune că îmi domina gîndurile zi și noapte. Nasul avea o formă curioasă și înclinația unică a frunții îi conferea o individualitate distinctă: chipul unui om deosebit, un anumit om dintre mii de oameni.

Ei bine, m-am însănătoșit, dar chipul mă mai obseda încă. M-am pomenit căutînd printre trecătorii de pe străzi un chip ca acela. Eram aproape convins că omul real trebuie să existe și că va trebui să-l întîlnesc. De ce, habar n-am; știam numai că el și cu mine eram într-un anumit fel legați de soartă. Am început să frecventez locuri aglomerate, întruniri politice, meciuri de fotbal, stații de cale ferată, dimineața, cînd trenurile suburbane își revarsă legiunile spre City, și seara, cînd și le primește înapoi. Dar totul a fost în zadar. Niciodată înainte nu-mi dădusem seama cît de diferite sînt chipurile oamenilor și în același timp cît de puțin diferite. Deși toate se deosebesc, totuși, clasificate, ele aparțin doar atîtor grupe cît poți socoti pe degete.

Căutarea deveni la mine o manie. Am neglijat orice altă ocupație. Stăteam la colțurile aglomerate privind mulțimea, pînă cînd oamenii mă credeau nebun și pînă cînd poliția mă luă la ochi și începu să mă suspecteze. La femei nu mă uitam niciodată: bărbați, bărbați, bărbați, tot timpul.

Își trecu obosit mîna peste față.

— Și, apoi, continuă el, l-am văzut în sfîrșit. Era într-un taxi pe Piccadilly. M-am întors și am alergat după el o bucată de drum, pînă am văzut un taxi liber.

— Urmărește taxiul ăla, am gîfîit eu sărind înăuntru. Șoferul a reușit să se țină de el și am ajuns la Charing Cross. Am dat buzna pe peron și l-am găsit pe omul meu cu două doamne și o fetiță. Plecau spre Franța cu trenul de 2,20. Dădeam tîrcoale încercînd să intru în vorbă cu el, dar în zadar. Alți prieteni se alăturau grupului și porniră împreună spre tren.

Am cumpărat repede un bilet pînă la Folkestone, sperind că-l voi putea prinde înainte ca vaporul să iasă în larg; dar la Folkestone se urcă pe bord înaintea mea și dispăru împreună cu prietenii săi în salonul unui apartament privat. Era fără îndoială un om bogat.

M-am simțit din nou înfrînt; dar luai hotărîrea de a traversa și eu canalul, convins fiind că, după ce va începe călătoria, el va ieși pe punte să se plimbe. Aveam cu mine doar atîția bani cît să plătesc un singur drum pînă la Boulog-

na, dar nimic nu mă mai putea opri acum. Mi-am ales un loc în fața ușii salonului și am așteptat. După o jumătate de oră ușa se deschise și el ieși, dar împreună cu fetița. Inima îmi bătea așa încît mi se păru că zguduie vaporul mai mult decît elicea. Nu era nici o îndoială în privința chipului — fiecare trăsătură era aceeași. Se uită la mine și se îndreptă spre puntea de sus. Acum sau niciodată, mă gîndii.

— Scuzați-mă, îngînai eu, ați vrea să-mi dați cartea dumneavoastră de vizită? Am un motiv foarte important ca să doresc să țin legătura cu dumneavoastră.

Părea uimit și avea dreptate să fie, dar se supuse. Își scoase portvizitul cu foarte mare băgare de seamă și-mi întinse cartea de vizită, apoi plecă grăbit cu fetița. Era evident că mă credea nebun și considera că e mai înțelept să-mi facă pe voie decît să mă contrazică.

Apucînd cartea de vizită, mă grăbii spre un colț pustiu al vaporului și o citii. Ochii mi se încețoșară, capul mi se învîrtea; căci pe ea era scris: Ormond Wall* din Pittsburg, U.S.A. Nu-mi mai amintesc nimic altceva decît că m-am trezit într-un spital la Boulogne. Am zăcut acolo într-o stare foarte proastă, cîteva săptămîni, și m-am reintors abia acum o lună.

Tăcu un timp.

Ne uitam la el, așteptînd. Tot ce se spusese în seara aceea era fără importanță în comparație cu povestea acestui om micuț și palid.

— M-am întors, reluă el după un moment, în strada Great Ormond și m-am pus pe lucru: voiam să aflu tot ce se putea despre acest american în a cărui viață intrasem în chip atît de ciudat. Am scris la Pittsburg; am scris editorilor americani; am cultivat societatea americanilor din Londra; dar n-am putut afla decît că era un milionar ai cărui părinți erau englezi ce locuiseră la Londra. Dar unde? La această întrebare n-am primit nici un răspuns.

Și așa a trecut timpul pînă ieri dimineață. Mă culcasem mai obosit decît de obicei și am dormit pînă tîrziu. Cînd m-am trezit, soarele pătrundea în odaie. Ca de obicei, m-am uitat imediat la peretele pe care era chipul. M-am frecat la ochi și am sărit tulburat. Abia se mai vedea. Seara încă fusese atît de clar — aproape că-l auzeam vorbind. Iar acum nu era decît stafia lui. M-am sculat uluit și descumpănit și am ieșit din casă.

Primele ediții ale ziarelor de seară apăruseră și pe primele pagini am văzut titlul: Accidentul de automobil al milionarului american. Probabil că ați citit cu toții. Am cumpărat ziarul și am citit ceea ce știam dinainte că voi citi. D-l Ormond Wall, milionarul din Pittsburg, împreună cu un grup, conducînd mașina de la Spezzia la Pisa, s-a ciocnit cu un camion și s-a răsturnat. Starea d-lui Wall este critică.

M-am întors în camera mea încă uluit și m-am așezat pe pat privind absent la chipul de pe perete. Și chiar în timp ce îl priveam, brusc, dispăru cu desăvîrșire.

Mai tîrziu am aflat că d-l Wall a murit din cauza leziunilor, după cum cred ei, chiar în momentul acela.

Tăcu din nou.

— Extraordinar, am exclamat noi; cu totul extraordinar; și eram convinși de acest lucru.

— Da, spuse străinul. Sînt cel puțin trei lucruri extraordinare, trei lucruri inexplicabile în povestea mea. Primul este acela ca o pată de umezeală pe un perete într-o casă cu chirie din Londra să formeze trăsăturile unui domn din America și în plus să fie legată atît de strîns de existența lui. Știința va putea odată să explice asta. Al doilea este că numele acestui domn a avut o legătură cu locul pe care au apărut trăsăturile chipului său în mod atît de straniu. Nu este așa?

Am fost de acord cu el și interesanta noastră discuție asupra fenomenelor supranaturale a reînceput cu mai mare înflăcărare în timp ce povestitorul acestei întîmplări uimitoare se ridică și spuse noapte bună. Dar chiar cînd ajunse la ușă unul dintre noi — înclin să cred că era Spanton — ne readuse la subiectul pasionant al discuției noastre, întrebîndu-l, înainte de a ieși, care credea el că este al treilea lucru extraordinar în legătură cu povestea lui atît de interesantă.

— Știți, ați spus trei lucruri, îi aminti Spanton.

— O, al treilea lucru, spuse el, în timp ce deschidea ușa. Uitasem asta. Al treilea lucru extraordinar în legătură cu povestea este că eu am inventat-o acum o jumătate de oră. Noapte bună, încă o dată.

După ce ne-am revenit, l-am căutat din ochi pe cel care adusese în mijlocul nostru acest șarpe veninos, pe Rudson-Wayte, dar și el dispăruse.

Traducere de DORINA TULPAN

* Wall = perete

WILL F. JENKINS

GOANĂ PRIN ÎNTUNERIC

Madge era gata să iasă și tocmai stingea luminile cînd sună telefonul. Se duse să răspundă. Bărbatul de la telefon îi spuse că este domnul Tabor. După cum vorbea, părea că este foarte răcit, dar în orice caz ea nu-i cunoștea destul de bine ca să-i recunoască glasul. Spuse, scuzîndu-se, că auzise că Madge — dar, desigur, îi spuse doamna Haley — pleca cu mașina la Colchester în seara aceea și, deși era o indiscreție din partea sa, voia s-o întrebe dacă putea lua cu ea un pasager. Nepoata lui, Eunice, care venise să-și petreacă două zile la el, trebuia să meargă la Colchester ca să ia trenul spre casă.

Madge se simțea prost. Oricine din oraș ar fi pomenit de Colchester sau de șoseaua spre Colchester te făcea să te simți prost în zilele acelea. Dar faptul că tocmai domnul Tabor vorbea despre asta era și mai jenant.

„Tocmai plecam — spuse Madge —, dar, dacă nepoata dv. poate să fie gata repede, o să-mi facă plăcere s-o conduc".

„Nepoata mea e gata, doamnă Haley — spuse domnul Tabor, cu un glas ce suna slab, ca și cum venea de la o mare distanță. Vă va aștepta la ușă. Eu trebuie să ies și deocamdată vă mulțumesc mult din partea ei".

Tabor închise. Madge stinse luminile și se duse să-și ia mașina, simțindu-se încă jenată. Nici unei femei nu i-ar fi plăcut să-și aducă aminte de cele ce i se întîmplaseră soției domnului Tabor. Fusese asasinată pe șoseaua spre Colchester, pe care o parcurgea în automobil, singură, seara tîrziu. Același lucru i se mai întîmplase și altei femei, dar, desigur, senzația este mult mai groaznică cînd cel asasinat îți este cunoscut. Nimeni din orășel nu o cunoștea pe cealaltă fată, în timp ce Madge și doamna Tabor se cunoșteau din vedere, locuiau aproape și se întîlneau adesea la magazinul universal din orășel.

Madge ieși cu mașina în bulevard și se opri trei blocuri mai sus, lîngă trotuarul opus. În semiîntunerie văzu o figură care aștepta pe treptele de la intrarea casei domnului Tabor, unde toate luminile erau stinse.

Deschise portiera din dreapta.

„Dv. sînteți Eunice? — întrebă prietenos. Eu sînt Madge Haley."

„Ați fost foarte amabilă — răspunse fata cu un glas șters. Sper că nu e un deranj prea mare".

„De loc — spuse Madge. Sînt bucuroasă că am pe cineva cu mine. Urcați. Puneți-vă valiza la spate."

Fata se supuse, fără a mai spune ceva. Era cam morocănoasă și stîngace. Purta o pălărie foarte urîtă și niște ochelari care lui Madge i se părură de culoare închisă, deși era greu să ai o certitudine la lumina singurului felinar care lumina șoseaua în porțiunea aceea.

Se așeză țeapănă și cu mîinile în poală, în timp ce Madge întorcea mașina și se îndrepta spre ieșirea din oraș.

Acum casele se terminaseră și nu mai erau felinare. De o parte și de alta a șoselei se întindeau cîmpuri și în față se zăreau păduri masive și întunecoase. Șoseaua regională avea s-o întîlnească pe cea națională peste vreo 15 km și apoi mai rămîneau încă 60 km pînă la Colchester. Era o seară frumoasă, și în aerul parfumat de primăvară Madge se simți fericită că este tînără și căsătorită de curînd, și că se îndrepta spre soțul ei. Dar în acest punct își aminti, firește, din nou de doamna Tabor. Un alt motiv pentru care moartea aceea era deosebit de îngrozitoare era că și doamna Tabor era proaspăt căsătorită și că ea și domnul Tabor erau atît de fericiți împreună.

„Sînt mulțumită că am pe cineva cu mine — spuse Madge. Nu-mi place să conduc noaptea, dar soțul meu sosește la Colchester în seara aceasta, la ora 11, și dacă ar mai trebui să aștepte și un autobuz nu ar mai ajunge acasă înainte de ora 3 dimineața. Autobuzele merg aici teribil de prost."

Un timp, fata nu spuse nimic. Într-un sfîrșit spuse: „Da". Și Madge fu din nou izbită de tonul plat, incolor, al vocii sale: o voce fără timbru și aproape fără calități umane. Apoi Eunice adăugă, ca și cum s-ar fi scuzat că a fost atît de seacă: „Ziua însă nu-i chiar așa rău." „Nu" — spuse Madge. Tăcu și ea puțin și apoi spuse: „De unde știa domnul Tabor că în seara asta mă duc la Colchester?"

Fata ezită o clipă înainte de a răspunde. „Îmi închipui că o fi auzit de la cineva." „Dar nu văd cum..." — Madge se opri. Se gîndi că ei nu i-ar fi venit cu siguranță în minte să vorbească cu domnul Tabor despre șoseaua spre Colchester, dar că alții ar fi putut foarte bine să nu țină seama de asta.

„Astăzi am făcut plinul de benzină și mi-am controlat uleiul și cauciucu-

rile. Cred că am vorbit cu Bob, tînărul de la stația de benzină, și că i-am spus unde mă duc. El i-o fi vorbit."

„Probabil" — spuse fata și continuă să stea țeapănă cu mîinile în poală. Șoseaua făcea acolo o curbă și după curbă se treziră în pădure. Aerul era rece printre copaci, apoi se făcu din nou călduț, în timp ce pădurea rămînea în urmă și șoseaua trecea din nou printre cîmpuri.

„Doamnă Haley — spuse pe neașteptate fata —, nu luați cu dv. un revolver cînd conduceți noaptea?"

Madge tresări, apoi începu să rîdă, deși nu prea se simțea la largul ei.

„Cerule, nu! — spuse Madge. Dar... Da, probabil unchiul dv. se gîndește că dacă soția lui..." Încurcată, lăsă fraza neterminată.

Se gîndi că în curînd vor intra pe șoseaua pe care doamna Tabor fusese omorîtă, cu douăsprezece luni înainte. Nu se descoperise nici cel mai mic indiciu despre asasin. Se lansase numai ipoteza că doamna Tabor, care se ducea și ea la Colchester pentru a se întîlni cu soțul ei, ar fi fost convinsă într-un mod oarecare să oprească mașina ca să ia pe cineva. Mașina fusese găsită mai tîrziu. Dar asasinul o stropise cu benzină și o incendiase, astfel că orice indiciu care ar fi putut exista fusese distrus. Doamna Tabor fusese ucisă cu lovituri de baston. Se părea că mai erau și alte amănunte îngrozitoare, dar ziarul local nu publicase decît atît.

Se trezi spunînd cu un interes morbid: „De cîtă vreme se căsătoriseră unchiul dv. și doamna Tabor?"

„Exact de trei luni" — spuse fata. Apoi adăugă cu vocea ei inexpresivă: „Acum o să ajungem la bifurcație, nu-i așa?"

„Cum? A, da" — spuse Madge.

Era uimită. În provincie nu te aștepți ca oamenii din alte părți să cunoască anumite locuri, și ca nu-și amintea ca nepoata domnului Tabor mai venise să-l vadă înainte. De altfel, însuși domnul Tabor nu locuia în orășel de multă vreme. Se stabilise cu circa un an și jumătate înainte, deoarece i se oferise un post bun în industria locală, și după trei luni se căsătorise.

După alte trei luni, doamna Tabor fusese asasinată, și în Madge era încă vie și dureroasă amintirea primei dăți cînd îl văzuse pe domnul Tabor după asasinat.

Era un tînăr de statură mică, dar, revăzîndu-l, i se păruse și mai mic, ca și mumificat. Probabil că fusese o lovitură teribilă pentru el. Și totuși nu părăsise orășelul; rămăsese acolo, trăind în aceeași casă în care își petrecuse luna de miere. Madge nu reușea să înțeleagă o astfel de purtare.

* * *

Mașina sosi la intretăierea cu șoseaua națională. Nu era nimic sinistru la încrucișarea aceea. Dar apoi, pe cei 60 km ai șoselei care unduia în curbe mari pînă la Colchester, nu mai aveau să întîlnească decît un mic tîrg de țară și poate vreo trei sau patru ferme departe de șosea. În rest, pe cea mai mare parte a lungimii sale, șoseaua trecea prin păduri dese.

Imediat aerul se umplu de parfumul de rășină al brazilor și deveni mai răcoros. Mașina nu mai trecea printr-un spațiu deschis. Deasupra și în față era o fîșie îngustă de cer pe care străluceau stelele. Farurile străpungeau întunericul și lăsau să se vadă pe marginile șoselei un zid de copaci deși, cu un zid mai mic de arbuști. Figura colțuroasă de lîngă Madge spuse: „Un loc foarte singuratic, nu-i așa?" Madge apăsă pînă la maximum pe accelerație.

„Dar un lucru e sigur — spuse, încercînd să surîdă —, nimeni nu va putea să mă convingă *pe mine* să opresc pe șoseaua asta să iau un pasager."

„Dar nici doamna Tabor..." — spuse Eunice. Se corectă: „Nici mătușa Wilma nu lua de obicei pe nimeni. Și totuși în noaptea aceea a luat."

Madge își strînse buzele și conduse un timp în tăcere. Apoi întrebă: „Unchiul dv. nu a avut nici o bănuială cine... cine a putut s-o omoare pe soția sa?"

Eunice spuse impasibilă: „Există totuși o posibilitate ca vinovatul să fie prins într-o zi". Și după o scurtă pauză: „O altă fată a fost omorîtă șase luni mai tîrziu, vă amintiți?"

Dintr-o dată Madge regretă profund că nu găsise o scuză ca să nu o ia pe Eunice. Să vorbești despre doamna Tabor era penibil, dar să auzi pomenindu-se și de celălalt asasinat, aceasta înrăutățea și mai mult situația.

Cît despre cealaltă victimă — tot o fată — poliția nu fusese în stare să-i descopere nici măcar numele. Se știa

numai că era moartă de cinci sau șase săptămîni atunci cînd corpul maltratat fusese găsit de niște vînători de prin partea locului.

În orice caz, se gîndi Madge, acum era inutil să schimbe vorba. „Unchiul dv. — întrebă — rămîne poate aici în speranța de a descoperi pe asasinul soției sale?"

„Același om a omorît-o și pe cealaltă fată — răspunse Eunice. Sub cadavru, cînd a fost găsit în starea aceea, erau bucăți dintr-o hartă rutieră arsă. Evident că și ea trecea pe aici în mașină, deși aceasta nu a fost găsită. În cazul acela, asasinul a reușit să se debaraseze complet. Însă pentru unchiul meu nu există nici o îndoială că este vorba de același om. Cele două delicte au fost identice".

Madge spuse: „Asta ar însemna..."

„... că asasinul se află încă pe aici — confirmă vocea plată. Numele său a fost chiar semnalat poliției. Dar poliția nu a crezut nici o clipă. Nu există nici urmă de probă, spun ei."

„Dar dv... dv. vorbiți ca și cum ați ști cine e asasinul!" — exclamă Madge.

Eunice spuse cu dispreț: „Bineînțeles!".

Mașina trecu de-a lungul unui cîmp acoperit cu iarbă înaltă. Chiar înainte ca pădurile să se închidă peste ele, se simți o neașteptată adiere blîndă de aer. Caprifoi.

Apoi din nou universul umed, aromatic de brazi. Madge era sensibilă la mirosuri. În mod conștient sau inconștient, fiecare dintre cunoscuții ei era asociat unui anumit miros. Desigur, toți prietenii. Acum, dintr-o dată își dădu seama ce anume o făcea pe această Eunice să pară ciudată. Nu folosea nici un parfum. Nici un fel de săpun parfumat. Pe fruntea lui Madge se contură o ușoară cută. Inima începu să-i bată repede, ca și cum ar fi așteptat să se întîmple ceva. Spuse jenată: „Chiar dacă asasinul doamnei Tabor ar fi prins, îmi dau seama că acum va fi greu să se dovedească vinovăția sa. Soțul meu e avocat și spune că în astfel de cazuri probele trebuie să fie zdrobitoare".

Vocea de lîngă ea spuse cu un ton neutru:

„Nu există nici un mobil care să justifice asasinarea celor două femei. Și, cum e logic, orice juriu pretinde că pentru un delict trebuie să existe un mobil. De preferință unul pe care însuși juriul să-l poată înțelege."

Madge admise aproape fără să vrea: „Da, și soțul meu a spus ceva asemănător..."

Căută în geanta de lîngă ea.

„Conduceți dv. — spuse vocea neutră. Am să vă aprind eu țigara. Madge își stăpîni dorința de a refuza. Nu trebuie să-și ia ochii de la șosea cît timp conducea cu-o asemenea viteză. Simți că o țigară îi atinge buzele. Apoi Eunice aprinse o brichetă. Flacăra țîșni aproape de fața lui Madge. Timp de o secundă privi în jos. Mașina devie puțin. Apoi volanul se împotrivi fugii roților și mașina se redresă. Acum volanul era ținut cu siguranță. Madge simți că o adevărată paralizie pune stăpînire pe întreg corpul ei.

„Țin eu volanul" — spuse Eunice.

Madge își aminti să aspire. Țigara se aprinse și bricheta fu retrasă. Volanul fu lăsat. Toate erau din nou ca mai înainte. Mașina înainta repede printre copacii cu tulpini înalte. Se simțea același miros pătrunzător de tufișuri umede și brazi. Totul părea exact ca înainte. Dar totul era altfel, foarte diferit. Madge simțea o răceală din cap pînă în picioare. Inima îi bătea isteric.

În scurta privire pe care o aruncase flăcării brichetei, văzuse mîna lui Eunice de aproape și în plină lumină. Unghiile nu erau lăcuite. Nu erau rotunjite, ci pătrate, ca cele de bărbat. Încheieturile erau ca de bărbat. Pe spatele mîinii erau peri negri și scurți, ca pe mîna unui bărbat.

Eunice era bărbat.

O voce repeta isteric în creierul lui Madge: „Nu ești sigură că domnul Tabor fusese la telefon... vorbea de parcă era răcit... putea să fie oricine altul. Sigur că nu fusese domnul Tabor! Era cineva care voia să fie luat în mașină de tine!"

Dintr-o dată, pe șosea apărură lumini. Semiparalizată cum era, cu piciorul apăsat pe accelerator, Madge le văzu trecînd în viteză mai înainte de a-și da seama că trebuia să fie vorba de casa de lîngă micul tîrg: ultima locuință înainte de Colchester. Dar acum era prea tîrziu să mai oprească. Era prea tîrziu să mai facă ceva. Continuă să conducă. Mușchii gîtului se contractau dureros. Mașina alerga prin întuneric cu farurile care străpungeau zidul de noapte, și din cînd în cînd un fluture de noapte juca o clipă

în fasciculul lor orbitor. La un moment dat, la marginea șoselei străluciră doi ochi. În timp ce mașina își continua drumul, văzu că este o pisică, la o distanță de un kilometru de orice casă, ascunsă în iarba de pe marginea șanțului.

„Femeile ar trebui să aibă întotdeauna un revolver cînd călătoresc noaptea cu mașina — spuse vocea de lîngă ea. Dar poate că nu ar avea curajul să-l folosească."

Madge emise un sunet dezarticulat. Apoi își dădu seama că acum, dacă voia să cîștige timp, *trebuia* să-l facă să continue să vorbească...

„Într-adevăr, nu cred că aș putea trage în cineva" — spuse. Se miră de sunetul propriei sale voci. Avea un timbru perfect uman, aproape convingător. „Nici nu mi-aș putea închipui să fac rău unei alte ființe umane."

Pasagerul ei spuse încet: „Nu știu dacă omul care a omorît-o pe doamna Tabor și pe cealaltă fată poate fi considerat o ființă umană. Probabil că era ceva mai puternic decît el. Pe vremuri, cînd se întîmplau astfel de lucruri, se vorbea de strigoi".

„Dar este o absurditate! Un om nu se poate transforma în strigoi" — rîse Madge isteric.

„În strigoi nu, dar în ceva neomenesc da — spuse figura de lîngă ea. Odată pe an sau odată la șase luni, ceva le apasă creierul... Ochii li se schimbă, devin strălucitori și deosebit de neliniștiți. Simt o tensiune insuportabilă. Sînt obsedați și trebuie să ucidă."

* * *

Madge se așteptase să se audă urlînd. Vocea ei rămase însă incredibil de controlată:

„Atunci psihiatrii ar trebui să supravegheze pe cei cu ochii strălucitori."

„Ah, dar ei sînt vicleni — spuse rar pasagerul. Au grijă ca nimeni să nu le remarce ochii". Capul cu pălăria cea urîtă se întoarse spre Madge. În lumina slabă a tabloului de bord, ochelarii fumurii o priveau într-un chip cu totul inuman.

„Vedeți — spuse pe un ton confidențial pasagerul — , eu i-am studiat. Am vrut să-i înțeleg. Și se pare că astfel de oameni au existat întotdeauna. Astfel a început povestea cu strigoii, povestea unei persoane care intră într-o casă în chip de om și apoi se transformă în strigoi ca să omoare, să sfîșie și să rupă în bucăți victima. A fost un lucru foarte inteligent din partea celor care ucideau să răspîndească povestea aceasta". Figura așezată lîngă Madge părea ciudat de amuzată.

„Eu nu reușesc să cred asta..." — începu Madge. Apoi i se tăie răsuflarea și nu mai putu să spună nimic.

Pasagerul ei stătea perfect imobil. Mîinile îi erau încrucișate în poală. Într-un fel liniștea aceasta era și mai amenințătoare decît orice gest de amenințare. Mîinile și brațele lui Madge nu tremurau, dar numai fiindcă erau ca paralizate pe volan.

„Nu le e frică înainte de a ucide, ci după — continuă pasagerul. De aceea învață să fie vicleni. Nu trăiesc niciodată multă vreme în același loc. Ucid o dată sau de două sau poate de trei ori și apoi pleacă. Dar în aparență se comportă ca niște persoane serioase; atît de serioase încît lumea îi regretă cînd pleacă..."

Pădurile se răriră pentru un moment. Foarte departe se văzură luminile unei ferme izolate printre cîmpuri. Apoi copacii se închiseră încă o dată, în timp ce șoseaua începea să facă o serie de curbe, și Madge se auzi spunînd cu vioiciune:

„Să vorbim de altceva! De ce să insistăm asupra unui subiect atît de macabru, Eunice?"

„Fiindcă doamna Tabor a fost ucisă prin aceste părți" — spuse pasagerul cu o voce neutră.

* * *

Acesta este momentul în care începură să-i tremure mîinile lui Madge. Nu era o simplă tremurătură, ci un fel de convulsie necontrolată, în timp ce groaza lua locul speranței. Seria de curbe se sfîrșise și mult mai înainte se vedea o lumină; o mică lumină roșie în mijlocul șoselei. Apăsă pe accelerație și se trezi rugîndu-se ca omul travestit în femeie de lîngă ea să nu observe punctul luminos înainte de a ajunge destul de aproape.

Bărbatul de lîngă ea continuă liniștit: „V-ați controlat astăzi mașina, nu-i așa, doamnă Haley? Și ați spus la stația de benzină că mergeți la Colchester

astă-seară ca să-l luați pe soțul dv. Așa a aflat unchiul meu".

„Da. Cred că da" — spuse Madge printre dinți.

„Nu ați fost prudentă. Așa cum a aflat domnul Tabor, tot astfel putea să afle și altcineva".

Madge era dispusă acum să-l facă să vorbească despre orice subiect, chiar și despre acesta, pînă ce vor ajunge la lumina din fața lor, indiferent ce ar fi fost.

„Altcineva? — spuse — da, desigur... dar..."

„Unul care era obsedat — continuă vocea neutră — și care simțea în el o tensiune insuportabilă. Unul pentru care a venit momentul să ucidă. Unul care..." Se întrerupse. Vocea se schimbă: „Trebuie să fi fost vreun accident. E ceva acolo, pe șosea..."

Fără să-l mai ia în seamă, cu mîinile agățate de volan, Madge apăsase pînă la fund pe accelerație, rugîndu-se din toate puterile ca pe șosea să nu fie numai ceva, ci și cineva. Și aproape strigă din cauza ușurării neașteptate cînd văzu, la lumina farurilor, motocicleta roșie răsturnată în mijlocul șoselei, cu lumina de la spate încă aprinsă, și recunoscu pe omul care venea șchiopătînd în întîmpinarea mașinii, agitîndu-și brațele.

Dar calculă greșit distanța și cînd opri mașina după o frînare bruscă, fără să mai întrerupă contactul — astfel că motorul se stinse — ,neașteptatul său salvator se afla încă la distanță de vreo cincizeci de metri.

„Bob!" — urlă, deschizînd în grabă portiera și aruncîndu-se afară, tocmai la timp pentru a scăpa de brațul care se întindea să o apuce. „Bob!"

Aleargă înainte, frenetic, spre tînărul de la stația de benzină, care, aplecat pentru a-și înfășura pansamentul de la picior, îi striga de departe pentru a o liniști, deoarece, evident, interpretase greșit strigătele ei: „Nimic grav, doamnă Haley! A explodat un cauciuc și am căzut, dar cred că nu s-a rupt ceva".

Aflată acum la o distanță mică, riscă să arunce o privire înapoi pentru a vedea dacă celălalt o urmărea, dar farurile rămase aprinse în faza mare nu-i îngăduiau să distingă nimic în direcția mașinii. Totuși își încetini alergarea, extenuată, în timp ce Bob se ridică și-i venea în întîmpinare spunînd: „Nimica rupt. Vă cer numai să mă luați și pe mine, doamnă Haley."

Era probabil ceva în vocea lui care o opri. Sau își aminti poate de propria ei voce, care spusese cu ironie puțin mai înainte: „Nici un om nu ar putea să mă convingă *pe mine* să mă opresc și să-l iau în mașină pe această șosea..."

În orice caz, ceea ce o imobiliză definitiv fu neașteptatul reflex al farurilor în ochii din figura pe care o avea acum în față: figura era cea familiară, a lui Bob, tînărul de la stația de benzină, dar ochii lui străluceau de o lumină nenaturală și brațul părea să rămînă ciudat de strîmb în timp ce se ridica în fața ei, înarmat cu o pîrghie de fier...

*

* *

Nu auzi împușcătura, deoarece cînd domnul Tabor trăsese ea era leșinată. Și abia mai tîrziu, cu soțul ei alături și cu poliția din Colchester, care-i cerea confirmarea depoziției pasagerului ei, începu să se elibereze de coșmar.

„Da — confirmă ea. E adevărat că celălalt se repezise să mă lovească... Și tot adevărat, adăugă ea, este că atunci cînd m-am aruncat afară din mașină el a încercat să mă oprească. Dar, desigur, am crezut..."

„Voiam să am probe împotriva asasinului soției mele — se auzi vocea domnului Tabor, care nu mai era neutră și schimbată, ci suna sfîrșită, foarte obosită. De aceea nu v-am anunțat dinainte. Și, de altfel, ce aș fi putut să vă spun? Că eram acolo, în după-amiaza aceasta, în timp ce-i spuneați lui Bob că o să vă duceți la Colchester și că i-am văzut ochii cînd ați plecat? Ați fi rîs de mine, ca și poliția! Așa că m-am hotărît pentru expedientul de a mă travesti. Dar, credeți-mă, nu voiam să vă risc viața ca să mă răzbun..."

Își îmbrăcase din nou hainele bărbătești, pe care le adusese cu el în valiză, și stătea jos cu un aer nefericit, vinovat.

După o tăcere spuse: „Acum înțeleg că ceea ce urmăream nu era răzbunarea. Voiam numai să împiedic ca pe șoseaua aceasta alte femei să aibă același sfîrșit ca..."

Se întrerupse și se ridică ca să plece, mai mic și mai mahnit ca niciodată, înainte ca lui Madge să-i revină glasul pentru a bîlbîi: „Mulțumesc!"

Traducere de ADRIANA GUSTAV

ROY VICKERS

TROMPETA DE CAUCIUC

Dacă o să întrebați unde se află Serviciul cazurilor clasate la Scotland Yard, o să vi se răspundă foarte sincer că nu există nici un serviciu cu acest nume, deoarece astăzi el nu se mai numește astfel. Chiar dacă s-a transformat și nu-și mai are sediul în incinta Scotland Yard-ului, puteți fi siguri că spiritul lui continuă să hălăduiască prin sălile fișierului, de care poliția britanică e atît de mîndră.

Serviciul cazurilor clasate a fost creat sub domnia lui Eduard al VII-lea. Rafturile sale au fost întotdeauna pline cu tot felul de obiecte care ar fi trebuit să stea de fapt la Black Museum[1]... în cazul în care vinovăția criminalului ar fi fost dovedită.

Spre acest serviciu erau îndreptați toți cei care doreau să furnizeze poliției informații, mai mult sau mai puțin fanteziste de obicei.

Misiunea lui principală era acum de a stabili legături între lucruri și oameni, legături în aparență ilogice. El reprezenta, într-un cuvînt, antiteza metodei științifice, căutînd într-una, cu înfrigurare, clipa norocoasă care avea să vină în favoarea poliției, să anuleze efectele șansei care permisese criminalului să-i scape. Uneori soluția corectă era găsită prin intermediul unui calcul eronat.

Așa s-au petrecut lucrurile și în cazul lui Edward Muncey și al trompetei de cauciuc, de exemplu. (Este de remarcat faptul că trompeta de cauciuc n-avea în mod logic nimic de-a face cu Edward Muncey, și nici cu femeia asasinată de dînsul sau cu împrejurările în care a asasinat-o!)

* * *

Pînă la vîrsta de 26 de ani, Edward a trăit în preajma mamei sale. Mrs. Muncey era văduvă, locuia la Chichester și-și avea asigurate cele necesare din veniturile unei farmacii, pe care o conducea cu multă pricepere, ajutată de trei persoane — doi vînzători și un tehnician farmacist.

Cu privire la copilăria eroului nostru nu știm decît că a obținut o bursă de studii de 3 ani, care i-a fost retrasă chiar după primul an, însă nicidecum pentru rea purtare. A căzut de două ori la examenul de farmacist și, fără diplomă cum era, i s-a încredințat raionul cu săpunuri de toaletă, al baloanelor și accesoriilor fotografice din farmacia părintească.

Primea drept salariu două lire pe săptămînă pentru munca sa și în fiecare sîmbătă le încredința mamei sale, cu conștiinciozitate. Ea îi dădea 15 șilingi, bani de buzunar. Nu avea cîtuși de puțin nevoie de restul banilor, însă îi primea pentru a menaja amorul propriu al băiatului, căruia, de altfel, nici nu-i trecea măcar prin gînd că mama sa era aceea care îl îmbrăca și se îngrijea de traiul lui.

Nu avea prieteni și în ceea ce privește „distracțiile" ele ocupau un loc foarte mic în existența lui. Își petrecea aproape tot timpul liber lîngă mama sa, pe care o adora. Era o femeie destul de drăguță, dar cam tiranică, și care se pare că nu observase faptul că afecțiunea fiului ei își păstrase caracterul pueril și care nu găsea cîtuși de puțin neobișnuit faptul că el accepta fără să crîcnească toate vederile ei asupra lumii; el nici nu simțea de fapt restricțiile pe care dînsa le impunea astfel libertății sale.

După moartea mamei sale, Edward nu și-a mai reluat munca la farmacie și a petrecut aproape opt luni de zile hoinărind prin Chichester. Apoi, magazinul fiind vîndut, s-a trezit stăpîn pe opt sute de lire și cu perspectiva de a mai încasa încă două mii de lire într-un termen de trei luni. Cum însă oamenii legii nu au mai dat ochii cu el și i-ar fi uitat și numele dacă nu i-ar fi apărut în ziare, suma a rămas neatinsă și a servit doar pentru plata serviciilor avocatului său.

Se credea că era un tînăr normal, deși cam înapoiat la minte, fapt atestat de fotografiile artistelor la modă și ale altor ființe drăgălașe decupate din revistele ilustrate cu care-și împodobise pereții camerei sale. Naiv din fire, le-a făcut cadou bătrînei lor bucătărese cînd s-a despărțit de dînsa.

După ce și-a încasat cele opt sute de lire, în monede de aur și în bancnote, Edward și-a luat rămas bun de la casa părintească și a luat drumul Londrei. Acolo și-a găsit o cameră mobilată, convenabilă, în cartierul Pimlico și, provincial stîngaci cum era, s-a așezat pe trai.

Era în anul în care opereta „Văduva veselă" făcea furori la Londra. O frază prinsă din zbor i-a îndreptat pașii spre „Daly's Theatre", unde-și-a cumpărat un bilet la balcon.

„Sezonul" londonez era abia la început. Edward s-ar fi ruginat poate de modestele lui haine de gata dacă pe scaunul

[1] Black Museum (Muzeul negru-muzeul crimei) este de fapt o sală a Scotland Yard-ului în care sînt expuse armele confiscate răufăcătorilor, precum și alte obiecte ciudate, disparate, care serviseră în cine știe ce acte criminale.

de lîngă dînsul nu s-ar fi aflat o femeie în rochie simplă de după-amiază.

Vecina asta a lui se numea Hilda Callermere. Era o fată bătrînă, de 43 de ani, îngrijită și curată și care era destul de bine îmbrăcată, deși cam demodat. Nu era urîtă foc, însă n-avea de loc pe vino-încoace.

Serviciul cazurilor clasate a încercat să reconstituie pînă și începutul relațiilor lor ciudate; însăși cunoștința lor, a acestor două ființe cam ciudate, s-a făcut de o manieră destul de caraghioasă. N-au scos nici o vorbă în timpul reprezentației, și Miss Callermere a fost aceea care i s-a adresat prima cînd, la ieșire, mulțimea i-a aruncat unul spre celălalt. Glasurile lor ne parvin parcă, ajungînd pînă la noi ca printr-o ceață:

„Scuzați-mă că vă vorbesc fără să ne cunoaștem, spuse ea, însă avem amîndoi aerul unor ființe rătăcite în puhoiul acesta de oameni!"

Răspunsul lui Edward ne frapează acum tocmai prin neconformismul lui:

„Da! Da! Într-adevăr! Cînd mai puteți fi văzută pe aici?"

„Ah! Uneori vin chiar de două ori pe săptămînă!"

În cele două săptămîni care au urmat, fiecare din ei s-a dus să vadă „Văduva veselă" de trei ori la rînd, însă la primele două spectacole nu s-au văzut. La cel de-al treilea au fost mai norocoși; și cum se întîmplase să fie și sîmbătă seara, ieșind de la teatru, Miss Callermere l-a invitat pe Edward să facă o plimbare împreună, a doua zi dimineața, în Battersea Park.

Acolo au lăsat la o parte timiditatea și s-au simțit deodată prieteni în lege, iar Edward a acceptat să ia dejunul la bătrîna domnișoară. Aceasta avea o casă cu opt încăperi, confortabil mobilate, în care trăia în tovărășia unei mătuși pe care o întreținea. Miss Callermere, în afară de casă, mai avea și o avere frumușică plasată în acțiuni sigure și care-i aducea un venit de cinci sute de lire pe an.

În ochii lui Edward toate aceste aspecte nu aveau prea mare importanță, deoarece dînsul nu cheltuise decît cincizeci de lire din cele opt sute pe care le avea și, mai ales, deoarece pe vremea aceea el nici nu se gîndea să se însoare cu Miss Callermere.

* * *

Neavînd nici unul dintre ei vreo ocupație, puteau să se întîlnească ori de cîte ori doreau. Miss Callermere l-a plimbat și i-a arătat lui Edward, Londra... A trebuit să viziteze Turnul Londrei, British Museum și alte lăcașuri tot atît de ispititoare... ascultînd într-una pe Miss Callermere citindu-i cu glas tare explicațiile din ghidul pentru vizitatori. Nu s-au dus nici la teatru, nici la music-hall, Miss Calermere fiind de părere că spectacolele din astfel de localuri frivole erau bune doar pentru capete fără minte (cu excepția „Văduvei vesele", pe care dînsa o lua drept spectacol de operă și care avea deci în ochii ei valoare „culturală"). Lucrul cel mai neobișnuit l-a constituit faptul că toate acestea i-au plăcut lui Edward.

De bună seamă, exista între dînșii o oarecare afinitate misterioasă, însă cum ar fi putut oare această fată bătrînă, mai mare decît dînsul cu 16 ani, să mulțumească pe deplin pe celălalt Edward, cel care decupa fotografiile frumuseților profesionale pentru a-și împodobi cu ele pereții camerei sale?

Miss Callermere nu s-a mai dus niciodată să revadă „Văduva veselă", însă Edward, fără să sufle o vorbă, a mai luat de multe ori drumul lui „Daly's Theatre". Această operetă îi deschidea porțile unei lumi de vis. În imaginația lui se identificase cu Mr. Joseph Coyne, care, sub înfățișarea prințului Danilo, disprețuia seară de seară pe frumoasa Missie numai și numai pentru a o face să cadă cît mai grabnic în brațele sale. Joc periculos pentru un tînăr provincial a cărui dezvoltare mintală lăsa de dorit și care începuse să-și piardă și timiditatea.

Ca s-o spunem răspicat, îi mai rămăsese chiar foarte puțin din acea timiditate în seara în care, după ce a condus-o acasă pe Miss Callermere, a rămas țintuit locului la vederea unei tinere cameriste din apropiere, care coborîse să pună o scrisoare la cutie. Chiar dacă nu semăna prea mult, ba chiar de loc, cu Miss Lily Elsie, interpreta londoneză a lui Missie, nu era cîtuși de puțin mai prejos. Și era atît de fermecătoare, cu boneta ei albă și cu panglicuțele pe care le purtau pe atunci tinerele fete de vîrsta ei. Și mai avea și un zîmbet foarte prietenos...

Se numea Jane Fairbrass. A sporovăit puțin cu tînărul bărbat, și a avut loc iar unul dintre acele ciudate dialoguri:

„Mi se pare de neconceput ca o fată ca dumneata să fie servitoare! Cînd ai seara liberă?"

— Mîine seară. Începînd de la ora șase. Dar de ce vă interesează?

— Am să te aștept la colțul străzii. Rămînem înțeleși, nu-i așa, Juri?

— Eu nu promit nimic! Numele meu este Jane Fairbrass, dacă vrei să știi. Dar al dumitale.

— Danilo.

— Olala! Danilo și mai cum?

Edward nu se gîndise că va avea nevoie să inventeze și un nume de familie și-și dădu seama că nu era lucru ușor, pentru moment. Neputînd răspunde în grabă Smith sau Robinson, spuse: Prince.

După cîte ne-am putut da seama, Edward era lipsit de imaginație. Cînd Jane a sosit la întîlnire, a doua zi, nici nu i-a trecut măcar prin cap s-o ducă la un alt spectacol decît „Văduva veselă". A mers chiar pînă acolo cu prostia încît i-a oferit și un program, însă, din fericire, ea n-a citit numele personajelor. Cînd s-a ridicat cortina, a fost mult prea încîntată de farmecele lui Lily Elsie (cu care, la fel ca toate fetele de pe vremea aceea, își imagina că seamănă) pentru a mai acorda vreo atenție numelui personajului. Dacă ar fi făcut-o, și-ar fi dat seama de șiretenia prostească a lui Edward și poate ar fi luat seama... permițînd astfel numitului Edward să atingă o vîrstă înaintată.

Însă Jane nu și-a dat seama de nimic.

*

* *

Jane Fairbrass s-a dovedit a fi un surogat foarte acceptabil al femeii ideale pe care o visa Edward, și din clipa aceea viața i s-a părut mai ușoară, mai dulce. În timpul zilei continua să guste bucuriile prieteniei cu Miss Callermere, plăcere cîtuși de puțin afectată de pasiunea pentru tînăra cameristă.

La începutul lui septembrie, Jane a avut dreptul la concediu. Și a petrecut cele două săptămîni împreună cu Edward la Southend, plajă agreabilă la gurile Tamisei, foarte apreciată de londonezi, iar Edward i-a scris în fiecare zi lui Miss Callermere, căreia îi spusese că înlocuia, pentru perioada vacanței, pe un farmacist, prieten al mamei lui. Aranjase sa-și primească poșta (adresată „D-lui Edward Muncey") la farmacistul din localitate, iar la hotel perechea s-a înscris sub numele de domnul și doamna Prince...

În operetă, prințul Danilo duce o viață de petreceri; Danilo Prince s-a grăbit și el să-și imite modelul, iar Jane Fairbrass a trăit cum nici în vis nu visase. La hotel au luat un întreg apartament (cu sală de baie separată!!!)

Pentru Jane, Edward a închiriat o mașină cu șofer, ceea ce la vremea aceea costa 10 lire pe zi. I-a oferit șampanie ori de cîte ori a dorit și i-a făcut și cîteva cadouri scumpe.

Nu prea ar mai fi fost normal ca după două săptămîni petrecute în acest fel Jane să se fi întors la stăpîna ei. Însă Jane nu era cîtuși de puțin venală...

Întors la Londra, Edward a fost cît se poate de fericit regăsind-o pe Miss Callermere. Și-au reluat plimbările lor interminabile și aproape în fiecare zi tînărul lua dejunul sau cina la dînsa. Lucru foarte bine venit, de altfel, deoarece mica escapadă de la Southend făcuse o breșă serioasă în cele opt sute de lire ale sale.

Ceea ce-l contraria însă era faptul că trebuia să se despartă mai devreme decît ar fi dorit de prietena lui pentru a putea petrece cîteva clipe cu Jane. După Southend, aceste clipe de intimitate își cam pierduseră din farmec. Mai erau apoi și duminicile libere ale cameristei și jumătatea ei de zi liberă, care îl obligau pe Edward să scornească tot felul de minciuni față de Miss Callermere.

Spre mijlocul lunii octombrie a început să meargă iar, pe ascuns, la „Văduva veselă", ceea ce nu era semn bun. Însemna că Edward începuse iar să întoarcă spatele realității pentru a se cufunda în visare.

Realitatea: își pierduse din exuberanță și plîngea din te miri ce; cînd nici nu te așteptai, făcea tot felul de scene.

La începutul lui noiembrie, Jane i-a dezvăluit niște „amănunte" după care nu mai rămînea altceva de făcut decît de fixat data, cît mai apropiată, a căsătoriei (subiect rămas cam în suspensie pînă atunci).

Tocmai în vremea aceea Edward începuse să se cam sature de dînsa și se gîndea s-o părăsească. Lucru ciudat însă, amenințarea Janei de a povesti totul lui Miss Callermere a fost motivul care l-a făcut pe Edward s-o ia în căsătorie.

*

* *

Sub numele de Danilo Prince a luat-o deci în căsătorie pe Jane, într-o dimineață de iarnă cu burniță, la starea civilă din Henriette Street. Rudele miresei au făcut drumul de la Banbury la Londra pentru a asista la această căsătorie, care, deși o făcea pe fiica lor să urce treapta scării sociale, nu i-a încîntat de loc.

„Unde o să vă duceți în călătorie de nuntă?" — a întrebat Mrs. Fairbrass. Și

tot ea a adăugat apoi, acră: „Dacă mai poate fi vorba de așa ceva!"

— La Southend, a răspuns la fel de puțin inspiratul Edward; și la Southend s-au dus. Nici n-a mai putut fi vorba însă de apartament la vreun mare hotel de data aceasta, ci de o cameră într-o modestă pensiune de familie. Acolo Edward s-a dovedit geios, fără nici o noimă, pe voiajorii comerciali, care nu făceau altceva decît să se arate prevenitori cu o femeie tînără căsătorită, puțin cam neglijată de soțul ei. Într-o zi cînd timpul era mai urît, Edward a insistat să iasă la plimbare pe faleză; și s-a ales cu un guturai de toată frumusețea. Ceaiurile, pastilele de eucalipt deveniseră de acum unicele simboluri legate de orașul care pînă atunci fusese întipărit în sufletul ei ca oraș al șampaniei, al luxului, al băilor parfumate. Dar au fost nevoiți să rămînă totuși două săptămîni, deoarece Edward îi spusese lui Miss Callermere că avea de înlocuit iar pe farmacistul acela, prietenul mamei lui.

Conform dosarelor Serviciului cazurilor clasate, ei au părăsit Southendul cu trenul de 15,50 în ziua de 30 noiembrie. Era un rapid foarte căutat, însă în ziua aceea nu transporta decît vreo 20 de persoane. Unul dintre compartimentele de clasa I-a era ocupat de un domn singur, cu un copilaș înfășurat într-un șal roșu. Jane ar fi preferat compartimentul acela, în speranța ascunsă, poate, că tovarășul acela de drum o s-o roage să se ocupe de copil. Însă Edward n-a vrut nicidecum să suporte prezența unui copil mai înainte de a fi obligat s-o facă și s-a dus să se instaleze într-un compartiment mai izolat.

Cu toate acestea, Jane părea că privea cu plăcere viitoarea ei maternitate. Înainte de a părăsi Southendul, zăbovise vreme îndelungată într-una dintre acele prăvălioare cu articole pentru vilegiaturiste și care, în mod miraculos, rămîn deschise și iarna. Avea la dînsa un pachet destul de voluminos, pe care l-a deschis în tren, în speranța înduioșătoare de a-l amuza pe Edward.

Pachetul conținea o gălețică de plajă și o lopată liliputană de lemn, un vaporaș pe măsura lopeții, un baton de zahăr colorat, bigi-bigi, specialitatea regiunii respective, și o trompetă de cauciuc împodobită cu ciucuri de lînă roșie și bleu. Era o trompetă de cauciuc, pentru ca fericitul ei posesor să nu se rănească jucîndu-se cu dînsa. În interiorul ei, ascuns în cauciuc, avea un mic dispozitiv metalic pentru producerea sunetului.

Jane duse la gură trompeta și suflă într-însa.

În închipuirea ei și vedea poate copilul care avea să vină suflînd la fel în trompeta aceea? Sau poate, după o lună de miere atît de tristă, această tînără soție neglijată de soțul ei se căznea cu disperare să simuleze bucuria, în speranța că-și va îndulci puțin soțul și-l va determina să se ocupe și de dînsa? Aici vom da glas relatărilor lui Edward.

„I-am spus: «Nu face atîta zgomot, Jane, citesc» sau ceva în felul acesta. Ea mi-a răspuns: «Simt nevoia să cînt pentru a mă distra puțin» și suflă și mai tare din trompetă. Atunci am pus mîna pe jucărie și am aruncat-o prin portiera trenului. Nici n-am atins-o pe soția mea și nici ea nu părea că luase incidentul în serios. Nu ne-am mai certat de loc tot restul drumului, și eu mi-am citit în liniște ziarul pînă la Londra".

Ajunși în Fenchurch Street, și-au adunat bagajele și au părăsit gara. Se pare că Jane a lăsat undeva pachetul cu celelalte jucării, deoarece nu s-a mai pomenit de ele niciodată.

Făcîndu-se curățenia vagoanelor, un salariat al companiei de cale ferată a descoperit sub bancheta unui compartiment de clasa I-a cadavrul unui copilaș înfășurat într-un șal roșu. S-a stabilit ulterior că nu fusese asasinat, ci murise de convulsii.

Între timp, Scotland-Yard-ul a pornit în căutarea omului care urcase în tren cu copilul. Un alt salariat de la calea ferată a găsit pe prundișul terasamentului trompeta de cauciuc și a dus-o la poliție. Inspectorii au cutreierat toate magazinele din Southend și au descoperit că o singură trompetă de cauciuc fusese vîndută unei tinere femei, „pe care n-o cunosc" — precizase negustorul. Urmele se opreau aici, și trompeta a nimerit la Serviciul cazurilor clasate.

* * *

Lui Edward i-au mai rămas doar vreo 150 de lire din cele opt sute cînd s-a întors din luna de miere oficială de la Southend. Și-a dus mai întîi soția într-o cameră mobilată din Landbroke Grove, iar după cîteva zile a instalat-o într-un apartament din același cartier, pe care l-a mobilat cu suma de 30 de lire.

Se pare că Jane nu și-a plictisit niciodată soțul în privința banilor. În fiecare dimineață, după micul dejun, Edward părăsea locuința pentru a se duce la muncă. Cel puțin așa credea Jane. În

realitate, el hoinărea prin West-End pînă la ceasul vizitei sale la Miss Callermere. Îi plăcea foarte mult să ia masa în casa din Battersea, mai ales duminica. Acum însă lucrurile nu mai erau ca înainte și Jane era aceea căreia trebuia să-i spună tot felul de minciuni, dînsul, care nu prea avea cine știe ce imaginație.

„Te găsesc foarte schimbat de-o vreme, Edward" — i-a spus Miss Callermere după unul din acele dejunuri grozave săptămînale. „Cred că ești încurcat cu vreuna din duduile acelea din corpul de balet!"

Edward habar n-avea ce-o fi însemnînd *„corpul* de balet", însă expresia i s-a părut splendid de dezmățată. Nevoind însă să se lase tîrît în cine știe ce amănunte, a răspuns:

„Nu-i o duduie din corpul de balet, ci o fostă cameristă".

— Nu vreau să știu decît un singur lucru în privința acestei persoane, a spus Miss Callermere, ții mult la dînsa?

— Ah! nu, răspunse Edward cu totală sinceritate.

— E îngrozitor să porți o astfel de povară, dumneata, care ești sortit științei. Te întreb, spre binele dumitale, Edward, de ce nu te descotorosești de fata asta?

Da, într-adevăr, se miră în sinea lui Edward. Cum de nu se gîndise oare mai devreme la acest lucru? Ar fi de ajuns să părăsească acel cartier, să înceteze să se mai numească Danilo Prince și, în mod practic, ar fi din nou liber. Se hotărî să ajungă cît mai repede acasă și să-și facă bagajele.

Cînd a ajuns acasă însă, Jane i-a făcut o primire cu totul neașteptată.

„Ei bine! Domnul se duce chipurile la întrunirile de duminică ale enoriașilor! Ei bine, acum știu ce am de făcut, puișorule! Te-ai dus să te întîlnești cu Miss Callermere. Da! Iată că știu unde ai fost! Să nu spui că nu-i adevărat, deoarece te-am urmărit; Ai fost la dînsa, în Laurel Road nr. 15. Mă întreb ce-oi fi găsit la scorpia aceea bătrînă și uscată? În orice caz, iubitul ei e căsătorit, și ar fi timpul să știe acest lucru! Chiar acum mă duc să i-o spun!"

Își îmbrăcă în grabă paltonul și tocmai își punea pălăria cînd Edward a sărit s-o oprească. Piciorul i s-a împiedicat de un reșou așezat pe podea. Reșoul acela nici n-ar fi trebuit să se afle acolo deoarece el instalase o mașină de gătit cu gaze, însă Jane îl folosea drept suport pentru fierul de călcat.

„Dacă se duce să-i facă o scenă, n-am să mă mai pot întoarce la Miss Callermere" — se gîndea Edward. Puse mîna pe reșou, răsturnă pe tînăra femeie pe pat și, tot rotind arma lui improvizată, o lovi de cîteva ori la rînd.

După ce-a ascuns sub pat toate prosoapele și toate cîrpele pe care le putuse găsi pentru a aduna sîngele, s-a curățat, și-a făcut valiza și a plecat liniștit.

După ce și-a dus lucrurile la vechiul lui domiciliu și a înunțat proprietăreasa că avea să locuiască din nou acolo, s-a îndreptat spre casa cu nr. 15 din Laurel Road, unde a sosit tocmai la vreme pentru cină.

„Am făcut ce mi-ai spus — anunță el pe Miss Callermere. M-am descotorosit de ea. N-o să mai auzim vorbindu-se despre ea".

Ziarele de luni au publicat vestea crimei, deoarece locatarii de sub apartamentul „familiei Prince" anunțaseră poliția chiar duminică seara. Poliția a pornit imediat în căutarea lui Danilo Prince.

Părinții victimei au fost interogați marți, iar ziarele miercuri au publicat toată povestea:

„...Fiica mea s-a căsătorit cu Prince la starea civilă din Henriette Street, în ziua de 16 noiembrie 1907. El a dus-o imediat în călătorie de nuntă la Southend, unde au petrecut două săptămîni..."

O mulțime de gură-cască au venit să vadă casa din Laurel Road unde, nu cu mult timp în urmă, nefericita cameristă își făcea serviciul. ...Nu se știe dacă Miss Callermere (care locuia doar la cincizeci de metri mai departe!) a observat îmbulzeala, cert este însă că în dosarele cazului nu există nici urmă de vreo afirmație făcută de dînsa în legătură cu acest lucru.

După cîteva zile, inspectorii de la Scotland Yard au înțeles că n-o să-l găsească niciodată pe Danilo Prince.

Totul s-a petrecut foarte simplu, așa cum prevăzuse de fapt și Edward. O schimbare de domiciliu, și nefericita lui căsătorie a fost dată uitării. Crima nu a adus după sine complicații suplimentare, deoarece Edward nu lăsase nici un indiciu în urma lui.

Și, cum nimic nu ducea la stabilirea vreunui raport oarecare între Edward Muncey și Danilo Prince, riscurile de a fi amestecat erau foarte limitate. Ar fi fost nevoie pentru aceasta ca dînsul să aibă ghinionul să se întîlnească cu vreo persoană care să-l fi cunoscut pe vremea cînd era Prince: proprietarul hotelului din Southend, camerista și băiatul care deserveau etajul lor; directorul agenției imobiliare din Landbroke Grove; sau, bine înțeles, părinții Janei. Dintre

toți, singurul care locuia la Londra era directorul agenției imobiliare.

Un avocat londonez, care se îndeletnicea și cu statistica, s-a distrat publicînd în ziar un calcul al probabilităților. A ajuns la concluzia că ucigașul avea pe atunci tot atîtea „șanse" de a fi prins cîte avea el de a cîștiga de 23 de ori la rînd marele loz.

Avocatul nu prevăzuse însă în calculele lui faptul că Serviciul cazurilor clasate se va afla în fața unor situații iraționale și va „cîștiga" în mod cu totul neprevăzut.

*

* *

După ce copoii lansați pe urmele lui Danilo Prince trecură fără să-l înhațe, Edward Muncey s-a dedicat „științei" cu atîta energie încît, după 15 zile, a obținut o slujbă într-o farmacie din Walham. Acolo i s-a încredințat domnia asupra raionului cu săpunuri, buiote, articole fotografice și alte produse de același soi; primea pentru aceasta suma de două lire pe săptămînă plus un procentaj minim, pentru a avea mai multă tragere de inimă în muncă.

De Paști s-a căsătorit cu Miss Callermere. Căsătoria la biserică de data aceasta. Bătrîna domnișoară și-a poftit toți prietenii familiei și a arborat o rochie de satin alb și-un voal imens. Deoarece n-ar fi fost cu cale să ceară de la patron, după o perioadă scurtă de muncă, un concediu, proaspeții însurăței s-au lipsit de călătoria de nuntă. Datorită unei rente anuale de o sută de lire pe care i-a instituit-o nepoata, mătușa lui Miss Callermere a intrat într-o casă de bătrîni de familie bună, dar scăpătați, iar Edward s-a instalat comod în noul său cămin, vast, confortabil și bine gospodărit de soția sa.

Scurta viață conjugală a acestei perechi atît de bizar formată pare să fi fost fericită. În foarte scurt timp însă prietenii de familie ai lui Miss Callermere n-au mai fost văzuți în salonul noii soții a lui Edward; și aceasta din cauză că dînsa nu a mai putut suporta chicotelile lor cînd Edward, distrat, își chema soția „Miss Callermere".

Cele două lire pe care le cîștiga săptămînal puteau să pară derizorii în comparație cu veniturile soției sale, însă, de fapt, ele constituiau baza fericirii lor conjugale. Edward le înmîna conștiincios Hildei în fiecare săptămînă; ea oprea 25 de șilingi (consideraseră, de comun acord, drept lucru esențial pentru salvarea amorului său propriu ca Edward să-și plătească masa) și-i înapoia ceilalți 15 șilingi drept bani de buzunar. Hilda era aceea care îi citea ziarele și-i insufla lui Edward ce trebuie să gîndească despre evenimente. Plăcerile permise proaspătului mire n-ar fi mulțumit pe cea mai mare parte a bărbaților din lume, însă Edward nu se plîngea cîtuși de puțin de soarta sa.

A trecut primăvara și a venit și vara; nimeni nu se mai gîndea la moartea Janei Prince, și ucigașul ei mai puțin decît oricine. Necitind prea mult niciodată, Edward habar n-avea că asasinii trec drept niște ființe obsedate de amintirea crimei lor și că tresar de fiecare dată cînd se aduce vorba despre ea în fața lor.

Așa s-a făcut că vorbele patronului său n-au provocat într-însul nici o reacție. Într-o bună dimineață, patronul i-a spus:

„Am cumpărat șase duzini de trompete de cauciuc; e un articol care cred că se va vinde bine. Să le atașăm prețul: un șiling și un penny bucata. Pune una pe tejgheaua dumitale, lîngă biberoane, și oferă-le clienților care vin cu un copilaș".

Edward a scos una din trompete din cutie — jucăria era împodobită cu ciucuri de lînă roșii și bleu; a așezat-o lîngă biberoane și nu s-a mai gîndit la dînsa.

*

* *

Wilkins, celălalt vînzător, modest, deși avea diploma de farmacist, într-o bună zi, pentru a-și omorî vremea, după prînz, a luat trompeta de cauciuc și a suflat într-însa.

Dintr-o dată, Edward se „văzu" așezat în rapidul Southend-Londra, spunînd Janei: „Nu mai face atîta zgomot". Cînd Wilkins a pus iar pe tejghea trompeta, Edward „o văzu" parcă pentru prima oară. Lîna roșie și bleu a pompoanelor care o împodobeau îi păru cu deosebire hidoasă. Luă jucăria în mînă și amintirea senzației resimțită în clipa cînd o aruncase pe portiera compartimentului îi copleși cu brutalitate întreaga ființă.

Să nu ne închipuim însă nici o clipă că Edward a fost încercat și de remușcări. Nu; reamintindu-i-o pe Jane, de o manieră atît de acută, trompeta trezise pur și simplu într-însul doar niște instincte adormite. Era atît de drăgălașă Jane, atît de veselă, atît de dispusă oricînd să răspundă la orice glumă de-a lui cînd era și el bine dispus.

Într-un cuvînt, jucăria de copil dăduse naștere în sufletul lui unui sentiment de derută, de perplexitate. De ce oare lucrurile n-au putut continua ca la în-

ceput? Ceea ce nu a putut el suporta niciodată la Jane era gospodina dezordonată, incapabilă să se îngrijească de confortul soțului ei. Acum, cînd menajul lui cu Miss Callermere îi asigura acest confort, viața lui și-ar fi regăsit culoarea și bucuria dacă s-ar mai fi putut întîlni cu frumoasa cameristă, să spunem miercurea seara și, din două în două săptămîni, duminica...

O femeie cu o fetiță a intrat în prăvălie. S-ar fi putut să aibă acasă vreun copilaș. Edward a încercat, dar fără succes, să-i vîndă trompeta.

A doua zi, după ce s-a gîndit, în felul lui, multă vreme, a sfîrșit prin a recunoaște că trompeta îi călca pe nervi. În timpul pauzei de masă a lui Wilkins, între unu fără un sfert și unu și un sfert, a pus mîna pe ea și a suflat și el într-însa cît l-au ținut puterile... Și chiar înainte de a închide magazinul, de față cu colegul lui, nu s-a putut reține să nu mai sufle încă o dată...

Edward nu era subtil de loc și nu cunoștea nici o iotă din acea mare artă a împăcării cu sine însuși. Trompeta dădea naștere în sufletul lui unor dorințe periculoase pentru liniștea lui; deci trebuia suprimată. A doua zi a făcut un bon de un șiling și un penny, a depus suma în casă și a pus trompeta în buzunar. Seara, înainte de a se așeza la masă, a coborît și a aruncat-o în cazanul caloriferului.

— Ce miros groaznic! Ce-ai pus în calorifer, Edward?

— Nimic.

— Hai, dragul meu, spune-mi adevărul.

— Ei bine, zăcea pe tejgheaua mea o trompetă de cauciuc, pe care nu reușeam s-o vînd; pînă la urmă a ajuns să-mi calce pe nervi. Atunci am plătit un șiling și un penny cît valora și am adus-o acasă s-o ard.

— Un gest cît se poate de ridicol. O să duci acum lipsă de bani de buzunar. Și, așa stînd lucrurile, nu sînt dispusă să-ți vin în ajutor.

Edward a răspuns că o să se descurce cum o putea, iar în sinea lui s-a felicitat că avea o astfel de nevastă. Cu ea nu te puteai abate, cu siguranță, de la calea cea dreaptă.

După trei zile, inspectîndu-și stocurile de marfă, patronul exclamă:

„Văd că s-a vîndut trompeta. Scoate deci o alta în loc. După cît se pare, e un articol care se cere".

Totul o lua iar de la început. Este însă demn de remarcat faptul că Edward, cu toată imaginația lui săracă, știa să judece. Și-a dat seama că fericirea lui conjugală și pacea pe care o avea lîngă soția sa ar fi fost periclitate dacă un obiect oarecare i-ar fi reamintit mereu despre partea aceea încîntătoare a vieții lui legată de frumoasa Jane.

Existau în total șase duzini de trompete de cauciuc (minus una, arsă), însă „duzinele" angrosistului erau formate din 13 trompete (una în plus la fiecare duzină), lucru care-i cam încurca socotelile. Edward însă a tot socotit și răssocotit și pînă la urmă a reușit să rezolve și acest lucru. Mai avea 23 de lire din cele opt sute ale sale! Și avea de plătit pentru trompete patru lire, trei șilingi și cinci pence.

Mrs. Muncey avea un sac de voiaj foarte frumos, din piele de crocodil, pe care și-l comandase cu prilejul căsătoriei (arătîndu-l invitaților drept cadoul soțului pentru soție). Edward a rugat-o să i-l împrumute, sub pretextul că avea de făcut cumpărături pentru Crăciun. La farmacie a spus că avea în sac smokingul lui, pe care voia să-l îmbrace la un prieten în oraș, nemaiavînd timpul să meargă acasă. Faptul că luase în căsătorie o „moștenitoare" era bine cunoscut la farmacie; nici patronul și nici Wilkins n-au fost surprinși auzind că avea un smoking și un sac de voiaj de piele de crocodil pentru a-l transporta.

La ora unu fără un sfert, cînd a rămas din nou singur în farmacie, Edward a înghesuit cum a putut cele 77 de trompete de cauciuc în sacul de voiaj și cînd patronul a revenit de la dejun, l-a anunțat:

„Ne-am descotorosit de trompetele noastre de cauciuc, Mr. Arrowsmith! Din vorbă în vorbă, un domn bătrîn mi-a spus că se ocupă de un orfelinat și am reușit pînă la urmă să-i vînd întregul stoc de trompete!"

„Tot stocul, ce spui? și n-a insistat să i se acorde un rabat?"

„Nu, Mr. Arroswsmith. Trebuie să fi fost cam trăznit!"

Farmacistul își privi vînzătorul cam bănuitor, apoi se uită în casă. De șase ori treisprezece (minus una) de un șiling și un pence)... patru lire, trei șilingi și cinci pence. Lucru ciudat, desigur, însă uneori se mai poate întîmpla să ai de-a face cu clienți originali. La sfîrșitul zilei, Mr. Arrowsminth și uitase de povestea aceasta.

Pentru a ajunge acasă, Edward lua metroul pînă la Victoria Station, unde schimba apoi traseul. Deoarece luase cu dînsul în seara aceea sacul de voiaj, s-a emis ipoteza că avea de gînd să îngroape trompetele în grădina din Lau-

rel Road, sau cine știe ce altceva. Dar să nu uităm că în dimineața aceleiași zile o anunțase pe Hilda că are de gînd să facă niște cumpărături pentru revelion.

Lucru fără nici o importanță de altfel, deoarece Edward a ajuns acasă fără sacul din piele de crocodil. Un hoț i l-a smuls din mînă cînd cobora din metro.

Constatînd furtul, Edward a resimțit o mare ușurare. După cum își dăduse seama în ajun, trompetele nu puteau fi arse fără a atrage atenția soției sale, și în alt mod i-ar fi fost poate și mai greu să se debaraseze de ele. Pe cită vreme sacul de voiaj costa doar 15 guinee; iar lui îi mai rămăseseră destui bani pentru a-l putea înlocui, a doua zi.

*

* *

În ziua următoare, Edward și Wilkins făceau ordine prin farmacie, înainte de închidere, cînd Mr. Arrowsmith, care-și citea jurnalul de seară, exclamă: „Ce părere ai Muncey, ia ascultă aici:

«Kake Mendel, în vîrstă de 37 de ani, fără domiciliu, acuzat de furtul unui sac de voiaj din piele de crocodil în împrejurimile gării Victoria, a fost interogat azi de dimineață de către judecător. Mr. Ramsden a întrebat pe inspectorul de poliție ce conținut avea sacul cu pricina: „Trompete de cauciuc. În număr de 77". La care judecătorul a răspuns: „Șaptezeci și șapte de trompete de cauciuc! Iată că poliția nu se mai poate plînge că nu-și are fanfara ei."» (Risete în sală)".

Mr. Arrowsmith a rîs și dînsul, apoi a adăugat: „Mi se pare că acesta trebuie să fie al nebunului dumitale, Muncey".

— Da, Mr. Arrowsmith, a răspuns cu nepăsare Edward și s-a dus liniștit acasă, pentru a încasa reproșurile soției sale. Acesteia îi fusese între timp trimis un sac de voiaj nou-nouț, și nu mai înțelegea ce s-a putut întîmpla... Era din piele de crocodil ca și celălalt, însă puțin diferit, primul fiind făcut după comanda ei.

Venea totuși de la același magazin, iar marochinerul, pentru a-i face o plăcere prostănacului de Edward, i-l vînduse la fel de scump ca și cel făcut sub comanda specială a soției sale.

La Scotland Yard exista speranța că anunțul din ziar va determina pe proprietarul sacului să se prezinte; însă, cum nici a doua zi nu a apărut nimeni, sacul a fost luat în cercetare amănunțită; odată aflat numele fabricantului, inspectorul s-a prezentat la dînsul.

Marochinerul i-a explicat că executase respectivul sac de voiaj în primăvara trecută, conform indicațiilor date de o anume Miss Callermere, care ulterior s-a căsătorit. „Și tocmai soțul acestei doamne, adăugă dînsul, Mr. Muncey, a venit ieri să comande un sac identic; însă s-a mulțumit cu un articol de serie".

Comisarul, auzind acest lucru, a declarat:

„Să se telefoneze acestui Edward Muncey și să fie rugat să-și ia sacul și să ne descotorosească de trompetele astea".

La telefon a răspuns însă Mrs. Muncey. Ea le-a dat adresa farmaciei unde lucra Edward.

„Un ajutor de farmacist! — exclamă comisarul. Nu mi se pare lucru curat. Jucăriile astea or fi aparținînd poate patronului magazinului și le-o fi furat? Nici vorbă de telefon! Trimiteți mai bine pe cineva, care să se adreseze mai întîi patronului. Să-l întrebe dacă n-a observat cumva lipsuri în stocurile sale".

La Walham, sergentul a fost poftit în laboratorul farmaciei, iar primul lucru pe care l-a întrebat a fost acela dacă nu cumva Mr. Arrowsmith a observat dispariția celor 77 de trompete de cauciuc.

„Nici vorbă de dispariție. Ele au fost vîndute alaltăieri. Șaptezeci și șapte, chiar așa; vînzătorul meu, Edward Muncey, s-a ocupat de această vînzare. Ia vino-ncoace, Muncey".

Edward a apărut numaidecît și farmacistul l-a întrebat:

„Ai vîndut alaltăieri restul trompetelor de cauciuc unui domn care spunea că se ocupă de un orfelinat, nu-i așa?

— Da, Mr. Arrowsmith.

— Și a cumpărat întreaga cantitate, fără să ceară nici-un rabat! continuă farmacistul mîndru. Patru lire, trei șilingi și cinci pence. Asta îmi aduce aminte de o întîmplare asemănătoare, care s-a petrecut cu mulți ani în urmă. Un om a intrat în această prăvălie și..."

Sergentul simțea cum i se învîrtește capul. Vînzătorul ăsta vînduse 77 de trompete de cauciuc unui bătrîn „original". Iar marfa plătită în regulă și luată de dînsul a sfîrșit prin a ajunge într-un sac de voiaj din piele de crocodil... care ...aparținea propriei soții a numitului vînzător!

„Nu vi s-a furat cumva alaltăieri un sac de voiaj din piele de crocodil în împrejurimile Gării Victoria, Mr. Muncey?" — a întrebat dînsul.

Edward se simțea pus în mare încurcătură. Dacă recunoștea că sacul aparținuse soției sale, ar fi trebuit să-i mărturisească lui Mr. Arrowsmith minciuna

lui cu privire la vînzarea trompetelor, 77 bucăți, fără rabat. Așa încît negă.

„Ah! De altfel așa mă gîndisem și eu! Cineva s-a înșelat, desigur, marochinerul poate. Vă rog să mă scuzați că v-am deranjat, domnilor!"

— Stați puțin! strigă Mr. Arrowsmith. Dumneata, în seara aceea, aveai un sac de voiaj din piele de crocodil, Muncey. Acela cu smokingul dumitale înăuntru. Iar drumul dumitale spre casă trece neabătut pe la Victoria Station. Ceea ce nu înțeleg însă este povestea asta cu trompetele, domnule sergent. Ele n-aveau ce să caute în sacul vînzătorului meu dacă fuseseră vîndute aici.

— Habar n-am despre ce-i vorba, Mr. Arrowsmith, îl asigură Edward. Vă rog să mă scuzați, dar mi se pare că sînt chemat în magazin.

Foarte neliniștit, Edward a cerut permisiune de a pleca acasă mai devreme. Și a alergat să povestească soției sale minciuna pe care o spusese poliției. Pînă la urmă a mărturisit și cumpărarea trompetelor, iar Hildei nu i-a mai trebuit mult pînă să-l facă să-i dezvăluie de unde provenea groaza lui față de aceste obiecte. Așa încît, cînd poliția i-a adus primul ei sac de voiaj, ea a negat în mod hotărît că ar fi al ei.

Din punct de vedere legal, nu exista nici un mijloc de a forța pe soție, pe Muncey să recunoască proprietatea asupra obiectului respectiv. Pînă cînd Jake Mendel, hoțul, avea să apară în fața justiției, sacul de voiaj, cu toate trompetele lui, a fost depus la Serviciul cazurilor clasate.

Pe un alt raft, cu cîțiva centimetri mai jos, se afla trompeta identică pe care Edward o aruncase prin portiera rapidului Southend-Londra, cu șase luni mai înainte.

Un polițist care lucra la acest serviciu a luat una din cele 77 de trompete și a pus-o în raft lîngă cealaltă. În mod logic, nimeni nu făcea nici o legătură între una și cealaltă, însă „deformația profesională" a inspirat polițistului un raționament aparent fantezist.

El a încercat să stabilească un raport între Walham și Southend, dar n-a ajuns la nici un rezultat; a pornit apoi să urmărească, fir cu fir, povestea celor 77 de trompete, care părea simplă, pînă la ajungerea lor în sacul de voiaj din piele de crocodil al lui Muncey.

A revenit iar la trompeta din Southend și a descoperit, recitind dosarul, că nu fusese cumpărată de bărbatul cu copilașul mort, ci de o tînără femeie. A căutat în repertoriul lui, la pagina S. Southend, dacă nu va găsi cumva vreo aluzie referitoare la vreo tînără femeie și a dat peste „cazul clasat": asasinarea lui Jane Fairbrass. A citit apoi depoziția părinților lui Jane.

„Fiica mea s-a căsătorit cu Prince la biroul stării civile din Henriette Street, la 16 noiembrie 1907. El a dus-o imediat după aceea în călătorie de nuntă la Southend, unde au petrecut doar două săptămîni!"

Exact la 14 zile după 16 noiembrie, la 30 noiembrie, lucrătorul de la calea ferată găsise trompeta!

O trompetă de cauciuc a fost aruncată „poate" de tînăra femeie. Ea este ulterior ucisă (dar nu cu ajutorul unei trompete). După șase luni, un tînăr bărbat devine eroul unei aventuri bizare în care au intervenit 77 de trompete de cauciuc.

Apropierea era totuși arbitrară. Însă Serviciul cazurilor clasate își făcuse o specialitate din apropierile arbitrare. Extravaganta supoziție a fost comunicată, cu prudență însă, inspectorului Torrant.

Torrant s-a deplasat la Banbury, a adus cu el la Londra pe soții Fairbrass și i-a dus la Walham.

Le-a dat cinci șilingi și i-a trimis să cumpere o buiotă la farmacia lui Mr. Arrowsmith.

Traducere
de ILEANA VASILESCU SOMEȘAN

Ilustrații de POMPILIU DUMITRESCU

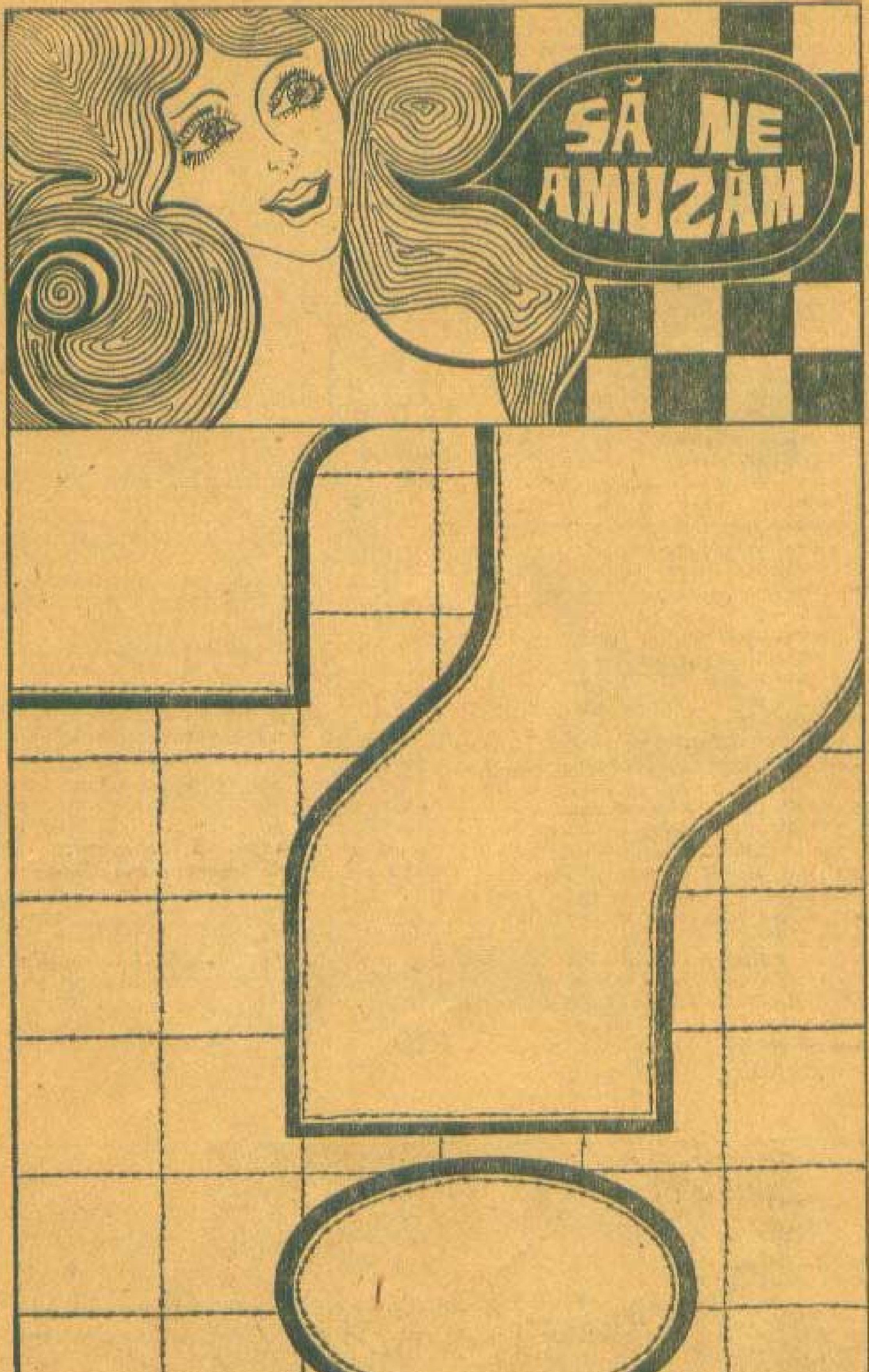
SĂ NE AMUZĂM

ÎN JURUL LUMII

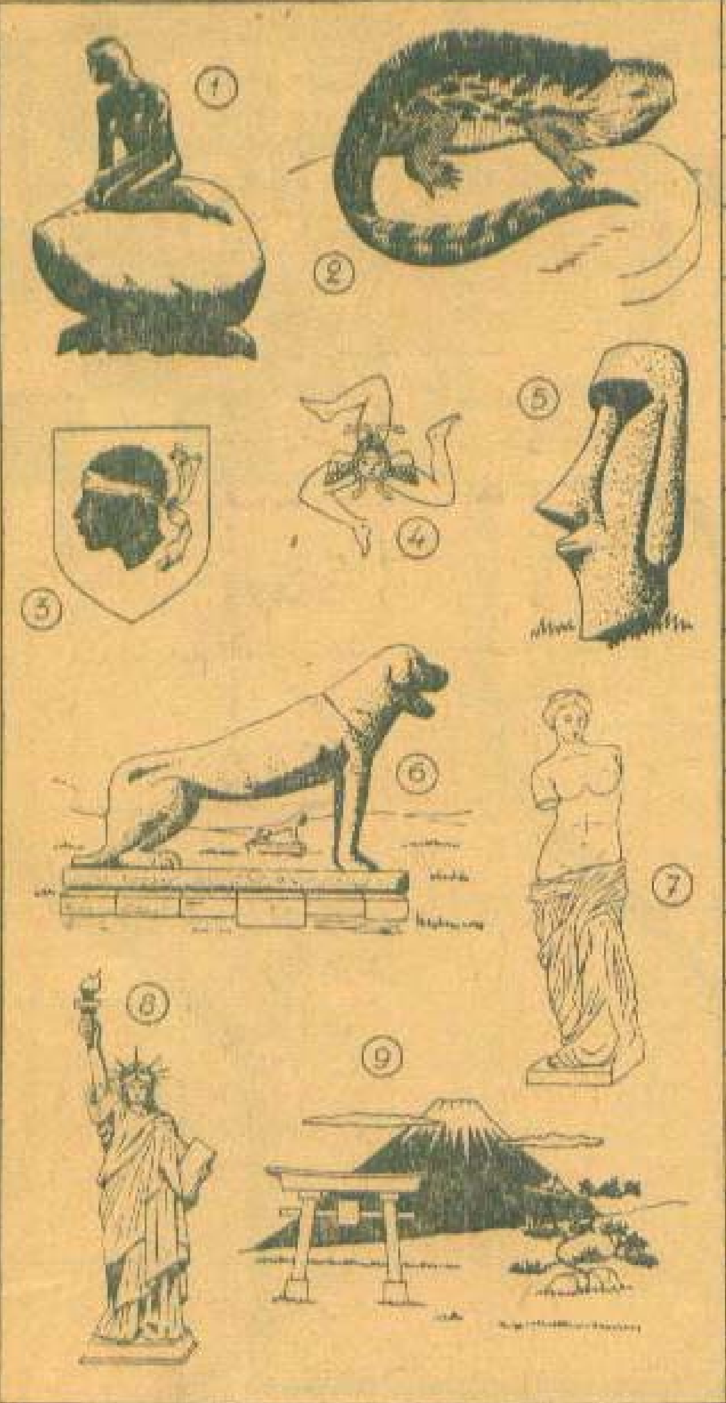

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	

Transcrieți în dreptul fiecărei cifre numele obiectului reprezentat în imagine, localitatea și țara unde se află.

Verificați apoi răspunsurile; pentru fiecare rezultat exact calculați un punct. Dacă obțineți un total de 18 – 20 de puncte, sînteți, într-adevăr, „tare" la geografie. De la 12 la 17 puncte este un rezultat bun, iar de la 8 la 11 puncte — satisfăcător. Mai puțin de 8 puncte denotă cam puține cunoștințe geografice.

DEDUCȚIE LOGICĂ

Fiecare din casetele de mai jos are un semn distinct: un cerc, o seceră, un romb, un triunghi. Aceste semne sînt albe, negre și gri. Ce semne ar trebui să figureze în căsuțele 11 și 12, rămase libere?

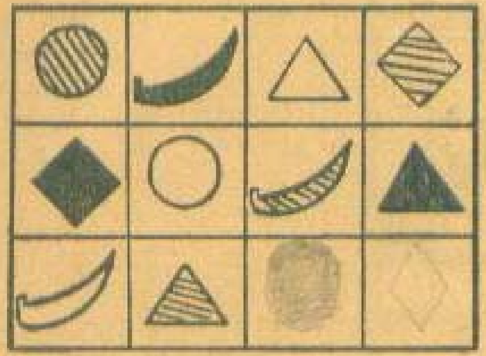

O BUNĂ PLASARE

Acest pătrat trebuie să fie completat inscriind în fiecare căsuță un număr de la 1 la 20. Ce numere alegeți și cum le veți dispune pentru a obține același total — 39 — pe fiecare linie orizontală și verticală, ca și pe diagonale?

	13	

TRECERE LIBERĂ

Găsiți drumul pe care trebuie să-l urmați pentru a parcurge această figură, dintr-o singură dată, fără să ridicați creionul de pe hîrtie, și să ajungeți totodată la punctul de plecare.

AVEȚI UN OCHI BUN?

Această figură nu este o parafă complicată realizată dintr-o singură trăsătură de creion. Ea se compune din mai multe curbe închise și, în același timp, simetrice. Cîte ați identificat?

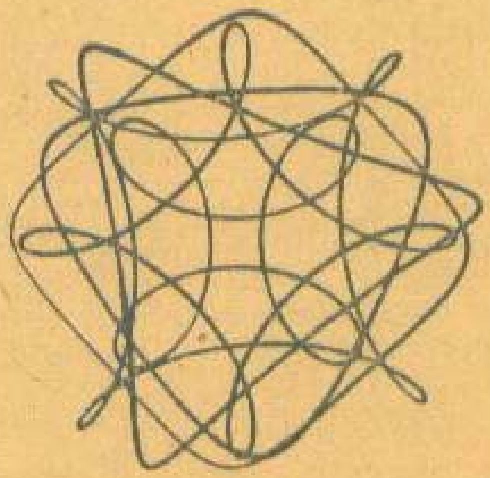

TANGOUL, VEŞNIC TÎNĂR

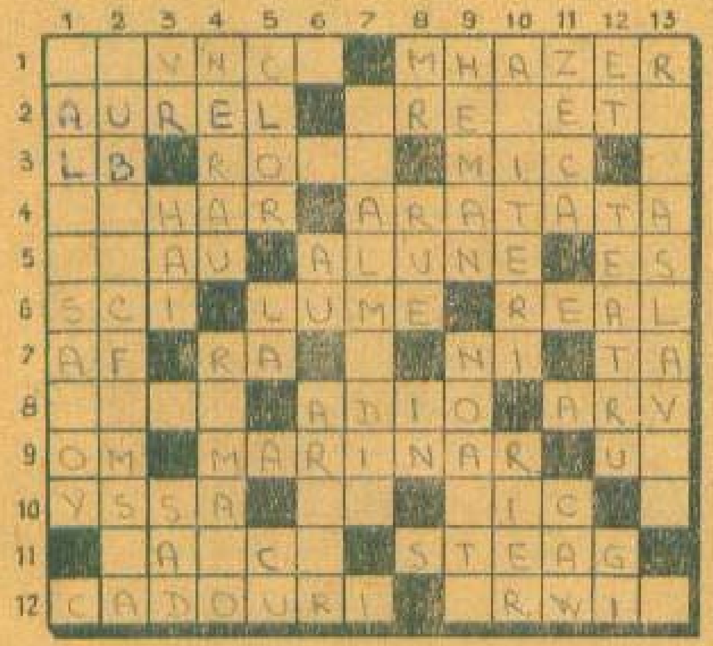

ORIZONTAL: 1) Celebru compozitor argentinian, supranumit „regele tangoului", care a concertat cu orchestra sa şi în ţara noastră (1934); dintre creaţiile sale, cea mai cunoscută este tangoul „Plegaria" — Dramaturg polonez, autorul piesei „Tango"; 2) ... Giroveanu, autorul melodiei „Un mic tangou" — Creatorul „Tangoului de altădată"; 3) Albă la mijloc! — Compozitor german, care, împreună cu Adler, a compus celebrul „Tango al castagnetelor" — De proporţii reduse; 4) Autorul operetei „Regina tangoului" — Indicată; 5) Afluent al Trotuşului — Deliciul veveriţelor — În premieră la estradă! 6) A şti (inv.) — „Cel mai frumos tango din ...", melodie din creaţia lui Ion Vasilescu, autorul, printre altele, şi al melodiei „Un tango în miez de noapte" — Adevărat; 7) La-nceputul afirmării! — O habaneră în final! — Brîul de la Zimnicea! — Începutul oricărui tango! 8) Opoziţie — Cuvînt care închide speranţa revederii — Rîu în Elveţia; 9) Fiinţă superioară — Corăbier — Unu, urmat de un zero! 10) Oraş în Japonia — Pune capăt la toate! — Puţin; 11) Autorul unui „Piccolo tango" şi „Tango albatros" — Drapel; 12) Daruri — Compozitor german, autorul celebrelor tangouri „Într-o mică cofetărie" şi „Eu mîna ţi-o sărut", care au cunoscut mari succese între anii 1930 şi 1940.

VERTICAL: 1) Operetă de Abraham, din care face parte celebra melodie „Tangolita" (3 cuv.); 2) Unul din cele mai cunoscute tangouri din creaţia lui Ionel Fernic (2 cuv.); 3) Miezul verii! — Îndemn la drum — Altai; 4) Comună din judeţul Timiş — Numele de compozitor al muzicologului George Sbarcea, autorul, printre altele, al unui „Tango de adio"; 5) Element chimic gazos — „...cumparsita", tango vestit de Rodriguez — Plecare în cursă! 6) Posedă — Căutătorul de soluţii în „lumea pură a ideilor" din piesa „Tango" de Slawomir Mrozek; 7) Recitare monotonă (fig); 8) Mere! — Orăşel în Elveţia — Firicel de floare albastră; 9) Autorul „Tangoului nopţii" — „Tangoul...", cîntec lansat de Vico Torriani în filmul „Serenada străzii" (neart.); 10) Personaje din opereta „Regina tangoului" de Lehar — Rîu în Canada; 11) Comună în Spania — Orăşel în Anglia; 12) În mijlocul prietenilor! — Aici putem vedea piesa „Tango" de Slawomir Mrozek — — Goi... goluţi! 13) Scriitor bulgar, autorul nuvelei „Tango".

Cuvinte rare: SCI, ARV, YSSA, NERAT, RIE, RIER, ZECA, CAW

ADAM STOICA

ÎN NEGATIV

Priviți cu atenție desenul în negativ și identificați cărui desen pozitiv îi corespunde.

EVENIMENTE ISTORICE

Aceste șapte ilustrații evocă cîte un eveniment istoric cunoscut. Identificați eroii și înscrieți-le numele în căsuța corespunzătoare din dreapta. Adăugați sub fiecare nume localitatea în care a avut loc întîmplarea. În căsuța nr. 8 înscrieți evenimentul cel mai îndepărtat.

Controlați răspunsurile și acordați-vă un punct pentru fiecare nume exact, 2 puncte pentru fiecare oraș și 3 puncte pentru stabilirea corectă a celui mai vechi eveniment. Dacă totalizați 20—24 de puncte, sînteți la curent cu istoria. De la 16 la 19 puncte aveți cunoștințe suficiente. De la 10 la 15 puncte nu e tocmai rău, dar mai aveți de învățat. Un total de 5—9 puncte este cam puțin, pentru că e vorba de lucruri cunoscute. Mai puțin de 5 puncte: nu cumva ați răspuns prea repede, fără să reflectați îndeajuns?

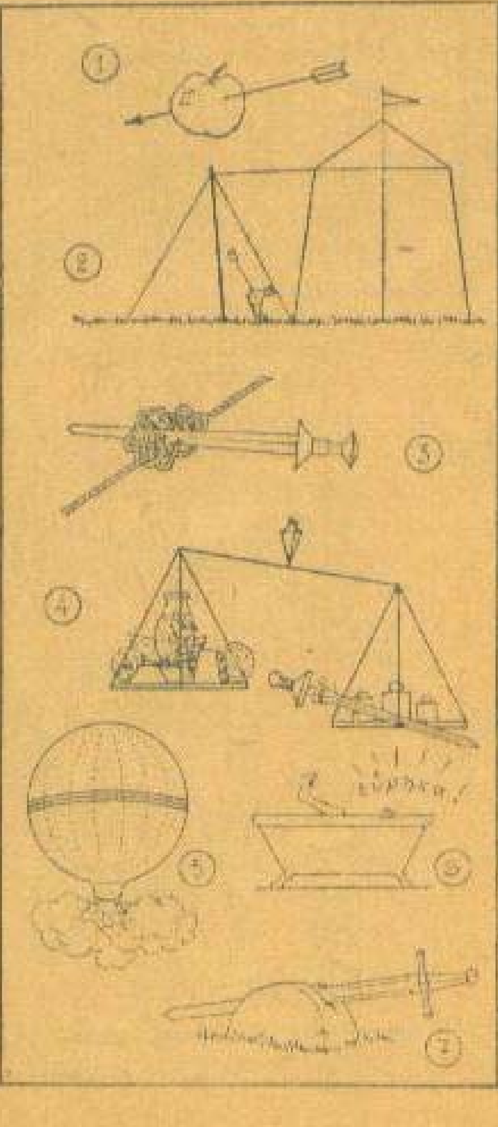

1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	

NODUL

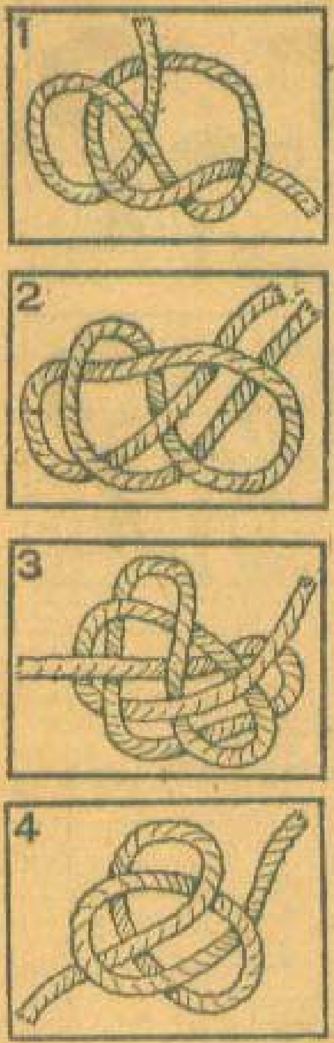

Găsiți soluția de a desface nodul printr-o singură mișcare

VÎRSTA ISABELEI

O mamă are 4 fete. Isabela este cea mai mare. O prietenă îi spune mamei: „Anul acesta vei avea numărul anilor egal cu totalul anilor celor patru fete". Mama răspunde: „Da, și peste 9 ani vîrsta mea va fi egală cu totalul anilor celor trei fiice mai mici". Ce vîrstă are Isabela?

CE MAI AFACERE!

Un vînzător de haine vechi a găsit, în sfîrșit, un client pentru două uniforme pe care nu reușise să le vîndă timp îndelungat. Soției sale, curioasă, el i-a spus: „Le-am dat pe amîndouă pentru 210 lei, dar am realizat totuși un beneficiu de 5%". Soția sa a vrut să știe la ce preț le cumpărase pe fiecare. El i-a răspuns: „Ei bine! Am avut un cîștig de 10% la cea mai bună dintre ele și o pierdere de 10% la cea mai uzată". La ce preț a cumpărat el fiecare din cele două uniforme?

CHEIA ENIGMELOR

ÎN JURUL LUMII

1) Seeland sau Sjaelland (Mica sirenă din Copenhaga) — Danemarca; 2) Galapagos (Iguana) — Ecuator; 3) Corsica (armuri) — Franța; 4) Sicilia (blazon); 5) Insula Paștelui (statuie gigantă) — Chili; 6) Delos (Lei) — Grecia; 7) Milo (Venus) — Grecia; 8) Bedloe (Statuia libertății) - Statele Unite; 9) Insula Hondo (vulcanul Fudji-Yama) — Japonia

DEDUCȚIE LOGICĂ

Un cerc negru în căsuța 11 și un romb alb în căsuța 12.

O BUNĂ PLASARE

16	9	14
11	13	15
12	17	10

AVEȚI UN OCHI BUN!

6 curbe

ÎN NEGATIV

Negativul corespunde imaginii 2

EVENIMENTE ISTORICE

1) Wilhelm Tell — Altdorf; 2) Achille — Troia; 3) Alexandru cel Mare — Gordium; 4) Brennus — Roma; 5) Joseph și Etienne de Montgolfier — Annonay; 6) Arhimede — Syracusa; 7) Roland — Roncevaux; 8) Evenimentul nr. 2 este cel mai vechi.

VÎRSTA ISABELEI

Isabela are 18 ani. De fapt, peste 9 ani mama va avea cu 9 ani mai mult și totalul vîrstelor celor trei fete va crește cu 3 × 9, adică cu 27 de ani. Deci diferența dintre 27 și 9, adică 18, corespunde vîrstei Isabelei. Notați că vîrsta mamei nu intervine în această socoteală; ea rămîne nedeterminată.

CE MAI AFACERE!

Una din ele a costat 150 de lei, iar cealaltă 50 de lei. De fapt, prețul de vînzare global de 210 lei corespunde prețului de cumpărare (200), la care a adăugat beneficiul de 5% per total. Beneficiul la uniforma cea bună corespunde celor 10 lei suplimentari. Un procent de 10 % corespunde unei valori de 100 de lei, ca aceeași sumă să fie împărțită în doi, deoarece cîștigul de la uniforma bună compensează pierderea de la cealaltă, astfel că 100 : 2 = 50 lei pentru cealaltă uniformă.

RECREAȚIA COPIILOR

Pentru cei mici, vă propunem cîteva desene, pentru cei mari, de la 10 ani în sus, jocuri care le solicită cunoștințele, memoria, inteligența, spiritul de observație.

LUAȚI LOC, DOMNILOR!

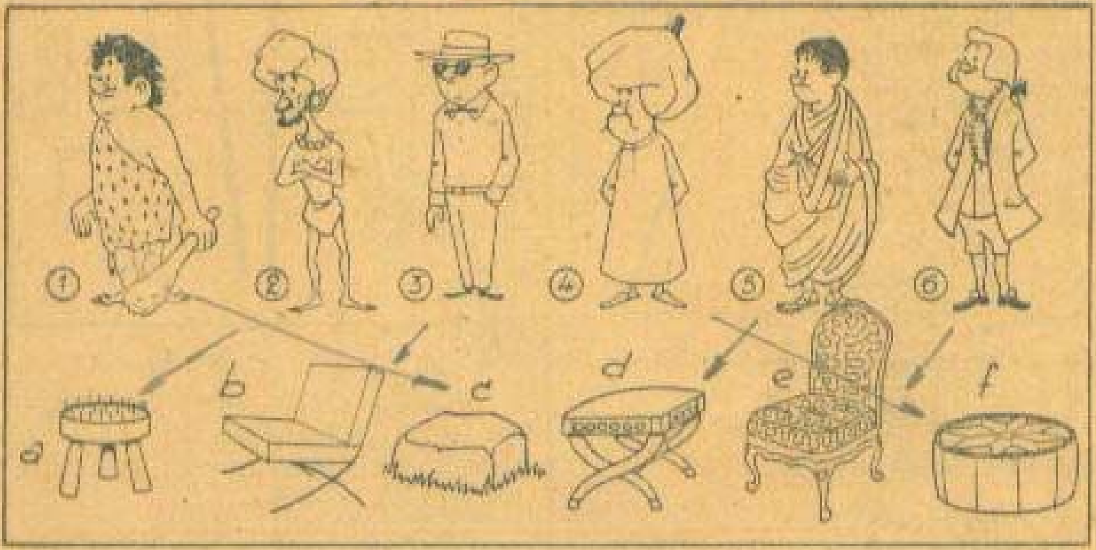

Da, dar mai întîi trebuie să indicați fiecăruia scaunul care i se potrivește. Stabiliți fiecărei cifre litera care îi corespunde.

LA VENEȚIA

Această vedere a celebrului oraș italian cuprinde 5 greșeli sau anomalii evidente. Le-ați observat?

O PLANETĂ

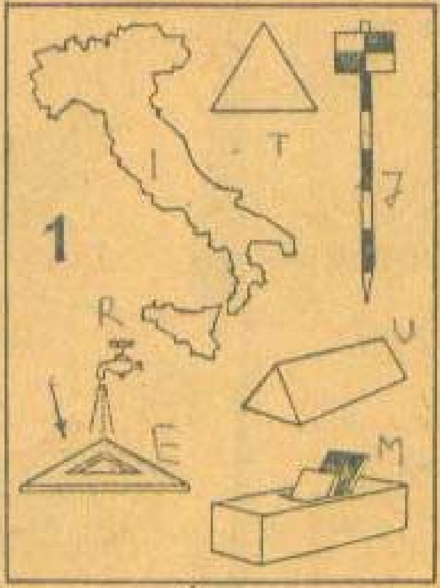

Aceste desene ascund denumirea uneia dintre cele mai mari planete. Pentru a o afla, este suficient să identificați fiecare desen și cu inițialele cuvintelor să formați numele planetei căutate.

TRIUNGHIUL

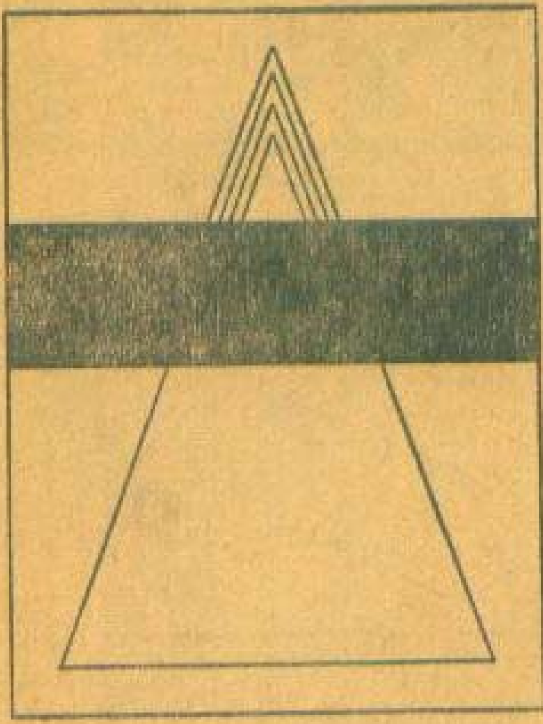

Care unghi din cele patru propuse aparţine triunghiului?

CĂUTAŢI NUMERELE

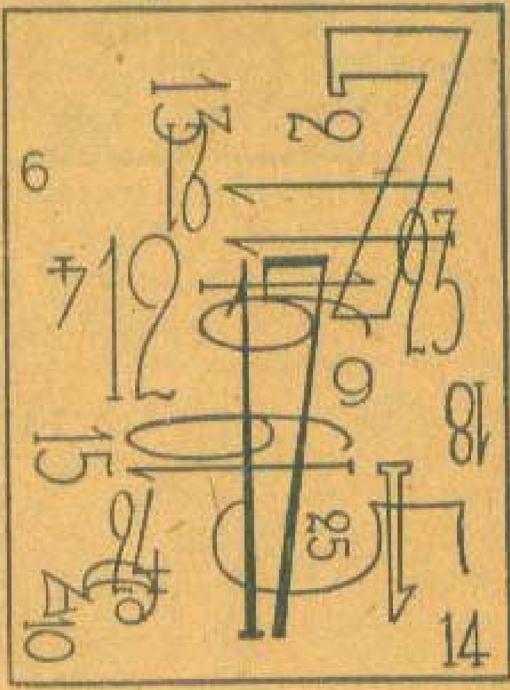

Seria de numere prezentată aici de la 1 la 25 este amestecată şi incompletă. Care lipsesc? Aveţi un minut pentru a le găsi. Atenţie!

PUŢINĂ ZOOLOGIE

Aceste patru fiinţe vi se par ciudate. Pe bună dreptate, căci ele sînt alcătuite din două animale diferite. Care sînt acestea?

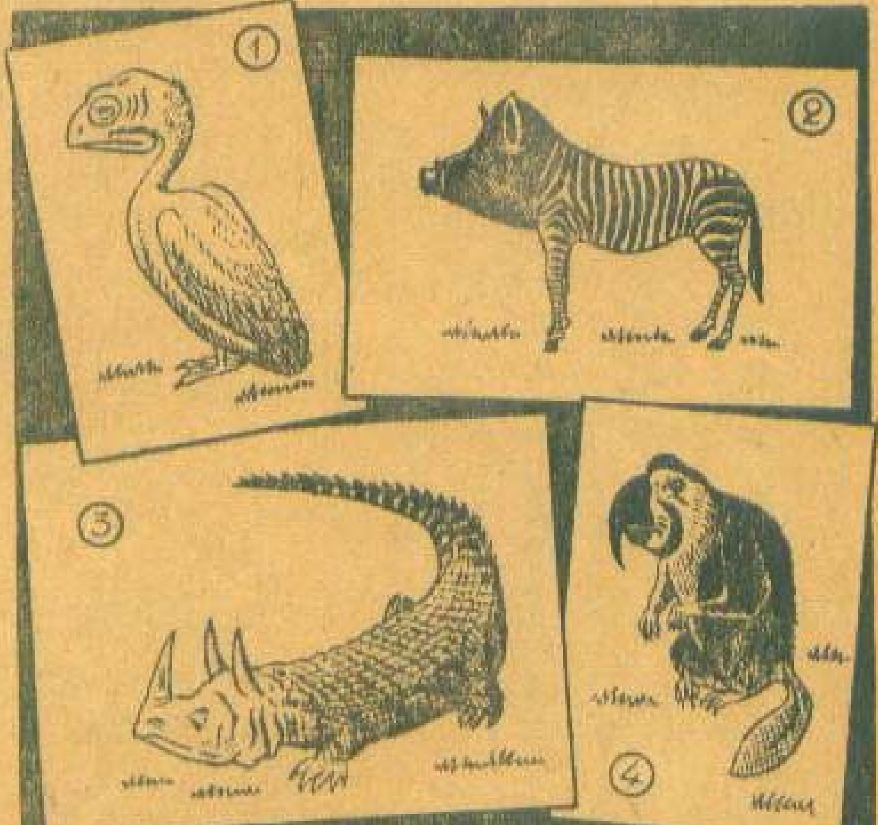

JOC DE OBSERVAȚIE

Priviți cu atenție desenul alăturat timp de un minut. Intoarceți apoi pagina și încercați să reproduceți din memorie cele 12 semne pe o foaie de hîrtie, respectînd și amplasarea lor. Totul în două minute. Dacă ați reprodus toate cele 12 desene și fiecare la locul lui: bravo! Aveți o memorie vizuală excelentă. De la 9 la 11 figuri reținute: mențiunea foarte bine. De la 7 la 8 desene: bine. Mai puțin de 6 desene este insuficient. Exersați-vă simțul de observație, privind cu atenție în jur, încercînd apoi să vă amintiți obiectele văzute.

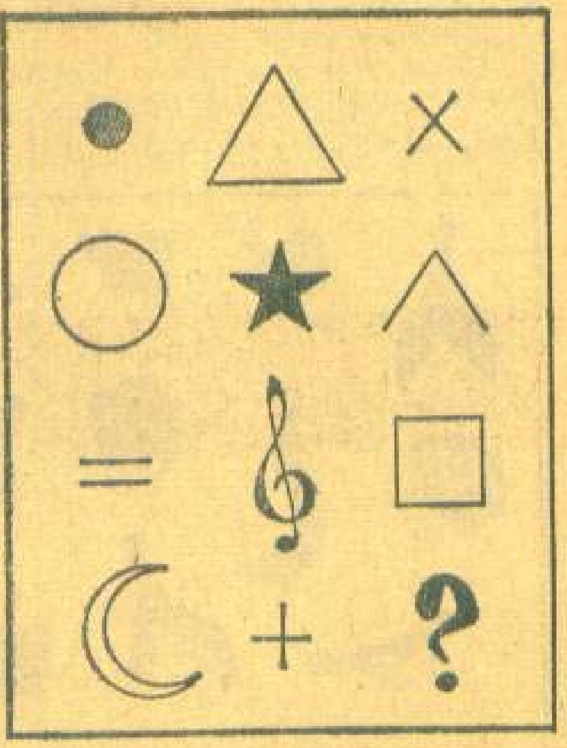

DESENE DIN CIFRE

Celor mici le propunem să încerce realizarea acestor desene. Se pleacă de la o cifră adăugînd cîteva linii, pe rînd, ca în desenele noastre. E distractiv și de loc greu.

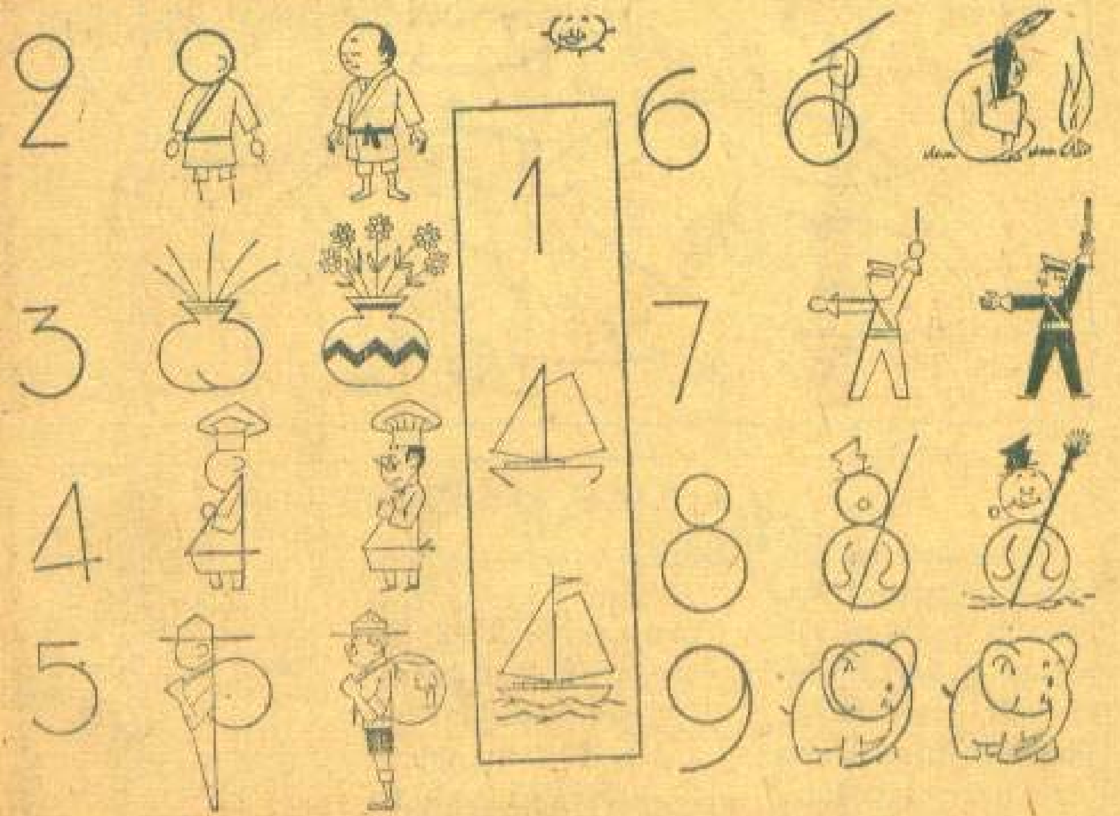

STICLELE SPARTE

Un ospătar a scăpat o ladă cu 7 sticle — din fericire, goale! Toate s-au spart, afară de una. Încercați să reuniți aceste bucăți, două cîte două, astfel încît să reconstituiți cele 6 sticle, identice cu cea rămasă.

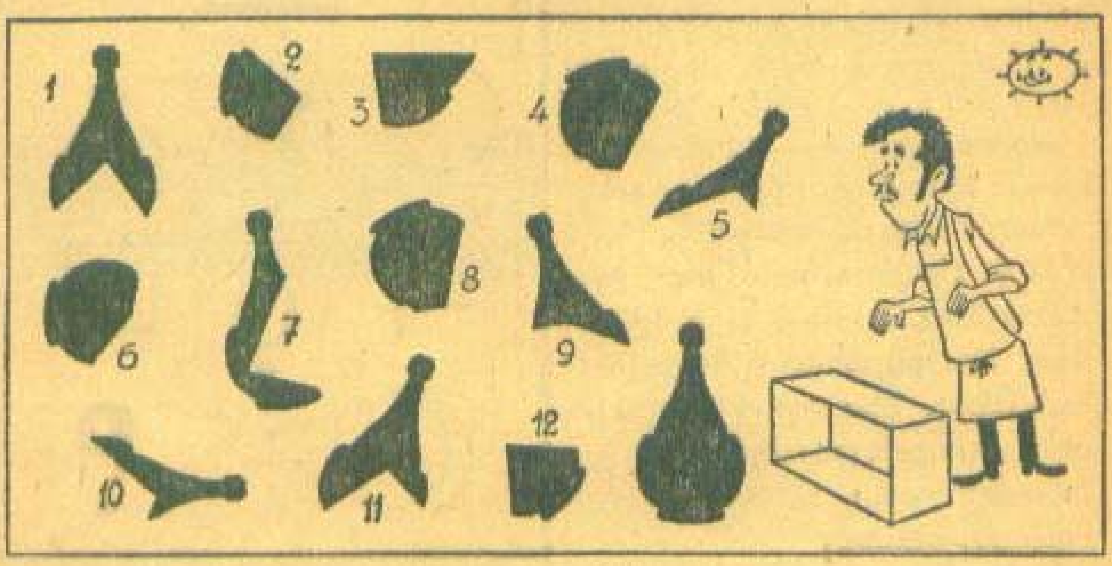

GĂSIȚI CENTRUL

Care este punctul ce marchează centrul fiecăruia dintre aceste arcuri de cerc? Atenție! Există în total 11 puncte.

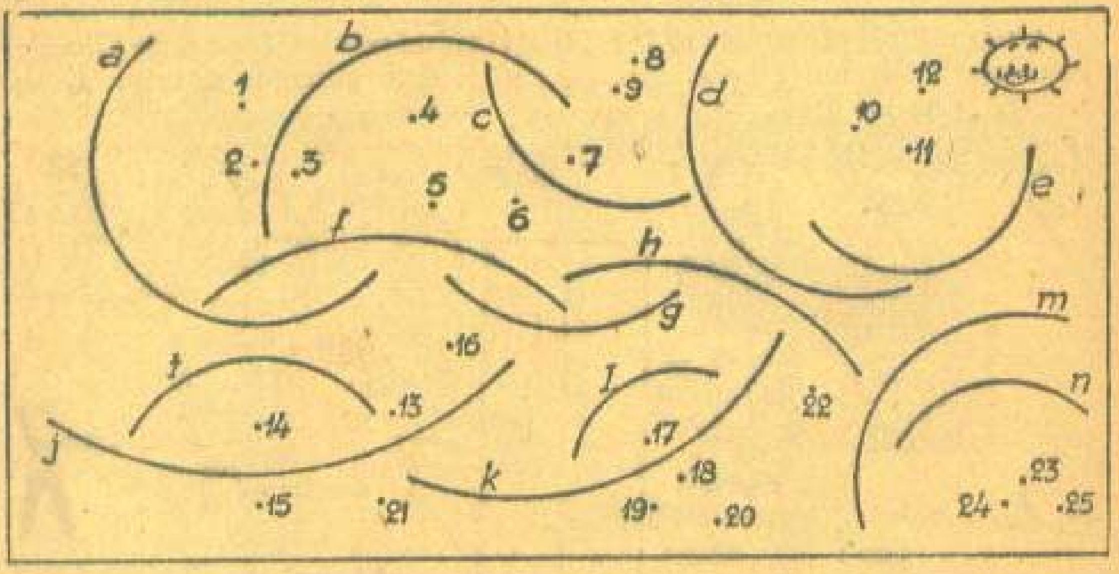

CALCULE AMUZANTE

În calculele pe care vi le propunem mai jos sînt indicate răspunsurile, dar lipsesc semnele matematice. Deci regula jocului este să intercalați între cifre semnele corespunzătoare (+, —, ×, :) în așa fel încît să obțineți rezultatul indicat. De exemplu: 6 9 2 3 = 10; veți obține (6 + 9 x2) : 3 = 10

a) 4 3 2 1 = 10
b) 6 5 4 3 = 2
c) 12 2 6 3 = 6
d) 2 2 2 2 = 3
e) 5 5 5 5 = 120
f) 10 5 2 = 25
g) 6 10 12 5 = 0
h) 12 6 1 = 1

TREI PERSONALITĂŢI

Numele desenelor corespund cu numele a trei personalităţi ale vieţii noastre artistice şi ştiinţifice. Care sînt? Completaţi cu prenumele şi profesiunea fiecăruia.

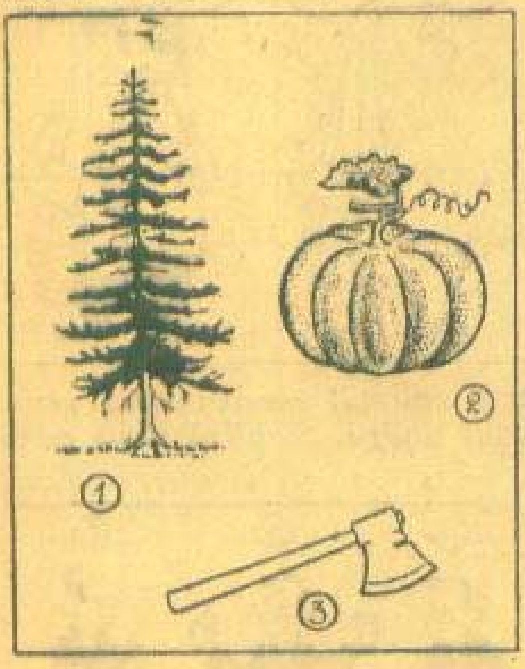

JOC GEOGRAFIC

Desenele noastre reprezintă contururile a patru ţări. Trei dintre ele sînt ţări europene. Care este ţara intrusă?

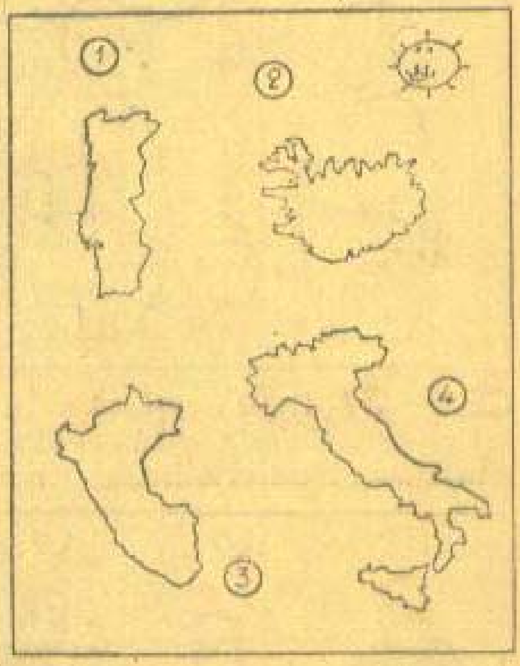

CEI DOI STRUŢI

Aceşti doi struţi au găsit un vechi ceas deşteptător pe care şi-l revendică fiecare. „Hai să organizăm o cursă — propune primul. Cîştigătorul va primi ceasul drept recompensă". „De acord" — răspunde celălalt.

Cursa se joacă în doi, cu ajutorul unui zar şi a doi pioni. Fiecare „struţ" aşază un pion pe una din casetele marcate cu o stea. Se desemnează primul jucător. Acesta aruncă zarul, apoi avansează pionul cu un număr de căsuţe egal cu punctele obţinute, dar în sens invers acelor de ceasornic. Al doilea jucător face şi el acelaşi lucru şi încearcă să-l prindă pe primul „struţ".

Urmărirea continuă astfel, prin aruncarea alternativă a zarului, pînă cînd unul dintre „struţi" ajunge primul la căsuţa de unde a pornit. El cîştigă atunci partida şi... ceasul.

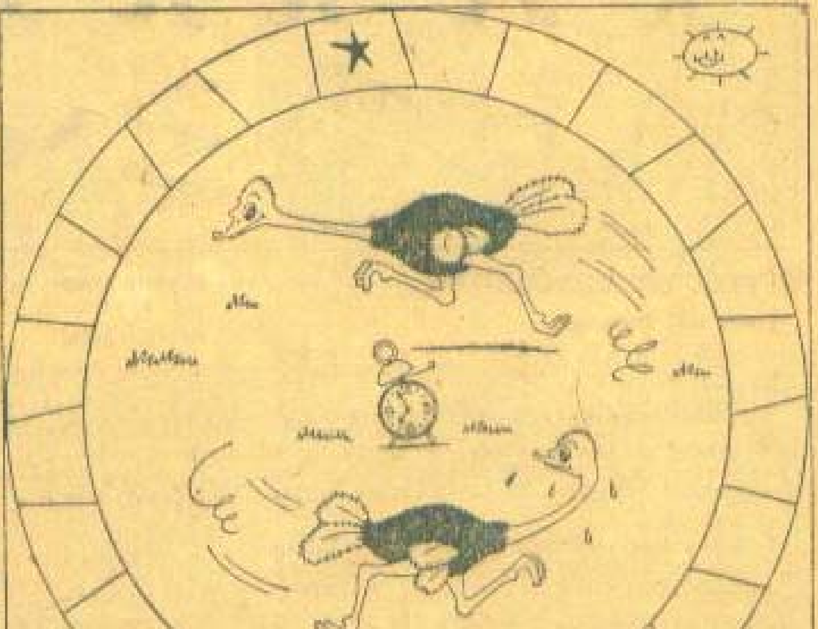

MEXICANUL Din nou un joc pentru cei mici. Încercați să desenați acest mexican, adăugind pe rind liniile așa cum vă arată cele 4 schițe.

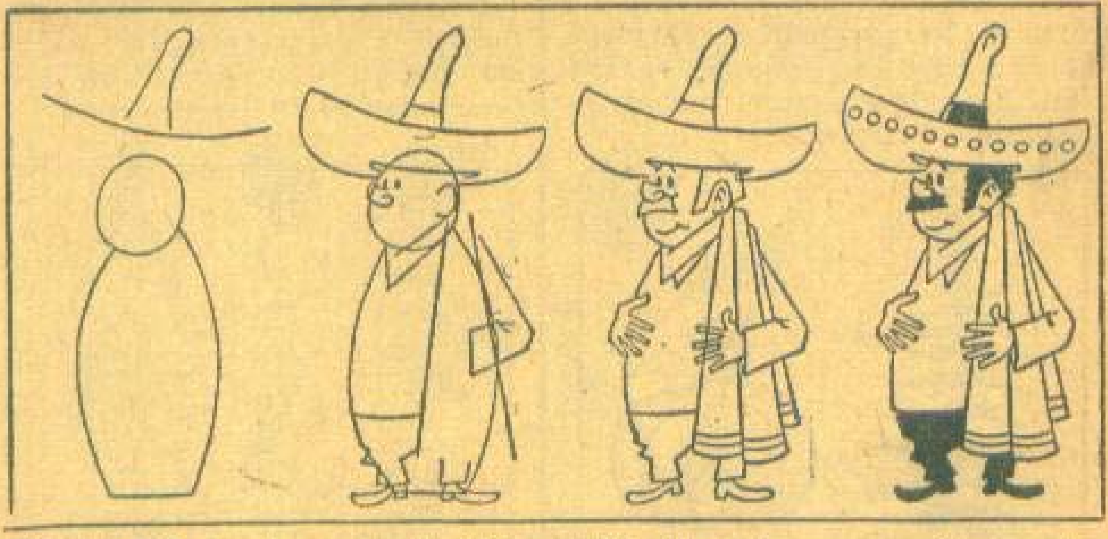

CE FAC? Dacă vreți să știți, găsiți obiectul corespunzător gestului pe care îl are fiecare om din desenul nostru. Stabiliți litera corespunzătoare fiecărei cifre.

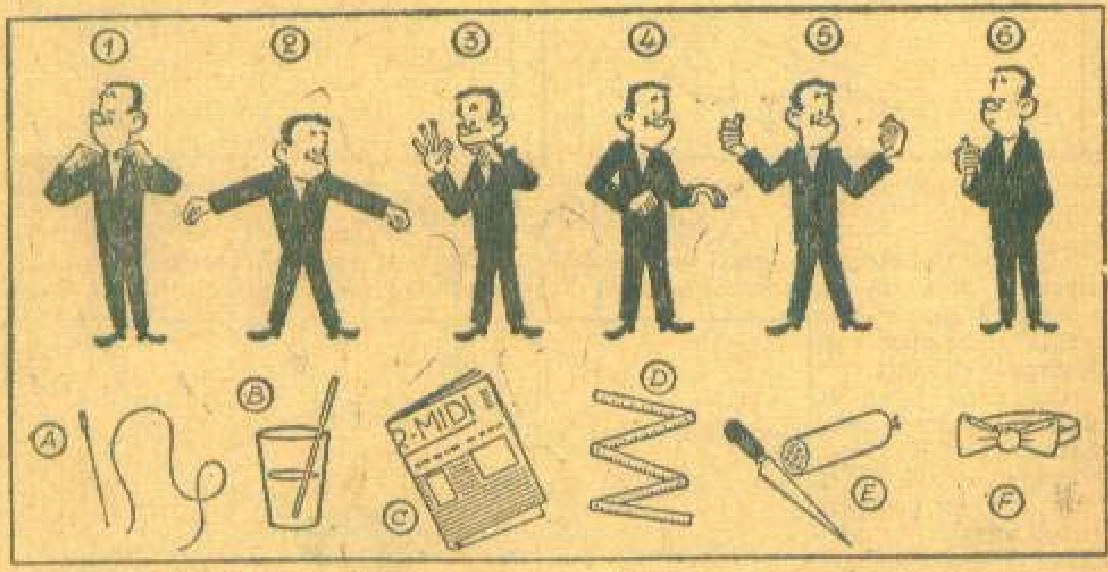

DEZLEGAREA JOCURILOR

Luați loc, domnilor

1 + c; 2 + a; 3 + b; 4 + f; 5 + d; 6 + e

La Veneția

1 — Fuji-Yama, munte vulcanic din Japonia; 2 — drapelul englez de pe turn; 3 — turnul înclinat se află în Pisa; 4 — stema turcă (semilună și stea) de pe țărușul din prim-plan; 5 — umbra țărușului este în direcție opusă.

O planetă

Jalon — Unu — Prismă — Italia — Triunghi — Echer — Rindea: Jupiter.

Triunghiul

Al doilea triunghi, numărind din afară.

Cântați numerele

Lipsesc cifrele 8, 20 și 22.

Puțină zoologie

1 — cap de cameleon și corp de pelican; 2 — cap de mistreț și corp de zebră; 3 — cap de rinocer și corp de crocodil; 4 — cap de ara și corp de castor.

Sticlele sparte

1 + 12; 2 + 11; 3 + 7; 4 + 10; 5 + 8; 6 + 9

Găsiți centrul

a + 2; b + 5; c + 8; d + 16; e + 11; f + 21; g + 7; h + 19; i + 15; j + 1; k + 6; l + 18; m + 23; n + 24

Calcule amuzante

a) 4 + 3 + 2 + 1 = 10
b) 6 — 5 + 4 — 3 = 2
c) 12 × 2 — 6 : 3 = 6
d) 2 × 2 + 2 : 2 = 3
e) 5 × 5 × 5 — 5 = 120
f) 10 × 5 : 2 = 25
g) 6 × 10 : 12 — 5 = 0
h) 12 : 6 — 1 = 1

Trei personalități

Ion Brad — poet; Ion Topor — meteorolog; Ion Bostan — regizor de filme.

Joc geografic

1 — Portugalia; 2 — Islanda; 3 — Peru, țară din America de Sud; 4 — Italia.

Ce fac!

1 + F; 2 + D; 3 + A; 4 + E; 5 + C; 6 + B

IANUARIE	FEBRUARIE	MARTIE	APRILIE
L. 5 12 19 26	L. 2 9 16 23	L. 2 9 16 23 30	L. 6 13 20 27
M. 6 13 20 27	M. 3 10 17 24	M. 3 10 17 24 31	M. 7 14 21 28
M. 7 14 21 28	M. 4 11 18 25	M. 4 11 18 25	M. 1 8 15 22 29
J. 1 8 15 22 29	J. 5 12 19 26	J. 5 12 19 26	J. 2 9 16 23 30
V. 2 9 16 23 30	V. 6 13 20 27	V. 6 13 20 27	V. 3 10 17 24
S. 3 10 17 24 31	S. 7 14 21 28	S. 7 14 21 28	S. 4 11 18 25
D. 4 11 18 25	D. 1 8 15 22	D. 1 8 15 22 29	D. 5 12 19 26

MAI	IUNIE	IULIE	AUGUST
L. 4 11 18 25	L. 1 8 15 22 29	L. 6 13 20 27	L. 3 10 17 24 31
M. 5 12 19 26	M. 2 9 16 23 30	M. 7 14 21 28	M. 4 11 18 25
M. 6 13 20 27	M. 3 10 17 24	M. 1 8 15 22 29	M. 5 12 19 26
J. 7 14 21 28	J. 4 11 18 25	J. 2 9 16 23 30	J. 6 13 20 27
V. 1 8 15 22 29	V. 5 12 19 26	V. 3 10 17 24 31	V. 7 14 21 28
S. 2 9 16 23 30	S. 6 13 20 27	S. 4 11 18 25	S. 1 8 15 22 29
D. 3 10 17 24 31	D. 7 14 21 28	D. 5 12 19 26	D. 2 9 16 23 30

SEPTEMBRIE	OCTOMBRIE	NOIEMBRIE	DECEMBRIE
L. 7 14 21 28	L. 5 12 19 26	L. 2 9 16 23 30	L. 7 14 21 28
M. 1 8 15 22 29	M. 6 13 20 27	M. 3 10 17 24	M. 1 8 15 22 29
M. 2 9 16 23 30	M. 7 14 21 28	M. 4 11 18 25	M. 2 9 16 23 30
J. 3 10 17 24	J. 1 8 15 22 29	J. 5 12 19 26	J. 3 10 17 24 31
V. 4 11 18 25	V. 2 9 16 23 30	V. 6 13 20 27	V. 4 11 18 25
S. 5 12 19 26	S. 3 10 17 24 31	S. 7 14 21 28	S. 5 12 19 26
D. 6 13 20 27	D. 4 11 18 25	D. 1 8 15 22 29	D. 6 13 20 27

ALMANAHUL FEMEIA 1970
editat
de redacția
revistei
„FEMEIA"

Prezentarea artistică: RADU GEORGESCU

Prezentarea tehnică: FLOREA TUDOR

Coperta I: actrița IRINA PETRESCU
Foto S. TOMESCU

Tiparul: Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

CEL
MAI PLĂCUT
DAR
PENTRU
O FEMEIE?
REVISTA
„femeia"